

Randaberg
kommune

Liv og vekst i den grønne landshøyen

PENGAR

av Arne Garborg

Ein kan kjøpa seg mat,
men ikkje mathug,
dropar, men ikkje helse,
mjuke sengar, men ikkje svevn,
lærdom, men ikkje vit,
stas, men ikkje venleik,
glans, men ikkje hyggje,
moro, men ikkje glede,
kamerater, men ikkje venskap,
tenarar, men ikkje truskap,
gråe hår, men ikkje ære,
tolege dagar, men ikkje fred.

Skalet av alle ting kan ein få for pengar.
Men ikkje kjernen;
det er ikkje for pengar fal.

Torghandel i Randaberg og i Stavanger. Begge steder med bønder fra Randaberg i fokus. Evigunge Bertel Viste (87) har de siste 77 årene jobbet som torghandler på torget i Stavanger. Ekteparet Tone Ravnås/Jarle Bø er mer fersk i torgfaget. Her er de fotografert på Bondens marked under Høstmarken i Randaberg i oktober i år.

Innhold

Innledning	4
------------	---

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan	10
---	-----------

Forutsetninger i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplanforslag	18
Statsbudsjettet og kommunene	24
KOSTRA	26
Driftsbudsjettet	27
Investeringsbudsjettet	32

Sentraladministrasjonen	38
Helse og velferd	44
Kultur	54
NAV	62
Tekniske tjenester	70
Plan og miljø	82
Oppvekst	90
Randaberg kirkelige fellesråd	104

Hovedtabeller:	
Driftstiltak	27
Bevilgningsoversikt drift A	31
Hovedoversikter drift	31
Investeringstiltak	35
Bevilgningsoversikt investering	36

- *Innsparingene fortsetter*

Dette dokumentet er rådmannens forslag til budsjett for 2020 og økonomiplan for 2020-2023 for Randaberg kommune.

Forslaget er utarbeidet med bakgrunn i budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022, virksomhetsplaner for 2019, tertialrapporter i 2019, årsmeldingen for 2018 og KS-sak 23/19 Rammesak 2020.

Budsjettet er basert på regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2020.

Rådmannens budsjettforslag legger til grunn en videreføring av det relativt lave investeringsnivået fra i fjor, men det er lagt inn driftsmidler for å kunne gi mer tjenester til innbyggerne i takt med økt behov (flere eldre og flere brukere med behov for tilrettelagte tjenester).

Randaberg 11. november 2020

Magne Fjell

rådmann

Per Blikra

økonomisjef

Humørfylte damer på jakt etter de gode tilbudene
- og en god pris - på torget i Randaberg.

1

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

Under valgkampen i august besøkte Senterpartileder Trygve Slagsvold Vedum service-
torget i Randaberg kommune. Der fikk han
et hjertelig møte med Bulent Ciftci - som var
innom kommunehuset en snartur.

Organisasjonen

Kommunestyret
27 representanter

Ordfører

Kontrollutvalg

- 5 medlemmer

Formannskap

- 9 medlemmer

Hovedutvalg for nærmiljø og kultur (HNK)

- 11 medlemmer

Hovedutvalg for oppvekst og levekår (HOL)

- 11 medlemmer

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne (MNF)

- 7 medlemmer

Eldrerådet

- 5 medlemmer

Barn og unges kommunestyre (BUK)

- 18 medlemmer

Administrasjonsutvalg/ Likestillingsutvalg (ADM)

- 6 medlemmer

Kommuneplanutvalg

- 9 medlemmer

Rådmannen

- Inkl. økonomi, personal- og organisasjonsutvikling og kommunikasjon og demokrati

Helse og velferd

- Inkl. felles, heldøgntjenester, sykehjem, dagsenter, hjemmetjeneste, boligjeneste, tjenesteplanlegging og helsetjenester.

Tekniske tjenester

- Inkl. renovasjon, renhold, teknisk drift, bygg og eiendom

Kultur

- Inkl. fritid, kulturskole, idrett, Tungenes fyr, Vistnestunet og folkebibliotek

Oppvekst

- Inkl. tre skoler med skolefritid, barnehage, voksenopplæring, barnevern og PPT.

Plan og miljø

- Inkl. arealplanlegging, byggesak, oppmåling og jordbruk

Nav Randaberg

Eierskap:

Interkommunale selskap (IKS):

- Interkommunalt vann-, avløps- og renovasjonsverk (IVAR)
- Brannvesenet i Sør-Rogaland
- Stavangerregionen Havn
- Interkommunalt arkiv i Rogaland IKA
- Rogaland revisjon
- Sørmarka Flerbrukshall
- Multihallen i Sandnes og Storhallen i Randaberg

Interkommunalt samarbeid:

- Randaberg interkommunale PPT
- Rogaland kontrollutvalgssekretariat

Foreninger/samarbeid:

- Ryfylke friluftsråd
- Jæren friluftsråd
- Voldtektmottaket/Legevakt, Stvgr
- Region Stavanger BA
- Viltneimnd
- Interkommunalt kulturråd
- Tilsynsutvalg Jærstrendene
- Transportsamarbeid Nord-Jæren
- Småbåtforeninger Skiftesvik og Ryggstranden

Stiftelser:

- Jærmuseet
- Rogaland Arboret
- Kriesenteret i Stavanger

Aksjeselskaper:

- Lyse Energi
- Randaberg Rennesøy bygdeblad
- Ranso Treindustri
- Greater Stavanger Economic Development
- Allservice
- Attende
- Landsbykonferansen Randaberg

Rådmannens ledergruppe

1) Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

1.1 Innsparingene fortsetter

Fra 2009 er tjenesteområdets budsjetter årlig redusert for å oppnå handlingsrom til nye driftstiltak og nødvendige investeringer. Nye oppgaver/flere tjenestemottakere har ført til at budsjetta til tjenesteområda har økt til tross for de generelle reduksjonene. God økonomistyring og nøktern drift over flere år gjør at viktige tiltak har blitt iverksatt og at satsninger i statsbudsjettet har blitt gjennomført.

Det er gjennomført reduksjoner i tjenesteområdets budsjetter fra 2009 til 2019, som isolert sett gjør at budsjettet for 2019 er omtrent 70 mill. kr lavere enn det ville vært uten disse reduksjonene.

I tillegg er det ikke gitt kompensasjon til tjenesteområda for generell prisstigning i perioden 2009-2012. Det innebærer også en effektivisering på 3-4 mill. kr årlig. I 2013 ble det gitt full kompensasjon for prisstigning. For 2020 har rådmannen lagt inn midler for å dekke prisstigning på kjøp av utvalgte tjenester i tjenesteområda, men ikke fullt på kjøp av varer, noe som tilsvarer en effektivisering på 1,8 mill. kr. Det samme ble gjort i 2014-2019.

Redusert skjønn til ressurskrevende tjenester, lavere rammetilskudd, bosetting av færre flyktninger, satsning på digitalisering og hverdagsteknologi, bemanning knyttet til nye senger på sykehjemmet og plasser i PU-boliger gjør at budsjettet for 2020 og økonomiplanen for 2020-2023 blir lagt fram med innsparingstiltak, i tillegg til de 8 mill. kroner som lå i vedtatt økonomiplan for 2020. Rådmannen har også videreført de generelle innsparingene på 3 millioner kroner fra 2020 til 2021.

I fjor bestemte vi at Harestad skole trinn to skulle utsettes, for å redusere opptak av nye lån og bremse veksten i netto lånegjeld. I årets forslag til budsjett for 2020 vil Randaberg kommune for første gang på mange år betale mer i avdrag enn vi tar opp i nye lån.

I budsjettprosessen er det mange ønsker og behov som blir tatt opp fra tjenesteområda og politikerne. Det er vanskelig å få alle disse inn i et balansert budsjett. Det er også slik at det er lettere å la være å legge inn et nytt tiltak framfor å slutte med /redusere noe en allerede gjør. Dette preger rådmannens tilnærming til å la kommunen ta på seg nye forpliktelser.

1.2 Skatteinntekter i 2019

Skatteinntektene i 2019 ser ut til å bli på budsjettert nivå. De er fortsatt ikke på det nivået de var på i Randaberg og omkringliggende kommuner før oljekrisen. Deler av dette blir kompensert gjennom systemet med inntektsutjamning. I vedtatt økonomiplan og i dette budsjettforslaget ligger det inne en forutsetning om at skatteinntektene gradvis skal oppover mot tidligere nivå. Dette er optimistisk og usikkert. Dersom vi har fått en permanent nedgang i lønnsnivået i forhold til resten av landet, vil vi få permanent lavere skatteinntekter.

1.3 Økte driftskostnader og reduserte inntekter

På noen områder tilsier utviklingen i demografi eller andre forhold at driftsutgiftene vil øke i 2020. I rådmannens budsjettforslag er det også lagt inn driftsmidler knyttet til nye investeringer. Alle endringer som er lagt til grunn i rådmannens sitt budsjettforslag blir vist som tiltak samlet i eget kapittel. Her er bare noen av tiltaka nevnt.

Vedtatt økonomiplan legger til grunn at skatt og rammetilskudd skal øke fordi innbyggertallet øker mer enn gjennomsnittet i Norge, og at vi også får forholdsvis flere eldre enn andre kommuner. Vi har færre eldre enn gjennomsnittskommunen og derfor større potensiale for vekst. Dette stemmer også. Men vi får samtidig nedgang i rammetilskuddet, fordi vi går ned

>> Det er gjennomført reduksjoner i tjenesteområdets budsjetter fra 2009 til 2019, som isolert sett gjør at budsjettet for 2019 er omtrent 70 mill. kr lavere enn det ville vært uten disse reduksjonene.

på andre objektive kriterier som er med på å bestemme utgiftsutjamningen. Veksten i rammetilskudd fra 2019 til 2020 var 3 mill. kr lavere enn økonomiplanen la opp til.

Innslagspunktet for ressurskrevende tjenester er økt med 50.000 kr mer enn prisstigningen. Dette reduserer inntekten vår med 1,2 mill. kr. Vi får 3,6 mill. kr mindre i skjønn knyttet til ressurskrevende tjenester i 2020 enn tidligere år. Dette skyldes en nedgang i slike brukere hos oss, men kanskje først og fremst en bedre registreringspraksis i andre kommuner som øker gjennomsnittet betraktelig.

Utgiftene til legevaktsamarbeidet med Stavan-ger og Sola har økt betraktelig de siste åra. Stavanger er vertskommune for samarbeidet, og har nå nedsatt en gruppe som skal se på legevakten og økningen i utgifter gjennom flere år. Våre utgifter vil øke med omtrent en halv million kroner fra 2019 til 2020.

Helse og velferd har økt etterspørsel etter tjenester som BPA (brukerstyrt personlig assistent), omsorgsstønad og private avlastere. Innflytting til kommunen medfører nettoøkning på 2,4 mill. kr knyttet til BPA.

Etter brannen på sykehjemmet i vår tok vi i bruk deler av der Distriktpsikiatrisk poliklinikk var i nabobygget. Vi har nå 27 senger i bruk på sykehjemmet, og har «tatt hjem» brukere som vi lånte plass til i Rennesøy og Kvitsøy. Vi har også mulighet til å ta imot pasienter fra sykehuset, slik at vi ikke må betale for overliggerdøgn. I vedtatt økonomiplan var det ikke lagt inn midler til mer enn 24 senger fram til midten av 2021. Når vi nå fortsetter med 27 senger i 2020 og 2021 koster det oss 2,4 mill. kr i 2020 og 1,2 millioner kroner i 2021, i forhold til vedtatt økonomiplan.

Nytt dagsenter for demente (utvida «Inn på tunet») vil kreve 1,4 mill. kr i 2021 og 2,9 mill. kr fra 2022.

Inntekter og utgifter på VAR-området justeres hvert år i budsjettbehandlingen, opp og ned i forhold til endringer i pris/volum på kjøp fra IVAR. I tillegg justeres inntekter og bruk av fond

i forhold til selvkost. Renten som blir brukt til å beregne kostnader knyttet til investeringene er redusert fra 2019 til 2020. Dette medfører en reduksjon i disse utgiftene på opp imot 1 mill. kr. Dette medfører at også inntektsnivået må reduseres tilsvarende. Isolert sett fører dette til en lik svekkelse av budsjettbalansen med 1 mill. kr i forhold til hva vi trodde i fjor.

Bruken av IKT øker i samfunnet. Randaberg kommune bruker også flere IKT-systemer, samtidig som vi bruker disse mer. Dette krever både økte investeringsutgifter og driftsutgifter. Vi gjennomførte en kartlegging av status og potensiale for digitalisering i kommunen i fjor. En av konklusjonene var at de store felles-systema (sak-arkiv/økonomi/lønn-personal) kommuniserer dårlig med hverandre og at vi burde vurdere alternative system. Dette ble det tatt hensyn til i investeringsbudsjettet der det ble lagt inn et eget tiltak for digitalisering. Vi er nå i gang med skifte av både økonomi- og innkjøpssystem og sak-/arkivsystem. Valg av nye systemer er gjort i 2019 etter omfattende innkjøpsprosesser, og innføring blir i 2020.

Vi har videreført midler til å følge opp og ta i bruk hverdagsteknologi/velferdsteknologi i hjemmetjenesten. Vi får på plass pasientvarslingssystem på Vistestølen sykehjem og Randaberg sykehjem i løpet av 2020. Det er planlagt tilsvarende systemer i bofellesskapene i kommunen. Både system, som allerede er på plass, og planlagte systemer krever vedlikeholdskostnader som er lagt inn i samme investeringstiltak.

Vi investerer for 4,4 mill. kr årlig i andre IT-systemer (både PC-er/servere/nettverk og ny programvare). Ny programvare medfører økte driftskostnader, og rådmannen har lagt inn en økning i driftsutgifter på 0,3 mill. kr årlig som følge av disse investeringene.

>> Innslagspunktet for ressurskrevende tjenester er økt med 50.000 kr mer enn prisstigningen. Dette reduserer inntekten vår med 1,2 mill. kr.

Rådmannen viser ellers til vedtatt IKT-strategi (KST-39/17), og mer utfyllende tekst i vedlegget fra rådmannen/staber.

Rådmannen har lagt inn midler til to nye stillinger, én på personal og én på innkjøp/økonomi. Dette er først og fremst for bedre å kunne støtte lederne i tjenesteområdene i arbeidet med å styre og utvikle virksomhetene sine. Økte personalressurser vil være med å bidra til redusert sykefravær. Dette vil gi innsparinger i driften, men de er vanskelige å konkretisere på spesifikke avdelinger/tjenesteområder. Vi vil selv kunne ta noen av oppdragene, som vi nå kjøper av bedriftshelsetjenesten når personnalfunksjonen styrkes. Forvaltningsrevisjon av innkjøpsfunksjonen konkluderer med at denne må styrkes for å unngå brudd på innkjøpsreglene og bidra til reduserte driftskostnader. Vi har nettopp hatt tilsyn fra Arbeidstilsynet i forhold til vår kontroll med lønns- og arbeidsvilkår hos våre rammeavtaleleverandører og kontraktspartnere i bygge- og anleggsprosjekter. Både personal/lønn og innkjøp må bruke mer ressurser på dette enn vi har gjort hittil. Vi trenger også ekstra ressurser når vi skifter økonomisystem i 2020. I løpet av 2021 forventer rådmannen at vi kan redusere noe på utgiftene knyttet til disse stabsfunksjonene.

Rådmannen flytter kommuneoverlegestillingen fra Helse og velferd til rådmannen fra 2020. Kommuneoverlegen har et bredt, sektorovergripende og tverrfaglig arbeidsområde, som inkluderer folkehelse, beredskap, mattilsyn, smittevern, plan og byggesaker, oppfølging av fastleger, ulike klagesaker og mediehåndtering. Nåværende kommuneoverlege ønsker å trappe ned fra 50 til 40 prosent stilling fra 2020 (blir 70 år i 2022). For å sikre kontinuitet og for å styrke kommuneoverlegedfunksjonen, har rådmannen tilsatt en lege med spesialistutdanning i samfunnsmedisin og med erfaring som fastlege, assisterende fylkeslege og kommuneoverlege, i 45 prosent stilling - i tillegg til vår nåværende kommuneoverlege.

Oversikt lenger bak i budsjettet viser alle tiltak som endrer utgifter/inntekter i forhold til budsjettet for 2019. Dette omfatter tiltaka som er omtalt over, men også innsparingstiltak, nye tiltak og tiltak som justerer for prisendring fra 2019 til

Rådmannen har ikke prioritert alle tiltak som har vært med i den interne prioriteringsdiskusjonen i budsjettprosessen. Noen av disse blir vist som uprioriterte tiltak i oversiktene lenger bak i dokumentet, mens andre er tatt helt ut av den videre prosessen.

1.4 Reduserte driftsbudsjetter i 2020 og økonomiplanen

Driftsbudsjettet er redusert i tidligere år og i 2019, gjennom konkrete reduksjoner, manglende/ufullstendig prisjustering og ved at nye uunngåelige kostnader er innarbeidet i eksisterende rammer for tjenesteområda. I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at driftsbudsjettet må reduseres ytterligere fram til og med 2021. I tabellen under er summen av innsparingen som rådmannen la til grunn i sitt budsjettforslag, samt ytterligere innsparinger som ble lagt til av kommunestyret.

Innsparing i mill. kr	2020	2021	2022	2023
Oppvekst	-3,8	-5,1	-5,1	-5,1
Helse og velferd	-3,0	-3,9	-3,9	-3,9
Tekniske tjenester	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5
Rådmann	0,4	0,5	0,5	0,5
Kultur	-0,3	-0,4	-0,1	-0,4
NAV	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3
Plan og miljø	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Totalt	-8,3	-11,0	-11,0	-11,0

Dette er generelle innsparinger som kommer i tillegg til tilsvarende innsparinger i 2018 på 3,8 mill. kr, i 2019 på 8,2 mill. kr og konkrete innsparingstiltak i 2018-2020. I fjor benyttet vi nedgang i barnetall til å tilpasse oss bemanningsnormen i barnehagene. Dette kostet oss isolert sett 3,5 mill. kr. Bemanningen i barnehager er videreført i økonomiplanen, men rådmannen foreslår å legge ned vår minste barnehage, Fjellheim, fra høsten 2020. Bemanning og barn vil bli fordelt på våre andre større barnehager, som har fysisk plass til disse og som hadde tilsvarende antall barn før barnetallet sank for to år siden. Dette vil gi en innsparing på 1,2 mill. kr årlig.

>> Rådmannen foreslår å legge ned vår minste barnehage, Fjellheim, fra høsten 2020 (...) Dette vil gi en innsparing på 1,2 mill. kr årlig.

Rådmannen har også lagt inn konkrete innsparringstiltak på de fleste tjenesteområdene som kommer i tillegg til de generelle innsparingene. På oppvekst er det lagt inn tre midlertidige tiltak som en del av de generelle innsparingene. Rådmannen har lagt inn et ekstra krav til innsparing på Helse og velferd på 2 mill. kr fra 2020.

I fjor la vi inn bemanningsutgifter knyttet til nye PU-boliger (Bersageltun) som var planlagt ferdig i 2020, nytt sykehjem og til økt behov innen hjemme-

tjenesten. På grunn av forsinkelser har rådmannen utsatt bemanningen av PU-boliger i sitt forslag til økonomiplan.

Rådmannen har også saldert budsjettet med å avsette mindre til lønnsoppgjøra i 2020 enn det statsbudsjettet bygger på.

1.5 Eiendomsskatt, alternative budsjett

Rådmannen ble i 2016 bedt om å legge fram to alternative budsjetter for 2017. Ett forslag uten eiendomsskatt på boliger og ett med. Rådmannen gjorde det både for 2017 og 2018. I fjor og i år nøyde rådmannen seg med dette avsnittet i sitt budsjettforslag. Rådmannens forslag som blir presentert i dette dokumentet er basert på videreføring av eiendomsskatt på boliger.

Eiendomsskatt samlet er omtrent 18 mill. kr i 2019. Av dette er 10 mill. kr eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.

>> KOSTRA-tall viser, til tross for reduksjonene de siste åra, at det brukes mer penger samlet i Randaberg kommune enn i sammenlignbare kommuner.

Rådmannen har i sine siste budsjettforslag vist ulike tilnærmingmåter for å kompensere for å ta bort eiendomsskatt. Kort oppsummert er dette:

1. Redusere investeringsnivået (avdrag/renter)
2. Redusere driftsutgiftene (i hovedsak lønn)
3. Utsette å innføre nye tiltak/tjenester
4. Konkurransetutsette/øke andre inntekter
5. Redusere avdragsutg. til lovens minimumskrav
6. Justere andre inntekter
7. Redusere netto driftsresultat

Disse virkemidla er først og fremst politiske vurderinger, som rådmannen i dette budsjettforslaget ikke gir eksempler på kombinasjoner av for å oppnå et budsjett uten eiendomsskatt.

1.6 Inntektsnivået i Randaberg kommune

KOSTRA-tall viser, til tross for reduksjonene de

siste åra, at det brukes mer penger samlet i Randaberg kommune enn i sammenlignbare kommuner. På de fleste tjenestene bruker vi mer enn gjennomsnittet, mens vi på noen områder

bruker litt mindre. Det har vært mulig som følge av forholdsvis høye skatteinntekter, eiendomsskatt og inntekter fra Lyse Energi, som samlet gir oss mer å rutte med enn mange andre kommuner. Basert på de objektive kriterier i inntektsystemet er Randaberg kommune en «lettere» kommune å drive enn andre, og bør derfor ha et lavere kostnadsnivå. På den andre siden har vi flere brukere med store hjelpebehov enn gjennomsnittskommunen, noe som drar kostnadsnivået oppover.

KOSTRA-tabeller med kommentarer fra tjenesteområda viser mer om driftsnivåa våre i forhold til andre kommuner.

1.7 Bosetting av flyktninger

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at vi bosetter ti nye flyktninger i hvert av åra 2020-2023. Dette er samme nivå som i 2018, men langt færre enn i 2015-2017.

Vi ble bedt om å bosette 15 flyktninger i 2019. Rådmannen har lagt dette til grunn for sitt forslag til budsjett og økonomiplan. Kommunene får integreringstilskudd når de bosetter flyktninger, i tillegg til eget tilskudd for norskopplæring. Hovedparten av utgiftene er på NAV (lønn til flyktningkonsulenter, introduksjonsstønad, norskopplæring, sosialhjelp), men kommunene har også utgifter på andre områder.

Da Randaberg kommune sa ja til økt bosetting i 2016 og 2017, la vi inn forventet økte utgifter

og inntekter i budsjetta. Når vi nå skal bosette færre nye flyktninger, vil inntektene reduseres automatisk, og utgiftene må reduseres tilsvarende. Disse vil ikke reduseres i takt, beregninger viser at utgiftene blir redusert senere enn inntektene. Økonomiplanen har et eget tiltak for å justere budsjettet til mottak av 15 flyktninger i 2020 og de etterfølgende åra i økonomiplanperioden. Dette tiltaket er en justering av vedtatt økonomiplan som var basert på bosetting av 10 flyktninger årlig. Vi har nettopp blitt bedt om å bosette 18 flyktninger i 2020. Dette vil kunne øke både utgifter og inntekter i 2020 i forhold til budsjettet. Rådmannen vil komme tilbake til det i første tertialrapport 2020.

Vi fikk mange enslige mindreårige flyktninger til kommunene for et par-tre år siden, og vi har bygget opp en organisasjon rundt disse innenfor barnevernet. Vi får ikke lenger slike flyktninger til Randaberg, og vi vil derfor ikke ha flere i denne gruppen i løpet av 2020-2021. Tilhørende driftsutgifter er redusert tilsvarende.

1.8 Sunnhetsgrenden, trinn to?

Randaberg sykehjem vil bli tatt i bruk i 2020 med 34 sykehjemsplasser (27 blir tatt i bruk ved innflytting), tannlegekontorer og frisklivs-sentral. Da er første trinn i visjonene bak Sunnhetsgrenden gjennomført. Andre etasje i tidligere Randaberg DPS står ledig, og første etasje er i dag leid ut til spesialisthelsetjenesten som poliklinisk tilbud til psykiatriske pasienter. Det tidligere sykehjemmet i andre etasje vil bli flyttet ut av, og tidligere undersøkelser har vist at det er mulig å eventuelt bygge en ekstra etasje over dette. I tilknytning til sykehjemmet har vi både et bofellesskap og leiligheter på Vardheim.

Vi har mange funksjoner innen pleie- og omsorg i lokaler nær det nye sykehjemmet. Bofellesskapene i Dalen og Sentrum er planlagt samlokalisert, og vi får nytt bofellesskap på Bersageltun. Generelt har vi flere små avde-

inger i Randaberg kommune. Vi må se på om større enheter kan gi stordriftsfordeler og mer optimal og effektiv drift.

Rådmannen vil i løpet av 2020 se på hvordan vi kan utvikle området i Torvmyrveien 4 videre. I dette arbeidet ønsker rådmannen også å vurdere om det er mulig å samlokalisere de to sykehjemmene i kommunen, for å oppnå synergieffekter når det i løpet av få år blir langt flere eldre i kommunen. I dette ligger også å vurdere om hele det nye sykehjemmet skal tas i bruk fra det blir ferdig.

Rådmannen legger ikke inn økonomiske konsekvenser av dette nå, hverken i form av økte eller reduserte utgifter eller økte/endra investeringer. Vi ønsker at dette blir innspill til neste års arbeid med budsjett og økonomiplan, etter

at rådmannen har fått utredet dette. Rådmannen har lagt inn midler til en eventuell ekstern utredning i budsjettet for 2020. Behovet for og størrelsen på dette blir revurdert i første tertialrapport i 2020.

1.9 Investeringer

Investeringsnivået i rådmannens forslag til økonomiplan er på et vesentlig lavere nivå enn de

siste 5-10 åra. Vi vil i 2020 betale mer i avdrag enn vi vil ta opp nye lån. Da er låneopptak til videre-lån unntatt fordi vi der får tilsvarende utlån og avdrag inn til oss. Sammen med en befolkningsvekst høyere enn i

landet gir dette en nedgang i lånegjeld per innbygger. De største investeringene i rådmannens forslag til økonomiplan er på VAR-området.

Bassenga på Goa og Grødem skole skal også renoveres, men på et senere tidspunkt enn i vedtatt økonomiplan. Vedtatte investeringer til VAR-området er redusert i forhold til vedtatt økonomiplan. Det samme er kjøp av nye boliger. Vedlikeholdsbudsjettet er oppdelt i mindre prosjekter og også redusert i forhold til vedtatt økonomiplan.

>> Rådmannen vil i løpet av 2020 se på hvordan vi kan utvikle området i Torvmyrveien 4 videre (...).om det er mulig å samlokalisere de to sykehjemmene i kommunen.

>> De største investeringene i rådmannens forslag til økonomiplan er på VAR-området. Bassenga på Goa og Grødem skole skal også renoveres, men på et senere tidspunkt enn i vedtatt økonomiplan.

Vedtatt økonomiplan bygger på økte inntekter som følge av flere eldre og høyere innbyggervest enn landsgjennomsnittet. Dersom vi ikke får høyere vekst enn landsgjennomsnittet, vil vi måtte finne andre inntekter eller redusere utgiftene ytterligere for å balansere økonomiplanen. Dette blir ekstra sårbart med et høyt investeringsnivå. Rådmannen har derfor ikke lagt inn nye store investeringer i økonomiplanen.

Rådmannen viderefører det generelle investeringsbudsjettet til IKT i økonomiplanen, og har også videreført midlene som er avsatt til å følge opp rapporten om digitalisering fra 2018. Midla som ligger i det generelle investeringsbudsjettet på IKT er investeringer som vedlikeholder utstyr og programvare, mens midla til digitalisering er større og mindre konkrete prosjekter for å digitalisere deler av arbeidsoppgavene. Rådmannen har også lagt inn midler til pasientvarslingssystem på bofellesskapene og driftsutgifter knyttet til disse. Investeringene er i hovedsak finansiert med låneopptak.

Vi låner også fra Husbanken for å kunne yte startlån. Rådmannen har videreført dette med 25 mill. kr årlig. Beløpet ble økt fra 2017 da det var 20 mill. kr.

1.9 Utvikling i årsverk

Kilde: Egne tall fra Visma HRM til Waco, per januar.

2017	2018	2019	2020
740	740	751	737

Rådmannens forslag til budsjett vil gi en reduksjon med omtrent 13,6 årsverk fra 2019 til 2020.

>> Vedtatt økonomiplan bygger på økte inntekter som følge av flere eldre og høyere innbyggervest (...) Dersom vi ikke får høyere vekst enn landsgjennomsnittet, vil vi måtte finne andre inntekter eller reduserte utgifter for å balansere økonomiplanen (...) Dette blir ekstra sårbart med et høyt investeringsnivå.

Hovedårsaken til endring i antall årsverk er:

Tjeneste	Avdeling/årsak	Sum
NAV	Reduksjon knyttet til færre flyktninger	-1,1
Oppvekst	Totalt	-14,9
	Barnevern -7,6 PPT -2 *1) Barnehager -1,8 *1) ATO -2 Styrka barnehage -0,5	
Helse- og velferd	Totalt	-7,7
	Hjemmebaserte tjenester -1 Heldøgns tjenester -1,6 Bolig og avlastning -2 Helsestasjon -2,5 Felles -0,6	
Rådmannens stab	Personal, innkjøp/kontroller og kommuneoverlege	+2,4

Merknader: 1) I forbindelse med at Rennesøy og Finnøy går over til Nye Stavanger kommune fra 01.01.2020 har de sagt opp samarbeidsavtale med PP-tjenesten og barnevernet. Dette medfører at 9.6 årsverk flyttes over fra Randaberg kommune til Nye Stavanger kommune fra 01.01.2020. Det har vært en prosess våren 2019 som har definert hvilke ansatte som skal overføres til ny kommune.

Antall ansatte: Per januar 2019 er det 1 026 fast ansatte i Randaberg kommune. Antall ansatte er medregnet lærlinger og ansatte i det interkommunale PPT. I tillegg kommer vikarer for faste ansatte pga. sykdom og foreldrepermisjon.

Arne Tobiassen er en av våre dyktige ansatte, som i høst gikk av som lærer på Goa skole etter lang og tro tjeneste. Arne var kontaktlærer for Goa sine representanter i Barn og unge sitt kommunestyre, helt siden BUK startet opp. Dette fikk han blomster for av ordfører Kristine Enger i april i år.

1.10 Rådmannens forslag i forhold til kommunens økonomiske måltall

I KS-sak 61/16, som ble behandlet i september 2016, ble de økonomiske måltalla som ble vedtatt i 2013 vurdert på nytt. Vedtaket i saka var slik:

”Randaberg kommune skal legga følgende økonomiske mål til grunn for framtidige budsjett/økonomiplaner:

- Netto driftsresultat i % av driftsinntekter: mellom 1 og 4 %.
- Arbeidskapital i % av driftsinntekter: mellom 20 og 30 %.
- Ubundne driftsfond i % av driftsinntekter: mellom 5 og 8 %.
- Kapitalfond i % av driftsinntekter: mellom 7 og 10 %.
- Netto lånegjeld per innbygger: mindre enn 90.000 kr/innbygger.”

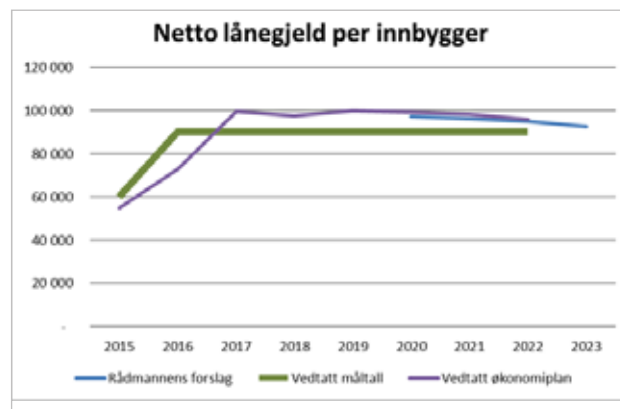
Endringen fra tilsvarende vedtak fra 2013 var at måltallet for netto lånegjeld ble hevet fra 60.000 kr/innbygger til 90.000 kr/innbygger.

Kommune-Norge har 1,75 prosent som måltall for netto driftsresultat over tid. Dette tilsvarer 3 prosent, som var måltallet før endringen i føring av momskompensasjon kom, og som er kjent av de fleste.

Det er spesielt de to måltalla, netto driftsresultat og netto lånegjeld per innbygger, som får betydning for budsjettarbeidet. Men måltalla om størrelsen på kapitalfond legger også begrensninger på bruk av dette til finansiering av investeringene.

>> Måltallet for netto lånegjeld ble hevet fra 60.000 kr/innbygger til 90.000 kr/innbygger (...) Dette tilsvarer 3 prosent (...) Kommune-Norge har 1,75 prosent som måltall for netto driftsresultat over tid.

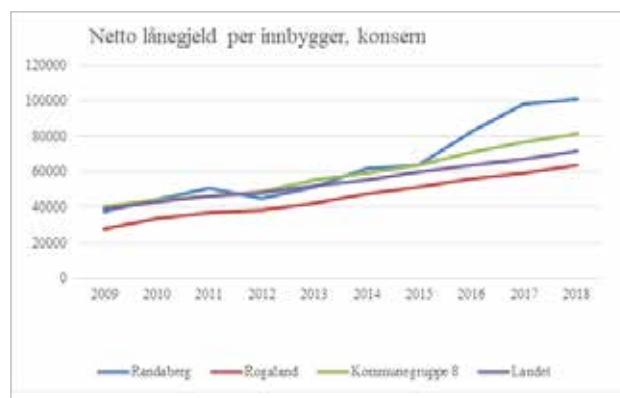
Graf 1:

Netto lånegjeld per innbygger vil holde seg over måltallet i hele økonomiplanperioden, men vil gradvis reduseres, både fordi vi betaler mer i avdrag enn vi låner til nye investeringer og fordi innbyggertallet øker.

Grafen under viser utviklingen av netto lånegjeld historisk og i økonomiplanperioden for Randaberg kommune sammen med historiske tall for landet og Rogaland.

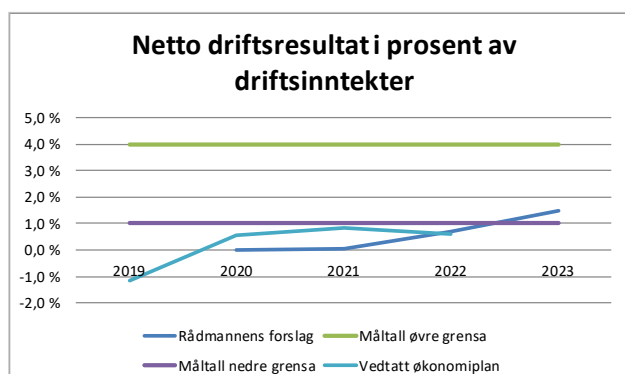
Graf 2:

Vi ser at vi ligger betraktelig over landet, Rogaland og vår kommunegruppe i 2017 og 2018. Økningen kom i 2016 og 2017, i 2018 flater dette ut og veksten er litt mindre enn de vi sammenligner oss med her.

I saken om måltall blir netto driftsresultat framholdt som det viktigste måltallet å styre etter. Grafen på neste side (graf 3) viser utviklingen basert på rådmannens forslag.

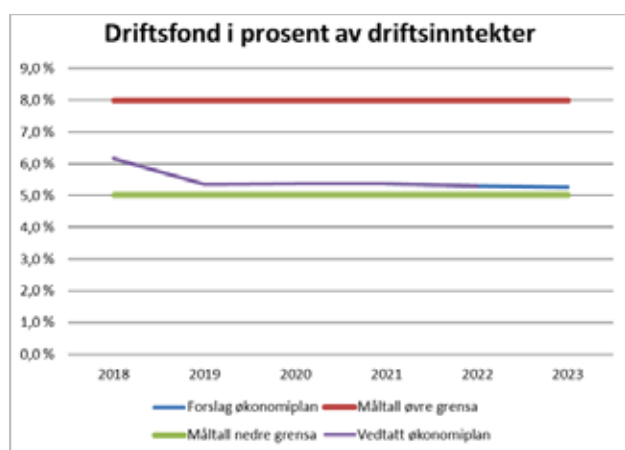
Graf 3:

Netto driftsresultat er null i 2020 og 2021, og under den nedre grensa for måltallet i 2022. I 2023 er det 1,5 prosent, som er over minimumsgrensa, men fortsatt under anbefalt nivå på 1,75 prosent.

Vi har vedtatt to måltall knyttet til soliditet: driftsfond og ubundne kapitalfond i forhold til driftsinntektene. I tidligere økonomiplaner la rådmannen til grunn at regnskapsmessig mindreforbruk ble tilført driftsfond, men legger i denne økonomiplanen til grunn at dette blir tilført kapitalfond. Dette fordi vi ligger under måltallet for ubundne kapitalfond og over måltallet for driftsfond.

Graf 4:

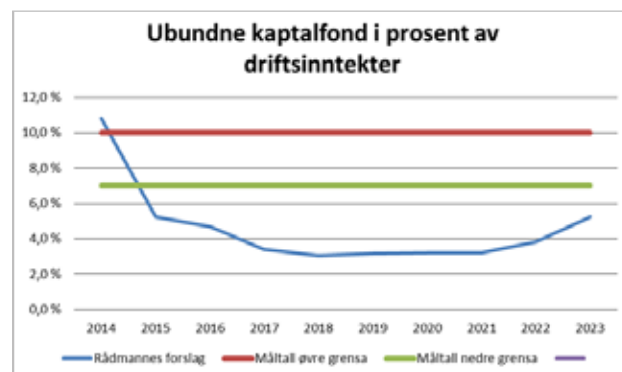

Driftsfonda er i prinsippet uendra i økonomiplanperioden, men siden driftsinntektene øker vil prosentandelen bli marginalt lavere år for år.

I 2011-2012 solgte vi store deler av utbyggingsområdet Vestre Goa. Netto salgsinntekter ble avsatt til kapitalfond. I 2016 ble fondet redusert for å kompensere for manglende salgsinntekter

(jamfør budsjettvedtak i 2015 om 25 mill. kr årlige salgsinntekter i 2016-2018). Vi ligger nå under måltallet, men vil bevege oss oppover når regnskapsmessig mindreforbruk blir tilført kapitalfondet.

Graf 5:

1.11 Budsjett og økonomiplan som styringsdokument

Rådmannen legger fram et forslag til budsjett for 2020 som blir bindende for neste år når det blir vedtatt av kommunestyret (med kommunestyrets endringer). Kommunestyret vedtar også økonomiplanen som gjelder for de påfølgende åra.

Økonomiplanen gir føringer for neste års arbeid med budsjett for 2021 og tilhørende økonomiplan, men er ikke like bindende som budsjettet. Både rådmannen og de folkevalgte kan derfor justere forhold i økonomiplanen når arbeidet med årsbudsjetta gjøres. Det er først når investeringsprosjekt og driftsendringer senere blir vedtatt i aktuelt årsbudsjett at de er bindende.

>> Økonomiplanen er ikke like bindende som budsjettet (...) Det er først når investeringsprosjekt og driftsendringer senere blir vedtatt i aktuelt årsbudsjett at de er bindende.

2) Forutsetninger i rådmannens budsjett- og økonomiplanforslag

2.1 Frie inntekter - skatt og rammetilskudd

Skatteinntektene til kommunene i vår region er fortsatt på et mye lavere nivå enn før oljekrisen i 2015/2016, mens resten av landet har hatt gode skatteinntekter. I 2019 har skatteinntektene økt i forhold til 2018 og 2017. Vi er nå på 109,1 prosent av landsgjennomsnittet før inntektsutjamning, mens vi i 2019 var på 105,2 prosent.

Regjeringen endrer den kommunale skattøren for personlige skatteyttere fra 11,55 prosent i 2019 til 11,10 prosent i 2020. Dette skal likevel gi en marginal vekst i skatteinntekter som skal være med på å kompensere prisøkning (kommunal deflator), endringer i oppgaver og endringer i demografi.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) presenterer i dokumentasjonen til inntektssystemet (Grønt Hefte 2017) et anslag på skatt og rammetilskudd for inneværende år og kommende år. I anslaget over frie inntekter til den enkelte kommune i 2020 legger KMD skattefordeling fra 2018 til grunn. Det betyr at alle kommunene antas å ha lik vekst i skatteinntektene i 2019. Gitt disse forutsetningene, venter KMD at de frie inntektene fra 2019 til 2020 vil øke for Randaberg kommune til i overkant av 637 mill. kr. Dette er bare 15 mill. kr mer enn KMD's prognose for Randaberg kommunes frie inntekter i 2019. Grønt Hefte viser et rammetilskudd til Randaberg kommune for 2020 på 276,6 mill. kr og et anslag på netto skatteinntekter (skatt – rammetilskudd) på 360,8 mill. kr. Rammetilskuddet er basert på innbyggertall per 1. juli 2019, mens skatteinntektene er basert på innbyggertall per 1. januar 2019.

KS har utarbeidet en prognosemodell for skatt og inntektsutjamning som tar utgangspunkt i

skatteinntektene de siste tre åra (2016, 2017 og 2018) og oppdatert folketall per 1/7-2019 for både rammetilskudd og skatteinntekter. Denne viser netto skatteinntekter på 364,6 mill. kr, 3,8 mill. kr mer enn tilsvarende tall i Grønt hefte. I utgangpunktet er et tall som bygger på tre år mer realistisk enn et som bygger bare på det siste året. Men hvis trenden for skatteinntekter i 2019 fortsetter i 2020, så er begge anslaga for mye prega av ettervirkningene av oljekrisen.

Netto skatteinntekter i Randaberg kommune i 2019 ser ut til å bli omtrent som budsjettet, det vil si en del høyere enn Grønt hefte og KS trodde i fjor. De er også høyere enn prognosen for 2019 som Grønt hefte og KS legger til grunn for sine prognoser for 2020.

Rådmannens forslag til budsjett for frie inntekter for 2020 er totalt 649,1 mill. kr, og for netto skatteinntekter 374,3 mill. kr. I åra etter 2020 er det lagt til grunn en ytterligere økning i skatt og rammetilskudd med bakgrunn i forventet befolkningsvekst og vekst i antall eldre i Randaberg kommune utover landsgjennomsnittet. Rådmannen la i fjor til grunn at skattesvikten som ble videreført fra 2017 til 2018, ville avta utover i økonomiplanen som følge av bedre sysselsettingssituasjon. Den forutsetningen ligger fremdeles inne. Netto skatteinntekter i rådmannens budsjettforslag ser slik ut:

Tall i mill. kr	Skatte- inntekter	Inntekts- utjamning	Netto skatte- inntekter
Budsjett for 2019 i vedtatt økonomiplan	368,7	-17,8	350,9
Vedtak 2019, KS (tiltak 26)	0,5	-0,3	0,2
Skatt opp fra nivå i 2018	4,0	0,0	4,0
Økte pensjonsutgifter	12,0	-8,0	4,0
Budsjett for 2020 i vedtatt økonomiplan	385,2	-26,1	359,1
Realvekst	3,1	0,0	3,1
Deflator	11,4	-0,6	10,9
Budsjett sammenlignbart med Grønt hefte/KS	399,8	-26,6	373,1
Lokal vekst på grunn av flere innbyggere	3,0	-1,8	1,2
Rådmannens forslag	402,8	-28,4	374,3

>> I 2019 har skatteinntektene økt i forhold til 2018 og 2017. Vi er nå på 109,1 prosent av landsgjennomsnittet før inntektsutjamning, mens vi i 2019 var på 105,2 prosent.

Sammenlignbare budsjetterte netto skatteinntekter er 12,4 mill. kr høyere enn Grønt hefte og 8,6 mill. kr høyere enn KS-prognosen basert på tre år.

Skatteinntektene er vanskelige å budsjettere for kommunene, spesielt kommuner som har over landsgjennomsnittet i skatteinntekter per innbygger, og dermed betaler inntektsutjamning. "Fallhøyden" vil for Randaberg kommune normalt være pluss/minus 5-10 mill. kr i forhold til det beløpet rådmannen anslår skatteinntektene til.

I rådmannens budsjettforslag er skatteinntektene i det øvre sjiktet av mulige inntektsnivå. Rådmannens budsjettforslag er derfor sårbart i forhold til negative konjunkturendringer eller andre endringer som fører til reduserte skatteinntekter.

I vedtatt økonomiplan er det lagt inn forutsetninger om at rammetilskudd og skatteinntekter øker i forhold til nivået i 2020 (utover økning for å dekke prisstigning, demografikostnader og realøkninger i framtidige statsbudsjetter). Det er begrunnet med vekst i befolkning og antall eldre (rammetilskudd), og vekst i befolkning og vekst i inntektsnivået (skatt). Samlet er det lagt inn slik forventning om økning:

Forutsetninger i vedtatt økonomiplan	2021	2022	2023
Økt rammetilskudd ift. 2020	-4,5	-9,0	-13,5
Økte netto skatteinntekter ift. 2020	-2,2	-3,4	-4,6
Sum økning (mill. kroner)	-6,7	-12,4	-18,1

Skatteandelen er nå 40 prosent av de frie inntektene, mens rammetilskudd utgjør 60 prosent. Regjeringspartia har tidligere signalisert at de ønsker å gradvis heve skatteandelen til 50 prosent eller høyere. Dette favoriserer kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet.

>> Skatteinntektene er vanskelige å budsjettere for kommunene, spesielt kommuner som har over landsgjennomsnittet i skatteinntekter per innbygger.

snittet, slik som Randaberg kommune. I forslag til Statsbudsjett for 2020 er det ikke foreslått endringer i fordelingen mellom skatteinntekter og rammetilskudd.

2.2 Ressurskrevende brukere / brukere med store hjelpebehov

For 2019 er innslagspunktet hevet med prisstigning pluss 50.000 kr og er 1.361.000 kr. Kompensasjonsgraden på 80 prosent er videreført. Refusjon bortfaller fortsatt når brukerne blir 67 år. Kommunene skal inntektsføre refusjonen for 2019 i 2019-regnskapet selv om vi ikke får det utbetalt før i juni 2020. Staten, som følger kontantprinsippet, utgiftsfører det i 2020-regnskapet. Derfor er det først nå i høst at kommunene, gjennom statsbudsjettet, får vite de endelige forutsetningene for denne refusjonen i 2019. Vi har lagt til grunn at for 2020 vil egenandelen bare heves med forventet lønnsstigning, og at kompensasjonsgraden fortsatt blir 80 prosent. Disse størrelsene vil vi ikke få vite før regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 blir lagt fram neste høst. Men siden egenandelen heves i 2019 utover prisstigningen, vil dette få negativ effekt også i 2020 (dersom ikke egenandelen mot formodning skulle settes ned igjen).

Også i 2017 og 2018 foreslo regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett å øke innslagspunktet med 50.000 kr mer enn prisstigningen, men dette ble avvist i Stortingets budsjettbehandling i desember begge åra. I år har vi en flertallsregjering, og det er derfor lite som tyder på at dette blir omgjort i Stortinget.

Randaberg kommune får skjønnsmidler fra fylkesmannen, fordi vi har mange brukere med store hjelpebehov og derfor må betale uforholdsmessig mange egenandeler. Vi får i 2020 3,0 mill. kr i slike skjønnsmidler. Dette er en kraftig reduksjon fra tidligere år, som er med på å gjøre utgangspunktet for budsjettet for 2020 vesentlig dårligere. Endring i skjønnnet kommer både av faktisk marginal nedgang hos oss, men også fordi andre kommuner er blitt flinkere til å sende korrekte (høyere) krav, og dermed løftet gjennomsnittet som vi sammenlignes med.

Skjønnet har vært slik de siste åra:

- 2019: 6,6 mill. kr
- 2018: 6,5 mill. kr
- 2017: 5,0 mill. kr
- 2016: 4,0 mill. kr
- 2015: 5,0 mill. kr
- 2014: 5,0 mill. kr
- 2013: 5,9 mill. kr

2.3 Eiendomsskatt

Vi har hatt eiendomsskatt i Randaberg kommune siden 1990 (taksering i 1989).

Eiendommene i Randaberg kommune ble retaksert med virkning fra 2009, og inntektene i 2019 var 8,2 mill. kr på næring (verk og bruk) og 9,7 mill. kr på bolig- og fritidseiendommer. Jamfør også KS-sak 77/16 om eiendomsskatt som ble behandlet i kommunestyret i oktober i 2016, og til KS-sak 40/19 som ble behandlet i september i år.

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at nivået på eiendomsskatt er uendret. Promillesatsen for boliger ble hevet fra 2 til 3 i 2017. Bunnfradraget er 733.000 kr. For næring og verk og bruk er promillesatsen 7 (maksimalsatsen).

I statsbudsjettet i fjor ble det vedtatt å redusere maksimalsatsen på boliger fra 7 til 5 promille. Det er i år gitt signaler om at denne vil bli ytterligere redusert til 4 promille. Dette vil regjeringen komme tilbake til i kommuneproposisjonen for 2021 i mai 2020.

Regjeringen har presisert at alle takster for boliger og fritidseiendommer skal reduseres med 30 prosent i forhold til vedtatt takstverdi, dersom det ikke allerede er lagt inn en slik reduksjon i takstene. Denne reduksjonsfaktoren var 20 prosent i fjor. Ved takseringen i 2009 ble det brukt sjablonger (kvadratmeterpriser) som var omtrent halvparten av omsetningsverdi på det tidspunktet. Vi gjør derfor ikke noen endring i takstene for 2020.

>> Vi har hatt eiendomsskatt i Randaberg kommune siden 1990 (taksering i 1989).

>> Kommuner som ikke retakserer etter 10 år, kan kontorjustere takstene med inntil 10 prosent hvert år de tre åra de utsetter takseringen.

I KS-sak 40/19 foreslo rådmannen å retaksere eiendommene i 2020. Dette ble ikke vedtatt av kommunestyret. Forrige taksering hadde virkning fra 2009. Det betyr at vi har hatt ti år med nye takster i 2018. Vi kan fortsette med gamle takster i tre år etter 2018. Det betyr at siste år vi kan ha disse takstene er 2021. I 2022 må vi ha nye takster eller vi må kontorjustere (heve) de gamle takstene med en lik prosentsats.

Rådmannen har derfor lagt inn kostnader til retaksering i 2021 slik at vi får nye takster fra 2022. Rådmannen har finansiert denne engang-

skostnaden med bruk av fond. Rådmannen har ikke lagt til grunn at kommunen sine inntekter fra eiendomsskatt blir endret fra 2022 som følge av denne retakseringen.

Kommuner som ikke retakserer etter 10 år, kan kontorjustere takstene med inntil 10 prosent hvert år de tre åra de utsetter takseringen. Dette gjorde Randaberg kommune i noen av åra før 2009. For 2020 kan vi kontorjustere takstene med inntil 20 prosent fordi vi ikke kontorjusterte i 2019. Vi kan velge å la være å kontorjustere, eller kontorjustere med enhver prosentsats inntil 20. Vi kan også kontorjustere for 2021 med 10 prosent, i tillegg til eventuell kontorjustering for 2020.

En kontorjustering med 20 prosent gir omtrent 3,6 mill. kr i merinntekter.

2.4 Inntekter fra Lyse Energi AS

Lyse betaler en garantert avkastning til eierne sine av ansvarlig lån på opprinnelig 3 milliard kroner. Avkastningen er knyttet til NIBOR-rentesats

(internrenten mellom bankene) og til eierandel. Randaberg kommune eier 3,279 prosent av Lyse. I tillegg til den garanterte avkastningen betaler Lyse utbytte av overskudd til eierne.

I vedtatt økonomiplan hadde rådmannen, i samråd med de sentrale eierkommunene i Lyse,

lagt til grunn en opptrapping på samlet utbytte i hele økonomiplanperioden. Denne opptrappingen er bekreftet av Lyse, og inntektene er lagt inn i samsvar med disse omforente føringene. Av et samlet utbytte på 600 mill. kr i 2020 er Randaberg kommunes andel 19,7 mill. kr. Dette øker gradvis til 22,1 mill. kr i 2023.

2.5 Økning gebyrer/avgifter/egenbetalinger/husleier

For å kunne videreføre driftsnivået, må inntektsgrunnlaget styrkes. De fleste gebyrer/egenbetalinger er økt med 3,1 prosent fra 2019 til 2020, i samsvar med den kommunale deflatoren (lønns-/prisvekst). På VAR-området endres gebyra med mellom - 9,6 prosent og + 0,9 prosent. Vann-avgiften går ned 9,6 prosent, mens avløpsavgiften går opp 0,9 prosent. Renovasjon går ned med 4,1 prosent og feiing går ned 0,7 prosent. I 2021-2022 vil vannavgiften øke med 34 og 26 prosent. På byggesak er gebyra uendret fra i fjor i samsvar med budsjettvedtak. Gebyrer på oppmåling er økt med 3,1 prosent.

Foreldrebetaling for barnehage er økt i tråd med føringer i statsbudsjettet for 2020. Rådmannen foreslår også å ta betalt for utkjøring av mat fra kjøkkenet på Vardheim, og hever taket for betaling for dagsenter fra 1.000 kr per måned til 1.500 kr per måned.

For oversikt over gebyr-
endringene fra 2019 til
2020, se budsjettkomm-
entarer for aktuelle tjen-
esteområder og eget
gebyrvedlegg.

2.6 Rentesats, renteutgifter/renteinntekter og avdragsutgifter

Det er budsjettert med 2 prosent rente og 25 års avdragstid i 2020 og økonomiplanperioden for nye investeringer. Det er det samme som i vedtatt økonomiplan. Randaberg kommune har en struktur på låneopptak (fast og flytende rente), utlån (Lyse, flytende) og rentekompensasjon (flytende) som gjør at vi er forholdsvis nøytrale i forhold til rentenivået. Rentesatsen

nøytrale i forhold til rentenivået. Rentesatsen som er brukt får derfor først og fremst betydning for finansiering av nye investeringer og effekten dette får på renteutgiftene.

Randaberg kommune betalte fram til 2013 avdrag i forhold til de faktiske avdragsutgiftene

på låna. Vi hadde tatt opp de fleste lån med 20 års avdragstid, et par lån hadde 25 års avdragstid. Vi hadde derfor høyere avdragsbelastning i driftsregnskapet enn det loven krever.

Loven krever avdrag i forhold til avskrivings-
tiden, som for mange av investeringene vi har
gjort de siste åra er lenger enn 20-25 år. I ved-
tatt økonomiplan er avdraga litt over kravet til
minimumsavdrag.

2.7 Lønnsavsetning

Randaberg kommune setter av midler for å dekke økte lønnsutgifter som følge av lønnsopp-
pgjør i kommende budsjettår og overheng og
glidning fra 2019 til 2020. Lønnsreserven er på
14,7 mill. kr. Lønnsreserven skal dekke både
helårseffekt av oppgjør i 2019 (overheng),
lønnsglidning (endring i kompetanse/ansen-
itet) og effekt av lønnsoppgjør i 2020. En del
av overhenget er allerede fordelt i rådmannens
budsjettforslag, så beløpet som ligger igjen til
fordeling er derfor lavere.

Med utgangspunkt i for-
ventet lønnsstigning i
Statsbudsjettet på
3,6 prosent fra 2019 til
2020 skulle vi satt av
17,7 mill. kr. Rådmannen
redusert beløpet med 3

mill. kr. De siste fem-seks åra (unntatt 2017 og
2019) har vi brukt mindre enn om vi budsjet-
terte lønnsavsetningen i samsvar med forvent-
ingen i Statsbudsjettet.

2.8 Prisvekst

Tjenesteområdene ble i åra 2009-2012 ikke
kompensert for årlig prisvekst. For 2013 ble det
tilført 3,9 mill. kr for å kompensere en forventet
prisvekst på driftsutgifter, refusjonsutgifter og

*>> For å kunne videreføre driftsni-
vået, må inntektsgrunnlaget styr-
kes. De fleste gebyrer/egenbetalin-
ger er økt med 3,1 prosent fra 2019
til 2020.*

*>> Rådmannen foreslår også å ta
betalt for utkjøring av mat fra kjøk-
kenet på Vardheim, og hever taket
for betaling for dagsenter.*

2.8 Prisvekst, forts.

overføringsutgifter. På enkelte arter (for eksempel kostnader til IVAR) er det tatt hensyn til det vi faktisk vet om endringer i prisnivå. For 2020 (og 2014-2019) er det gitt kompensasjon for prisstigning på tilskudd og overføringer, mens det ikke er gitt full kompensasjon på prisstigning på kjøp av varer og tjenester. Forventet prisvekst fra 2019 til 2020 er satt til 2,15 prosent, og det er tilført 3,8 mill. kr i dette tiltaket. Forskjellen mellom full priskompensasjon og delvis priskompensasjon er 1,6 mill. kr. Dette er i realiteten et krav til tilsvarende effektivisering av driften.

2.9 Pensjon

Rådmannen har videreført satsen til KLP med 15,39 prosent av lønnsartene. Satsen til Statens Pensjonskasse på 12,25 prosent er også uendret fra 2018. For begge pensjonsordninger kommer arbeidstakers andel på 2 prosent i tillegg. Fra 2014 budsjetteres pensjonspremien på tjenesteområda. Premieavviket er budsjettert på egen ansvarsområde og sørger for at det er pensjonskostnaden som blir belastet Randaberg kommune samlet. Forskjellen mellom premie og kostnad, premieavviket, amortiseres (kostnadsføres) over 7 år og vil derfor medføre økte kostnader på sikt.

I regjeringens forslag til statsbudsjett er en del av endringen i frie inntekter begrunnet i reduserte pensjonskostnader i 2020. I 2018 og 2019 ble det lagt til grunn en økning i pensjonsutgiftene (og med de de frie inntektene). I vedtatt økonomiplan ligger det et tiltak som gradvis øker pensjonskostnadene i hele økonomiplanperioden og finansierer dette med økte frie inntekter. Rådmannen har nå lagt inn et tiltak som reduserer begge disse i 2020, og har ikke gjort videre endringer i økonomiplanperioden.

Basert på tilsendte oversikter fra KLP og SPK som er våre pensjonsleverandører, har rådmannen redusert budsjetterte pensjonskostnader med 2 mill. kr mer enn frie inntekter er redusert. Jamfør også andre tertialrapport 2019, der det blir rapportert om positivt avvik på pensjonskostnaden.

nen redusert budsjetterte pensjonskostnader med 2 mill. kr mer enn frie inntekter er redusert. Jamfør også andre tertialrapport 2019 der det blir rapportert om positivt avvik på pensjonskostnaden.

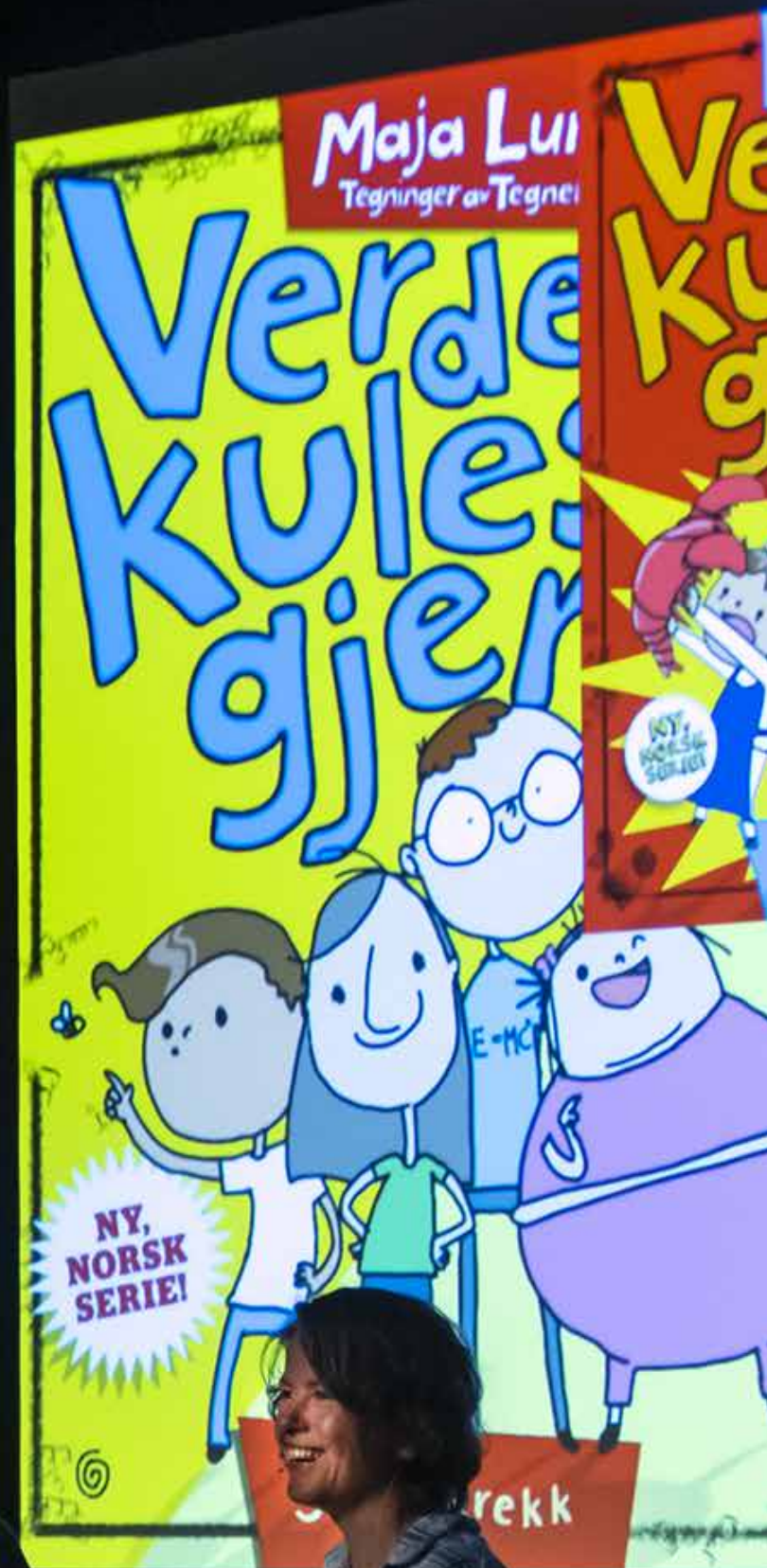
2.10 Økonomisk risiko i rådmannens budsjettforslag.

Budsjettforslaget fra rådmannen er saldert med innsparingstiltak og optimistisk skatteanslag både i 2020 og framover. Forslaget gir likevel ikke ønsket netto driftsresultat.

Rådmannen har likevel valgt å legge fram budsjett og økonomiplan slik fordi vi har fondsmidler som kan brukes dersom resultatet blir dårligere enn budsjettert.. Det er alltid en viss usikkerhet når kommuner legger fram sine budsjettforslag. Først og fremst knyttet til skatteinntektene. Men det er også en risiko om vedtatte innsparinger lar seg gjennomføre, uten å få store negative konsekvenser for tjenestetilbudet at de må reverseres.

Hvis ting går feil veg, vil vi måtte bruke av fond i 2020 (og eventuelt i resten av økonomiplanperioden). Vi har 56 mill. kr på driftsfond per utgangen av 2018, som er satt av for å kunne brukes i den situasjonen vi nå er i.

>> Hvis ting går feil veg, vil vi måtte bruke av fond i 2020 (...) Vi har 56 mill. kr på driftsfond (...) som er satt av for å kunne brukes i den situasjonen vi nå er i.

Suksessforfatter Maja Lunde besøkte tidligere i år elever fra skolene i Randbærg på Varen Randaberg kulturscene. Her blir hun intervjuet på scenen av Tale Østrem fra Randaberg folkebibliotek.

3) Statsbudsjettet og kommunene

3.1 Endringer i det økonomiske opplegget for kommunesektoren for 2019

Kostnadsveksten fra 2018 til 2019 er beregnet til 3,0 prosent. Dette er det samme som i revidert nasjonalbudsjett (RNB) i mai.

I RNB ble skatteinntektene oppjustert med 1,4 milliard kroner i forhold til Statsbudsjettet for 2019. I forslag til statsbudsjett for 2020 er disse oppjustert med ytterligere 4,2 milliard kroner, slik at nivået er nå 5,6 milliard kroner høyere enn i Statsbudsjettet for 2019.

3.2 Det økonomiske opplegget for 2020

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter i 2020 legger regjeringen til grunn en pris- og lønnsvekst i kommunal sektor (deflator) på 3,1 prosent. Lønnsveksten er forutsatt å bli 3,65 prosent. Kommuneopplegget er ventet å gi en vekst i kommunesektorens frie inntekter (skatt og rammetilskudd) i 2020 på 1,3 milliard kroner. Dette tilsvarer en vekst på 0,3 prosent fra nivået regjeringen i revidert nasjonalbudsjett antok sektoren ville få i 2019. Hvis vi tar hensyn til den ekstraordinære skatteveksten i 2019, er det en nedgang på 3,8 milliard kroner.

Veksten er reell vekst i frie inntekter, dvs. at det i budsjettopplegget er lagt inn kompensasjon for pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i tillegg. Veksten i frie inntekter skal blant annet dekke kostnadsveksten kommunene har som følge av demografiske endringer fra 2019 til 2020. Av forventet merutgifter til dette dekkes 0,9 milliard kroner over de frie inntektene. Det forventes også reduserte pensjonskostnader på 0,45 milliard kroner. Veksten skal også dekke særskilte satsninger i statsbudsjettet, som tjenester til rusavhengige og tidlig innsats i barnehage og skole tilsvarende 0,45 milliard kroner. Det er da 0,3 milliard kroner igjen til realvekst. Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren i 2020 blir 11,10 prosent, mot 11,45 prosent i 2019. Dette er tilpasset forutsetningen om at skattedelen av de samlede inntektene for kommunene fortsatt skal være 40 prosent i 2020.

Overføring av skatteinnkreving til staten: Regjeringen foreslår å flytte ansvaret for skatteinnkreving fra kommunene til staten. Dette har blitt foreslått flere ganger de siste 20 årene, men Stortinget har hver gang avvist forslaget. KS og kommunene har hver gang forslaget kommet arbeidet for at ansvaret for skatteinnkrevingen ikke blir flyttet. Med flertallsregjering er det stor sannsynlighet for at forslaget blir vedtatt og gjennomført.

Innlemming av tilskudd til etablering og tilpassing av egne boliger: Kommunene har inntil 2019 kunnet søke Husbanken om tilskudd til etablering og tilpassing av egne boliger. Kommunene har fordelt disse midlene etter konkrete søknader fra innbyggere. Fra 2020 blir disse midlene innlemmet i rammetilskuddet og fordelt etter en nøkkel. Randaberg kommune får 990 000 kr. Rådmannen har foreslått å bare avsette 600 000 kr av disse i budsjett og økonomiplan som et innsparingstiltak. Vi fikk 700 000 kr til dette i 2019, 880 000 kr i 2018, 240 000 kr i 2017 og 700 000 kr i 2016.

Eiendomsskatt: Maksimalsatsen blir satt ned fra 7 til 5 promille fra 2020, og det blir varslet ytterligere reduksjon til 4 promille fra 2021. Alle takster skal reduseres med 30 prosent for de som ikke har lagt inn reduksjon i takster/sjablongverdier når de sist takserte eiendommene. Randaberg kommune har en sats på 3 promille og sjablongverdier som er omtrent 50 prosent redusert, og blir derfor ikke direkte berørt av endringene. Men reduksjonen på maksimalsatsen gir mindre spillerom til å øke eiendomsskatten.

Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser: Det blir foreslått en tilskuddsramme for 2020 som gir rom for 2 000 nye heldøgns omsorgsplasser. Halvparten av ramma skal i 2020, som i 2019, gå til netto tilvekst.

Dagtilbud til demente: Kommunene har plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens fra 2020. Vi la i fjor til grunn at vi skulle få like mye i rammetilskudd som vi fikk i øremerket tilskudd i 2019 pluss det vi planlegger å øke tilbudet med når vi utvider «inn på tunet»-tilbudet i 2021. Vi fikk 0,7 mill. kr som

rammetilskudd. Dette er 0,5 mill. kr lavere enn vi fikk om øremerket tilskudd i 2019. Dette gjør at «inn på tunet»-tiltaket isolert sett blir dyrere nå enn da vi la det inn i vedtatt økonomiplan.

Ressurskrevende tjenester/brukere med store hjelpebehov: Innslagspunktet er foreslått justert opp til 1,361 mill. kr, som er 50.000 kr mer enn en generell prisjustering tilsier. Kommunenes kompensasjon for utgifter utover innslagspunktet er uendret på 80 prosent. Endringen medfører en reduksjon i inntektene våre på 1,2 mill. kr.

Betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter rus/psykiatri: Kommunene fikk tilført midler for å kunne betale for disse fra 2019. Midla ble overført fra helseforetaka, og kommunene skal betale til disse på samme måte som for somatiske pasienter. Vi har hittil ingen slike utgifter i 2019, men har betalt mer enn budsjettert for utskrivingsklare somatiske pasienter.

Barnehager: Makspris for foreldrebetaling i barnehager øker fra 1/1-2020 til 3,135 kroner per måned i 11 måneder. I vår var det høring knyttet til tilskudd til private barnehager, spesielt med fokus på pensjonsutgifter. Opplegget er nå slik at de fleste private barnehager får langt høyere tilskudd til dette enn de bruker. Statsbudsjettet endrer ikke på dette. En reduksjon her ville gitt kommunene reduserte utgifter.

Skole: Øremerkede midler til tidlig innsats og bemanningsnorm har nå blitt innlemmet i rammetilskuddet. Det samme har øremerket tilskudd til leirskoler.

Frivilligsentraler: Den (tidligere) statlige delen av tilskudd til frivilligsentraler er nå den del av rammetilskuddet, men har egen fordeling med et likt beløp for alle kommuner inntil en størrelse og en trinnvis økning for større kommuner. Randaberg kommune får minimumstilskuddet. For 2020 er tilskuddet økt fra 414.000 til 427.000 kr, men samtidig er rammetilskuddet redusert med 11.000 for å finansiere økningen. Randaberg kommune gir 628.000 i tilskudd. Dette er inkludert den tidligere kommunale delen.

Rådmannen viser ellers til selve Statsbudsjettet og fylkesmannen sin oppsummering av dette.

Øverst: Oktober 2019) Fra et møte i Digi-helse Randaberg, om digitale løsninger i helsesektoren i Randaberg kommune, f.v. og rundt bordet: Thor Bjarte Tangeland (IT), John Øyvind Olsen (IT), Aina Merethe Løhre (Digi Rogaland), Ann Kristin S. Thomson (Heldøgn), Siw Diane Myhre Johanson (Hjemmetjenesten), Anne Hellvik Kvadsheim (digitaliseringssjef) og Berit B. Immerstein (fagutvikler i Helse og velferd).

Nederst: Januar 2019) Signering av avtale om mobile vaktrom. Randaberg kommune og IT-selskapet ATEA signerte tidligere i år samarbeidsavtale for å bygge ut ny helse- og velferdsteknologi. Avtalen ble underskrevet av salgsdirektør May Irene Ugletveit i ATEA og helse- og velferdssjef Eva Vabø. Sitende ved bordet: Salgsdirektør May Irene Ugletveit i ATEA (t.v.) og helse- og velferdssjef Eva Vabø. Stående f.v.: Helene Henriksen og Linda Larsen (begge kundean-svarlige i ATEA), Anne Hellvik Kvadsheim (digitaliseringssjef), Kenneth Løvik (prosjekt-leader i ATEA), Ann Kristin Schmidt Thomson (virksomhetsleder Heldøgn), Linda B. Joa (controller) og Berit Bergsholm Immerstein (fagutvikler i Helse og velferd).

4) KOSTRA

KOSTRA (KOMmune-STat-RAPportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Informasjonen om

- (1) kommunale og fylkeskommunale tjenester,
- (2) bruk av ressurser på ulike tjenesteområder og
- (3) egenskaper ved befolkningen,

blir registrert og sammenstilt for å gi relevant informasjon til beslutningstakere i kommuner, fylkeskommuner og staten. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring i kommuner og fylkeskommuner, og gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås.

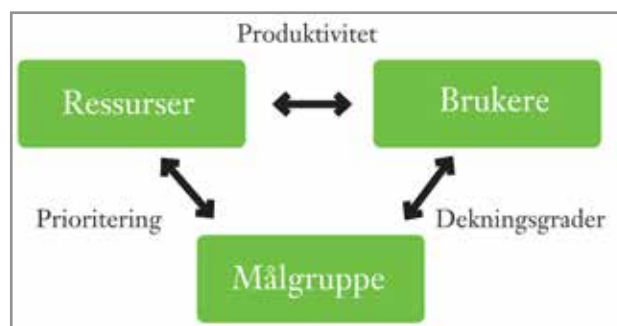
Da KOSTRA ble etablert i 2001 for å gi oss sammenlignbare data på tvers av kommuner og over tid for egen kommune, skulle det også lette rapporteringen fra kommunene til staten. KOSTRA egner seg best til å sammenligne seg med kommuner som innbyrdes er like i størrelse og struktur. KOSTRA-tall som er vist i budsjettet for 2019 (i vedlegg fra tjenesteområda) sammenligner Randaberg kommune med gruppe 8, Rogaland og landet samlet. Det er i visse tilfeller også sammenlignet med utvalgte nabokommuner. For Randaberg kommune vises også utviklingen over tid for aktuelle KOSTRA-data. Gruppe 8 er 27 mellomstore kommuner med lave bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter, inkludert Rogalandskommunene Time, Randaberg og Strand.

KOSTRA opererer med tre typer sammenligningstall: 1) prioriteringer, 2) dekningsgrader og 3) produktivitet. Prioriteringer viser hvor mye ressurser (som regel penger eller årsverk) som brukes på utvalgte områder av tjenesteytingen / forvaltningen. Dekningsgrader sier noe om hvor mange i aktuell brukergruppe / aldersgruppe og lignende som får et gitt tjenestetilbud. Produktivitet sier noe om hvor mye ressurser som brukes på hver "enhet" av tjenesteytingen / forvaltningen. Sammenhengene kan også vises som i figuren til høyre, nederst.

KOSTRA sier ingen ting om driften er "rett" eller "gal", men gir indikasjoner på hvor kostnaden ved driften avviker fra andre kommuner og hvordan utviklingen er i egen kommune. KOSTRA peker på hvor kommunene bruker penger og åpner for sammenligninger, men sier lite om kvalitet. Rådmannen har i årets budsjettforslag forsøkt å bruke KOSTRA-tall fra Kommunebarometeret i tjenesteområdas KOSTRA-sammenligninger. Rådmannen viser også til egen sak om Kommunebarometer/ Kommune-NM i sommer. De siste tilgjengelige KOSTRA-tall er fra 2018. Disse vil ikke være oppdatert med endringer i kostnadsnivå i 2018 som følge av innsparingstiltak og påplussinger som er gjort i 2019. KS har laget en modell som viser ressursbruken i kommunene i forhold til KOSTRA-tall som er justert for utgiftsbehov og inntektsnivå. Utgifter til barnehage vil for eksempel være korrigert, siden vi har flere barnehagebarn i forhold til folketallet enn andre kommuner.

Grovt sett viser tabellen at vi bruker mer enn andr kommuner på barnehage, pleie- og omsorg, sosialtjeneste, kommunehelsetjeneste og grunnskole. På barnevern bruker vi mindre. I utgiftene til sosialtjeneste inngår utgifter til bosetting av flyktninger, som er hovedårsak til økningen fra 2016 til 2017. Økningen på barnehage skyldes tilpasning til bemanningsnorm i 2018. Reduksjon i grunnskole er resultat av innsparinger fra 2017 til 2018.

5) Driftsbudsjettet

5.1 Driftstiltak i økonomiplanen

Tabellen under viser driftstiltak som er tatt med i rådmannens budsjettforslag. Den viser også tiltak som ikke er prioritert. De to øverste linjene viser budsjettforslaget før og etter at tiltak er lagt inn. Egen linje viser driftskonsekvensen av de investeringstiltaka rådmannen har prioritert. Dette omfatter både rente- og avdragsutgifter og i noen grad økte driftsutgifter knyttet til investeringene (selve bygga/utstyret).

Tabellen viser et overskudd (regnskapsmessig mindreforbruk) på 6,3 mill. kr i 2019, 8,2 mill. kr i 2021, 8,1 mill. kr i 2022 og 14,2 mill. kr i 2023.

Overskuddet er det som er igjen til investerin

ger/fond utenom det som allerede er budsjettet av avsetninger og bruk av disse. I 2020 er det budsjettet med bruk av 5,3 mill. kr i bundne driftsfond knyttet til selvkost og 1 million kroner til omstilling i barnevernet etter nedlegging av vertskommunesamarbeidet med Rennesøy og Kvitsøy. I 2021 blir omtaksering av eiendoms-skattegrunnlaget finansiert av driftsfond (3,5 mill. kr).

Uten bruk av fond vil vi ha et regnskapsmessig resultat omtrent i null i 2020 og 2021, mens vi i 2022 og 2023 vil ha et positivt regnskapsmessig resultat. Netto driftsresultat er litt lavere enn det denne linjen viser, og vises i tabellen hovedoversikt drift. Netto driftsresultat er null i 2020 og 2021, men blir positivt og innenfor måltallet i slutten av økonomiplanperioden.

Driftstiltak	Tall i 1000	2020	2021	2022	2023
Mer-/mindreforbruk konsekvensj. budsjett		6 840	6 840	6 840	6 840
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett		693	4 285	7 978	10 549
Valgte driftstiltak		-13 851	-19 304	-22 898	-31 579
Mer-/mindreforbruk budsjettversjon		-6 318	-8 179	-8 079	-14 190
VALGTE TILTAK					
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan		-12 751	-18 833	-24 780	-33 211
100 Valg 2019 og 2021		-392	-111	-392	-
126 Utleie Landsbyhotellet		-	-1 000	-1 000	-1 000
232 Elever uten norsk-kunnskaper, avvik i 2018		-400	-400	-400	-400
341 Velferdsteknologi KST-vedtak 2019		710	770	-155	-155
346 Hjemmesykepleien økt behov for personell KST-vedtak 2019		1 114	1 114	1 114	1 114
348 Rask psykisk helse 2019		-	-	-	-
351 Organisasjonssekretær FFkF 2019		-	-	-	400
351 Overføring fra barnevernstjeneste 2017 2018 2019		-50	-100	-150	-150
351 Reduksjon av økte sosialhjelpsutgifter i 2017		-500	-500	-500	-500
351 Redusert bosetting av flyktninger fra 2018		1 425	4 576	6 655	6 655
351 Reduserte utgifter, færre flyktninger 2019		-	-500	-500	-500
351 Samspill skaper den grønne landsbyen 2019		-	-	-	-
352 Økt husleie opp mot markedspris 2019		-200	-200	-200	-200
362 Reduksjon EM 2019		-2 391	-1 083	-1 083	-1 083
400 Redusert plangebyr 2019		-170	-170	-170	-170
430 Endring av gebyr byggekontroll 2019		-200	-300	-300	-300
480 Endring utg. og inntekter 2018-2021 Vann, avløp og renovasjon 2019		469	-1 192	-1 935	-2 948
500 Randaberg 100-års jubileum 2022. Jubileumsuke 2019		-	375	1 275	-
500 NM-veka. Bortfall fra 2020		-50	-50	-50	-50
500 Prisjust regionale forpliktelser innen museum, reiseliv og friluftsliv 2019		29	58	86	86
600 Innsparing, redusert driftsnivå kirken 2019		-20	-40	-40	-40
800 Økt rammetilskudd pga vekst i antall eldre i Randaberg ØP17 2019		-3 500	-7 000	-10 500	-14 000
800 Økte skatteinnt. og rammetilskudd pga befolkningsvekst i Randaberg ØP16		-2 200	-4 400	-6 600	-8 800
800 reduserte netto skatteinntekter i 2017, gradvis bedring 2019		-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
800 Økning i eiendomsskatt pga nye objekter og justering av nivå i 2018 til reelt 2017-nivå		-450	-900	-1 350	-1 800

Driftstiltak	Tall i 1000	2020	2021	2022	2023
800 Økte skatteinntekter og rammetilskudd 2019		-200	-200	-200	-200
800 Økte skatteinntekter 2019		-4 000	-5 000	-5 000	-5 000
900 Endring utbytte og renter Lyse 2020-2023		-1 525	-2 230	-2 935	-3 620
900 Renter og avdrag av investeringstiltak 2019		3 750	3 650	3 550	3 450
Oppvekst		-2 349	-4 172	-4 172	-4 172
122 BTI (Bedre tverrfaglig innsats) 2019		-	-	-	-
122 Fagfornyelsesteamet, prosjektstilling 50 %		-	-	-	-
201 Forskningsprosjekt med midler fra forskningsrådet.		-	-	-	-
21 Prisjustering SFO foreldrebetaling 2020		-270	-270	-270	-270
212 Tilbud elever mbehov for alt tilp oppl og ev. samordning mot avlsstent.		-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
271 Økt tilskudd private barnehager.		630	630	630	630
276 Nedlegging av Fjellheim barnehage		-623	-1 246	-1 246	-1 246
280 Ny makspris for barnehagebetaling 2020		-506	-506	-506	-506
280 Sommerstenging i barnehagene		-150	-150	-150	-150
280 Ta bort kommunal kontantstøtte		-200	-400	-400	-400
362 Barnevernet, Ikke bruk av fond etter 2020		-	-	-	-
366 Redusert bemanning i styrka barnehage		-230	-230	-230	-230
Helse og velferd		1 893	8 308	11 130	11 130
332 Bemanning nytt sykehjem, oppstart med færre senger 2020		-	1 365	2 532	2 532
332 Økt behov for sykehjemsplasser i 2019		2 383	1 167	-	-
333 Prisjustering kjøkken 2020		-118	-118	-118	-118
339 Økning i timer BPA		2 350	2 350	2 350	2 350
34 Endringer i inntekter, ressurskrevende tjenester		-1 222	-1 222	-1 222	-1 222
34 Ytterligere reduksjon HEV		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
341 Prisjustering egenbetaling Helse og omsorg 2020		-215	-215	-215	-215
341 Økte legevaktutgifter		515	515	515	515
341 Utredning Sunnhetsgrenden trinn 2		200	-	-	-
342/345 Nye Dalen-Sentrum. Innsparing på sikt når slått sammen		-	-	-1 000	-1 000
342/345 Nye Dalen/Sentrum oppstart 2021		-	250	-	-
346 Nytt dagsenter Steindal Gård, inn på tunet		-	1 441	2 884	2 884
350 Bersageltun gradvis opptrapping		-	4 775	7 404	7 404
Tekniske tjenester		-966	-1 596	-1 596	-1 596
352 Prisjustering husleieinntekter 2020		-247	-247	-247	-247
480 Prisendring, Rogaland brann og redning (RBV) 2020		394	394	394	394
480 Redusert asfaltering kommunale veger		-500	-500	-500	-500
480 3320 Beparelse gang-og sykkelveier		-613	-1 243	-1 243	-1 243
NAV		-200	-200	-200	-200
351 Reduksjon i sosialhjelp		-200	-200	-200	-200
Plan og miljø		68	68	68	68
400 Sykkelundersøkelse med Stavangerregionen og FK		68	68	68	68
Kultur		-249	-429	-529	-529
500 Byggdrift frivilligsentral komb moff dusj- og toalett i Sentrumsparken (BAB)		45	120	120	120
500 Endra driftsutgifter Folkehallene inkludert Sola Arena 2020		528	528	428	428
500 Kutte tilskudd til Rogaland Arboret og Ryfylke friluftsråd		-	-255	-255	-255
500 Reduksjon av driftsnivået innenfor tjenesteområde kultur		-417	-417	-417	-417
560 Bortfall av ledsagerdekning for feriereiser		-155	-155	-155	-155
560 Redusere tilskudd til frivillige lag og foreninger		-250	-250	-250	-250
Rådmann		2 682	2 459	2 340	2 340
100 Kontrollutvalget fra 3 til 5 medlemmer og endrede honorarsatser		159	159	159	159
100 Ny lovpålagt oppgave, revisjonen		96	96	96	96
120 Flytte og utvide kommuneoverlegestillingen		355	355	355	355

Driftstiltak	Tall i 1000	2020	2021	2022	2023
Rådmann					
121 Økte forsikringer		400	400	400	400
140 og 160 Styrking av personal, innkjøps og økonomifunksjonene		1 484	692	692	692
141 Endra seniortiltak		-65	-131	-131	-131
141 Merutgifter lærlinger		58	557	438	438
160 Omtaksering av eiendomsskatt i 2021		-	-	-	-
160 Overføring av kemnerfunksjonen til staten		195	331	331	331
Felles		15 846	13 166	13 166	13 166
120 Lønnsavsetning 2020		14 700	14 700	14 700	14 700
124 Reduserte pensjonsutgifter i 2020		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
999 Delvis prisjustering 2020		3 830	3 830	3 830	3 830
999 Innsparing i vedtatt økonomiplan i 2021		-	-2 680	-2 680	-2 680
999 Prisjustering refusjoner 2020		-684	-684	-684	-684
Skatter og finansiering		-18 019	-18 269	-18 519	-18 769
800 Innlemming av øremerket tilskudd til økt lærertetthet		-893	-893	-893	-893
800 Mindre auke i rammetilskott enn lagt til grunn i økonomiplan		3 300	3 300	3 300	3 300
800 Omlegging tilskudd fra Husbanken til vanskeligstilte på boligmarkedet		-390	-390	-390	-390
800 Redusert skjønn ressurskrevende tjenester		3 600	3 600	3 600	3 600
800 Redusert tilskudd demente i forhold til vedtatt økplan		464	464	464	464
800 Økning i rammetilsk. (innlemme øremerkede tilskudd og annen økning)		-243	-243	-243	-243
800 Økt skatt og rammetilskudd deflator og realvekst 2020		-18 757	-18 757	-18 757	-18 757
900 Justering av renteinntekter og renteutgifter		-5 100	-5 350	-5 600	-5 850
Randaberg kirke		194	194	194	194
600 Økte utgifter. Kirkedrift pga. lønns- og prisvekst 2020		194	194	194	194
IKKE VALGTE TILTAK					
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett		-	-	-	-
IT		900	2 068	3 877	4 598
Kommunestyrevedtak		318	2 646	4 905	6 584
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan					
124 Økte pensjonsutgifter i 2019-2021		-	-	-	-
332 Bemanning nytt sykehjem, oppstart med færre senger		2 472	3 837	5 004	5 004
341 Kompetanseheving		500	500	500	500
342/345 Nye Dalen/Sentrum		250	-	-	-
346 Økt bemanning på nytt dagsenter i 2021		-	1 934	1 934	1 934
350 Nytt bofelleskap, seinere ferdigstilling og gradvis opptrapping		2 430	4 775	7 404	7 404
480 Prisendring, Rogaland brann og redning (RBV) 2018		-	-	-	-
500 Endra driftsutgifter Folkehallene inkludert Sola Arena		373	292	230	230
560 Økning lønn fritidskontakter 2017		30	60	60	60
999 innsparing utover 0,5 % lønn per år		-5 600	-5 600	-5 600	-5 600
999 innsparing 0,5 % lønn per år		-2 679	-5 359	-5 359	-5 359
Oppvekst					
122: Strømutgifter på skolene		500	500	500	500
210/230/250: Nye lærerstillinger for å oppfylle lærernormen		1 340	2 680	2 680	2 680
270 Ekstra pedagogressurs i barnehagene		1 000	1 000	1 000	1 000
366 Åpen barnehage. Fra prosjekt til drift		500	500	500	500
Helse og velferd					
339 Økte utgifter private avlastere, omsorgsstønad, fritidskontakt		500	500	500	500
341 Utredning Sunnhetsgrenen, trinn 2		200	-	-	-
Plan og miljø					
400 Medlemskap i Klimapartner og utarbeiding av miljøregnskap		80	80	80	80
430 Krav om tilsyn og ulovlighetsoppfølging		291	291	291	291

Driftstiltak	tall i 1000	2020	2021	2022	2023
460 Skogforvaltning		40	40	40	40
Felles					
999 Full prisjustering 2020		5 478	5 478	5 478	5 478
999 Innsparing i vedtatt økonomiplan		-8 279	-10 959	-10 959	-10 959
Randaberg kirke					
600 Styrke det musikalske arbeidet 2020		200	200	200	200
600 Ungdomsdiakoni		200	200	200	200
600 100 % Anleggsdiakon/prest Rogfast		800	800	800	800
600 30 % utvidelse av renholdsstillinger i kirkene		150	150	150	150

Alle tiltaka er nærmere beskrevet i eget vedlegg og i teksten fra tjenesteområda. I vedlegget er også detaljerte tall for tiltaka tatt med.

Flere av tiltaka er rene prisjusteringer av utgifter og inntekter, eller konstatering av at utgifter/inntekter, som vi vanskelig kan påvirke om de går opp eller ned. Enkelte tiltak er en reell styrking av drifta, andre er nye og utvida oppgaver som det er gitt føringer for i statsbudsjettet.

Det er lagt inn tiltak som øker de frie inntektene i økonomiplanperioden, på grunn av forventet høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet, både generelt og i antall eldre.

Det er i noen investeringstiltak lagt inn driftseffekt av tiltaka (spesielt knyttet til vedlikehold/renhold og driftsutgifter IKT/pasientvarslingssystem). Omfanget av disse kan være usikre, men de er tatt med for å vise utfordringene.

Kirken sitt budsjettforslag med begrunnelser/vurderinger er lagt ved som eget vedlegg. Rådmannen har prioritert inn tiltak som går på lønns-/prisjusteringer. De resterende tiltaka fra kirken vil kommunestyret måtte ta stilling til, og vil være bestemmende for driftsnivået i kirken framover.

>> Det er lagt inn tiltak som øker de frie inntektene i økonomiplanperioden, på grunn av forventet høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet.

Rådmannen ønsker å kartlegge bruken av sykkel i den grønne landsbyen.

5.2) Obligatoriske oversikter drift

Bevilgningsoversikt drift A	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022	2023
Rammetilskudd		-251 920	-248 156	-249 941	-252 641	-255 341
Inntekts- og formuesskatt		-368 741	-402 793	-406 793	-409 793	-412 793
Eiendomsskatt		-18 301	-18 751	-19 201	-19 651	-20 101
Andre generelle driftsinntekter		-48 584	-29 552	-21 662	-19 583	-19 183
Sum genrelle driftsinntekter		-687 546	-699 252	-697 597	-701 668	-707 418
Sum bevilgninger drift, netto		660 968	660 471	656 878	654 085	651 998
Avskrivinger		55 930	55 930	55 930	55 930	55 930
Sum netto driftsutgifter		716 898	716 401	712 808	710 015	707 928
Brutto driftsresultat		29 352	17 149	15 211	8 347	510
Renteinntekter		-7 781	-10 166	-10 301	-10 436	-10 571
Utbytter		-18 035	-19 675	-20 495	-21 315	-22 115
Renteutgifter		29 691	25 124	26 499	27 164	27 698
Avdrag på lån		39 996	43 396	44 593	46 105	47 556
Netto finansutgifter		43 871	38 679	40 296	41 518	42 568
Motpost avskrivinger		-59 468	-55 930	-55 930	-55 930	-55 930
Netto driftsresultat		13 755	-102	-423	-6 065	-12 852
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond		-2 564	-4 916	-4 256	-2 015	-1 338
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-8 050	-1 300	-3 500	-	-
Sum til disposisjon eller dekning av netto driftsresultat		-10 614	-6 216	-7 756	-2 015	-1 338
Fremført til inndeckning i senere år		3 439	-6 318	-8 179	-8 079	-14 190

Rammebevilgning tjenesteområde	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022	2023
Rådmannen						
Andre generelle driftsinntekter		-460	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto		57 359	55 724	58 157	55 797	56 799
Netto driftsresultat		56 899	55 724	58 157	55 797	56 799
Ramme for tjenesteområdet		56 899	55 724	58 157	55 797	56 799
Oppvekst						
Andre generelle driftsinntekter		-14 982	-6 801	-2 269	-2 269	-2 269
Sum bevilgninger drift, netto		299 821	289 314	281 427	281 427	281 427
Netto driftsresultat		284 839	282 513	279 158	279 158	279 158
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		0	-1 300	0	0	0
Ramme for tjenesteområdet		284 839	281 213	279 158	279 158	279 158
Helse og velferd						
Andre generelle driftsinntekter		-2 450	-850	-850	-850	-850
Sum bevilgninger drift, netto		194 790	205 878	211 212	213 109	213 109
Netto driftsresultat		192 340	205 028	210 362	212 259	212 259
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond		-370	-370	-370	-370	-370
Ramme for tjenesteområdet		191 970	204 659	209 993	211 890	211 890
NAV						
Andre generelle driftsinntekter		-4 616	-3 056	-3 136	-3 136	-2 736
Sum bevilgninger drift, netto		44 510	38 171	37 978	37 928	37 928
Netto driftsresultat		39 894	35 115	34 842	34 792	35 192
Ramme for tjenesteområdet		39 894	35 115	34 842	34 792	35 192
Tekniske tjenester						
Sum bevilgninger drift, netto		30 903	31 243	28 059	24 951	23 137

Rammebevilgning tjenesteområde	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat		30 903	31 243	28 059	24 951	23 137
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond		-2 044	-4 396	-3 736	-1 495	-818
Ramme for tjenesteområdet		28 859	26 847	24 323	23 456	22 319
Plan og miljø						
Andre generelle driftsinntekter		-460	-920	-920	-920	-920
Sum bevilgninger drift, netto		5 979	5 629	5 479	5 479	5 479
Netto driftsresultat		5 519	4 709	4 559	4 559	4 559
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond		-150	-150	-150	-150	-150
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		200	0	0	0	0
Ramme for tjenesteområdet		5 569	4 559	4 409	4 409	4 409
Kultur						
Sum bevilgninger drift, netto		27 208	27 228	27 302	28 130	26 855
Netto driftsresultat		27 208	27 228	27 302	28 130	26 855
Ramme for tjenesteområdet		27 208	27 228	27 302	28 130	26 855

Hovedoversikter drift	Tall i 1000	2019	2020	2021	2022	2023
Rammetilskudd		-251 920	-248 156	-249 941	-252 641	-255 341
Inntekts- og formuesskatt		-368 741	-402 793	-406 793	-409 793	-412 793
Eiendomsskatt		-18 301	-18 751	-19 201	-19 651	-20 101
Andre overføringer og tilskudd fra staten		-48 584	-29 552	-21 662	-19 583	-19 183
Overføringer og tilskudd fra andre		-73 622	-53 107	-51 808	-51 703	-51 540
Brukerbetalinger		-35 243	-37 375	-37 365	-37 365	-37 365
Salgs- og leieinntekter		-71 274	-71 038	-76 486	-81 145	-84 644
Sum driftsinntekter		-867 685	-860 772	-863 256	-871 881	-880 967
Lønnsutgifter		469 952	458 875	456 472	457 109	457 066
Sosiale utgifter		133 794	132 639	132 195	132 891	132 928
Kjøp av varer og tjenester		174 117	177 645	183 106	183 656	184 911
Overføringer og tilskudd til andre		63 244	52 832	50 763	50 641	50 641
Avskrivninger		55 930	55 930	55 930	55 930	55 930
Sum driftsutgifter		897 036	877 921	878 467	880 228	881 477
Brutto driftsresultat		29 352	17 149	15 211	8 347	510
Renteinntekter		-7 781	-10 166	-10 301	-10 436	-10 571
Utbytter		-18 035	-19 675	-20 495	-21 315	-22 115
Renteutgifter		29 691	25 124	26 499	27 164	27 698
Avdrag på lån		39 996	43 396	44 593	46 105	47 556
Netto finansutgifter		43 871	38 679	40 296	41 518	42 568
Motpost avskrivninger		-59 468	-55 930	-55 930	-55 930	-55 930
Netto driftsresultat		13 755	-102	-423	-6 065	-12 852
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond		-2 564	-4 916	-4 256	-2 015	-1 338
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-8 050	-1 300	-3 500	-	-
Sum til disposisjon eller dekning av netto driftsresultat		-10 614	-6 216	-7 756	-2 015	-1 338
Fremført til inndekning i senere år		3 141	-6 318	-8 179	-8 079	-14 190

God bukkett fra Sanitetsforeningen, på plass under Stafett for livet i Randaberg Arena 21. september i år. F.v. Mary Torjussen (91), Marion Båslund (87), og Bjørg Tørring (90).

6) Investeringsbudsjettet

6.1. Generelt

Investeringsutgiftene er i 2020-kroner i hele økonomiplanperioden. Det betyr at beløpene vil bli justert ved kommende års økonomiplan-behandlinger for å fange opp både generell og spesiell prisstigning. I tillegg vil det kunne bli betydelige endringer når prosjektene nærmer seg i tid og konkretiseres. Investeringer fram i tid blir budsjettet ut fra nasjonale normtall eller foreløpige kalkyler. Endret aktivitetsnivå i bygge- og/eller anleggsbransjen nasjonalt og regionalt kan føre til endringer i prisene som er lagt til grunn for beregningene.

For Randaberg helsesenter er det lagt til 7 mill. kr som forventet merkostnad. Eventuelt avvik fra dette vil måtte tas i forbindelse med rebudsjettering av investeringsbudsjettet når vi avslutter regnskapet for 2019.

Fra 2014 har rådmannen lagt til grunn at store byggeprosjekter blir belastet med byggelånsrenter som en del av investeringen. Dette har vi gjort for Randaberg helsesenter, Harestad skole og kulturscene, Myrå barnehage og ressurssenter og Harestad skole trinn 2. Isoler sett fører dette til økte investeringskostnader (renteutgifter), men vi får tilsvarende reduserte renteutgifter i driften. Føring av byggelånsrenter som en del av investeringskostnaden er i samsvar med regnskapsforskriftene, men det er også tillatt å gjøre slik som Randaberg kommune har gjort tidligere (ikke skilt mellom byggelånsrenter og andre renteutgifter og dermed ført byggelånsrentene i driften). I rådmannens forslag til økonomiplan er det lagt inn byggelånsrenter knyttet til ferdigstilling av Randaberg helsesenter. Rådmannen vil vurdere å belaste Bersageltun for dette i 2020, dersom prosjektet ikke blir ferdigstilt i 2020.

>> Samlet er det planlagt å investere for omtrent 160 mill. kr i økonomiplanperioden.

6.2 Investeringstiltak i økonomiplanen

Samlet er det planlagt å investere for omtrent 160 mill. kr (eksklusiv moms) i økonomiplanperioden. Dette er vesentlig mindre enn de siste 5-6 års økonomiplaner, og også mindre enn i fjor.

De store investeringene er (samlet i økonomiplanperioden):

- VAR-investeringer: Ca. 40 mill. kr
- Boliger vanskeligstilte: 16 mill. kr (20 mill. kr i vedtatt økonomiplan)
- Renovering svømmehallen på Goa og Grødem: 16 mill. kr (Begge er utsatt ett år i forhold til vedtatt økonomiplan)
- Ekstraordinært vedlikehold og branntekniske utbedringer: 16,2 mill. kr (20,8 mill. kr i vedtatt økonomiplan)
- IKT-investeringer: 4,4 mill. kr hvert år. (Samlet: 17,6 mill. kr)
- Digitalisering: 9 mill. kr
- Hverdagsteknologi, inkludert pasientvarslingssystem: 7,4 mill. kr
- Merkostnader Randaberg helsesenter: 7 mill. kr

De to største byggeprosjektene i 2020 vil være Randaberg sykehjem og bofellesskap på Bersageltun-tomta. Randaberg sykehjem vil bli ferdigstilt i 2020, og vi har lagt inn ekstra midler i forhold til prognose på merforbruk. Budsjettet for Bersageltun er totalt på 40 mill. kr. Dette er budsjettet (og tatt opp lån til) i 2018 og 2019. Prosjektet er ferdig prosjektert, men mesteparten av midlene vil bli brukt i 2020. I tillegg er det planlagt å ta opp husbanklån som lånes ut videre (startlån) på 25 mill. kr årlig.

Tabellen på neste side viser alle investeringstiltak i rådmannens budsjettforslag. For kommunens egne investeringstiltak er stort sett bare tiltak som er prioritert tatt med. For kirkens investeringstiltak er også de som ikke er prioritert tatt med. Begrunnelse for tiltaka og en mer detaljert oversikt er i eget vedlegg sammen med tilsvarende oversikt over driftstiltaka. I denne økonomiplanen er lånemidler hovedfinansieringskilden. Andre finansieringskilder er tilskudd (hovedsakelig husbanktilskudd) og avdrag fra Lyse.

Investeringstiltak	Tall i 1000	2020	2021	2022	2023
Sum investeringer fra nye tiltak		66 820	71 050	69 282	59 832
Sum lån		-61 847	-69 605	-68 782	-59 332
Sum tilskudd		-500	-500	-500	-500
Sum annet		-4 473	-945	-	-
Netto finansiering		-	-	-	-
Sum renter og avdrag		365	2 482	4 952	7 226
Sum andre driftskonsekvenser		360	2 030	3 446	3 932
Netto driftskonsekvenser		725	4 512	8 398	11 158
VALGTE TILTAK					
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan		40 900	50 500	58 082	52 682
VAR (R) Nedgravd renovasjonsanlegg (4270) ØP19		500	600	-	600
VAR (VA) Ikke-spesifiserte prosjekter VA (4028) ØP19		300	300	7 000	9 500
1290 IKT-investeringer (6001) ØP19		4 400	4 400	4 400	4 400
1290 Digitalisering (6200) 2019		3 000	2 500	2 000	1 500
2210 Rehabilitering utearealer (b.hager) (4119) ØP19		300	300	300	300
2220 Svømmebassenget på Goa (4004) 2020		-	-	8 000	-
2220 Svømmebassenget på Grødem (4004) 2020		-	8 000	-	-
2220 Utearealer skolene (4058) ØP19		300	300	300	300
2620 Ombygging DPS til PU-boliger (4426) 2019		-	3 000	-	-
2630 Boliger vanskeligstilte KS-vedtak (4060) ØP19		-	-	4 982	4 982
3100 Salg av eiendom Dalveien KST-vedtak (4429) 2019		-	-	-	-
3100 Startlån (3005) ØP19		25 000	25 000	25 000	25 000
3320 Asfaltering (4031) ØP19		500	500	500	500
3320 Gang/sykkelstier (4030) ØP19		1 500	1 000	1 000	1 000
3320 Nyanlegg gatelys (4026) ØP19		2 000	1 500	1 500	1 500
3350 Oppgradering lekeplassar (4117) ØP19		300	300	300	300
3600 Prosjektering Maritimt vitensenter (4258) ØP18 2019		-	-	2 500	2 500
3910 Renovering av Randaberg kirke, innvendig (6021) 2019		2 500	2 500	-	-
9400 Branntekniske utbedringer (4003) ØP19		300	300	300	300
Andre prosjekter		25 920	20 550	11 200	7 150
VAR Asbestsanering (4187)		500	-	-	-
VAR Renovering pumpestasjoner (4271)		-	500	500	500
VAR Sanering Grødem (42661)		3 000	3 500	3 000	-
VAR Sanering Sentrum (4128)		-	700	-	-
VAR Sanering Viste Hageby del 3 (40781)		2 000	3 000	-	-
VAR Tungenes - Mekjarvik (4404)		2 000	-	-	-
VAR Utskifting biler (4139)		600	-	-	-
2540 Utstyr til kjøkken (3303)		350	-	-	-
2610 Byggelånsrenter Randaberg helsesenter 2020 (4224)		750	-	-	-
2610 Merkestnader Randaberg helsesenter (4224)		7 000	-	-	-
2610-2620 Pasientvarslingssystem på bofellesskap (3304)		2 100	4 200	1 050	-
2620 Ombygging 1 etg. gammelt sykehjem (4436)		1 000	-	-	-
3010 Områdeplaner (4310)		1 300	1 300	1 300	1 300
3100 Renovering utleieboliger (4135)		2 000	2 000	1 000	1 000
3700 Utlånsautomat Randaberg folkebibliotek (5503)		100	-	-	-
3810 Renholdsmaskin Randaberghallen (5014)		150	-	-	-
3860 BAB-bygget (4329)		250	-	-	-
3860 Nærmiljøanlegg (5015)		100	250	250	250
9400 Ekstraordinært vedlikehold (4017) 2020		500	500	500	500
9400 Oppgradering fasader/tak (4326)		1 320	-	1 700	3 000

Investeringstiltak	Tall i 1000	2020	2021	2022	2023
9400 Oppgradering kulturbygg (4328)		400	400	400	400
9400 Oppgradering tekniske anlegg (4330)		-	3 200	1 500	200
9400 SD-anlegg (4327)		500	1 000	-	-
IKKE VALGTE TILTAK					
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan					
9400 Ekstraordinært vedlikehold, økning i KST-vedtak (4017) ØP19		1 200	1 200	1 200	1 200
9400 Ekstraordinært vedlikehold (4017) ØP19		4 000	4 000	4 000	4 000
Andre prosjekter					
3350 Treningspark Myrå (4116)		400	-	-	-
3930 Navnet Minnelund Grødem kirkegård (6017) 2020		-	150	500	-
3930 Utvendig belysning av kirkene (6023) 2020		-	-	-	700
3930 Utvidelse Randaberg kirkegård (6019) 2020		-	3 500	3 500	-

6.3.) Obligatorisk oversikt, investering

Bevilgningsoversikt investering	Tall i 1000	2020	2021	2022	2023
Investeringer i varige driftsmidler		41 820	46 050	44 282	34 832
Utlån av egne midler		25 000	25 000	25 000	25 000
Sum investeringsutgifter		66 820	71 050	69 282	59 832
Tilskudd fra andre		-973	-1 445	-500	-500
Salg av varige driftsmidler		-4 000	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		-3 280	-3 280	-3 280	-3 280
Bruk av lån		-58 567	-66 325	-65 502	-56 052
Sum investeringsinntekter		-66 820	-71 050	-69 282	-59 832

2

**Sentral-
administra-
sjonen**

Kommunehuset i Randaberg sett fra lufta
- og i retning mot sør.

Arbeidsområder

Rådmannen

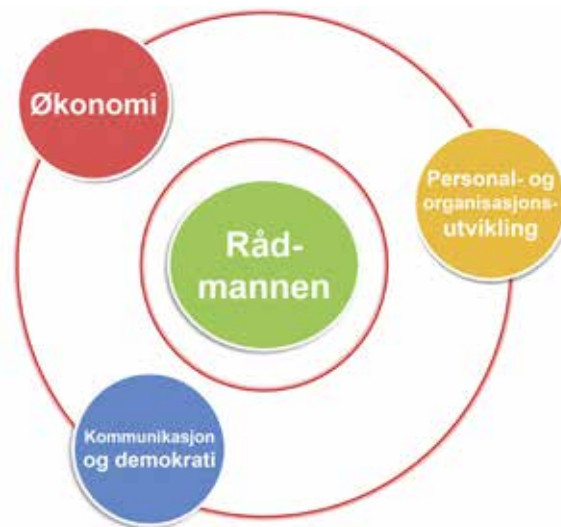
Rådmannen er øverste administrative leder i kommunen og står ansvarlig overfor kommunestyret for hele den kommunale virksomheten. Rådmannen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. I samarbeid med politikere og ansatte skal rådmannen utvikle organisasjonen og tjenestetilbudet til innbyggerne. Rådmannens ledergruppe består av tjenestesjefene og rådmannens stab (personal, økonomi, kommunikasjon og demokrati, IKT).

Personal og organisasjonsutvikling

Avdelingen har ansvar for å videreutvikle kommunens personal- og arbeidsgiverpolitikk på overordnet nivå – gjennom å utarbeide overordnede arbeidsgiverstrategier, rutiner og retningslinjer, gjennomføre lønnsforhandlinger, utviklingsarbeid innen personalområdet, gi råd og veiledning overfor tjenesteområdene/avdelingene og ha kontakt med fagforeningene på kommunalt nivå. Avdelingen har ansvar for alle lønnsutbetalingene i kommunen, og koordinerer kommunens arbeid innen helse, miljø og sikkerhet. Avdelingen er kommunens bindeledd overfor ekstern bedriftshelsetjeneste.

Siden 2017 har kommunen hatt ett spesielt fokus på å få redusert sykefraværet. Det er laget handlingsplaner for dette og det er prøvd ut ulike tiltak i organisasjonen. Dette har gitt resultater med nedgang i sykefraværet – spesielt innen barnehager og helse/velferd. Det er fortsatt fokus i 2020 og ut over i økonomiplanperioden å redusere sykefraværet og få det ned på en stabilt lavt nivå.

I 2019 er det gjennomført en medarbeiderundersøkelse hvor ca. 80 prosent av de ansatte har svart. Denne undersøkelsen er utgangspunktet for hva vi er gode på i arbeidsmiljøet, og hvilke områder vi må arbeide mer med. Resultat av undersøkelsen vil også være utgangspunkt for å utarbeide kommunens første overordnede arbeidsgiverstrategi. Dette arbeidet starter i 2020.

Kommunikasjon og demokrati, IKT

Tjenesteområdet består av fagenhetene servicetorg, post/arkiv, politisk sekretariat og kommunikasjon. Servicetorget saksbehandler og gir informasjon om blant annet barnehageopptak, tildeling av leiligheter og boligtomter, skjenkebevilling, utleie Tungenes fyr og kart- og renovasjonstjenester. Dokumentsenteret har ansvar for kommunens sentrale post- og arkivfunksjoner, deriblant systemansvar for kommunens sak og arkivsystem. Politisk sekretariat tilrettelegger for arbeidet i de politiske styringsorganene og for den politiske ledelsen i kommunen. Kommunikasjon har det faglige og redaksjonelle ansvaret for kommunens interne og eksterne informasjonsflyt.

IKT-avdelingen har ansvar for alle aspekter av IKT, fra utvikling av IKT-strategi, rådgivende tjenester i bruk av IKT til de forskjellige tjenesteområdene - i tillegg til styring og deltakelse i IKT-prosjekter. Avdelingen har òg ansvar for drift og videreutvikling av IKT-systemene og deres infrastruktur, samt brukerstøtte.

Økonomi

Økonomiavdelingen fører kommunens regnskap, budsjett, økonomiplan, virksomhetsplan, tertialrapporter og årsmelding. Avdelingen har også ansvar for offentlige anskaffelser. Det vil være fokus på å øke andel av innkjøp som vil foregå via e-handel (innkjøpssystemet), flere avtaler inn i e-handel og øke antall elektroniske faktura. All forvaltning av økonomiske midler utføres av økonomiavdelingen.

Nøkkeltall, årsverk

Sentraladministrasjonen	Årsverk
Rådmannen	1,00
Personal og organisasjonsutvikling	6,60
Økonomi	8,80
Kommunikasjon og demokrati, IKT	15,80

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

I 2020 vil dagens sak-/arkivsystem, samt økonomisystem, bli erstattet med nye løsninger. Dette betyr nye arbeidsprosesser, økt effektivitet og bedre informasjonsflyt mellom de ulike løsningene. IKT får en viktig rolle i å støtte opp under arbeidet med å innføre løsningene, samt få gode prosesser for drift og støtte av systemene.

>> Ny velferdsteknologi i det nye sykehjemmet og andre lokasjoner blir krevende for IKT med tanke på innføring og drift, siden dette er omfattende løsninger.

Ny velferdsteknologi i det nye sykehjemmet og andre lokasjonene blir krevende for IKT med tanke på innføring og drift, siden dette er omfattende løsninger som har en helt annen kompleksitet enn andre tjenester.

Office365 ble gjort tilgjengelig for alle i november og desember 2019. Denne løsningen gir mange muligheter for effektiv samhandling, samt det å kunne jobbe mer mobilt. IKT vil i 2020 tilrettelegge for å øke kompetanse i bruk av disse verktøyene, slik at vi får maksimal utnyttelse av løsningen for å få den ønskede effekt.

IKT fortsetter arbeidet med å flytte ut i skyen de tjenester vi mener det er hensiktsmessig å gjøre dette med. I tillegg ser vi på hvordan vi kan automatisere og forenkle vår IKT-drift, for å frigjøre tid til andre oppgaver. Det skal lages en ny strategi for digitalisering og IKT i første del av 2020.

Som medlem av DigiRogaland fortsetter Randaberg arbeidet med å støtte opp om nasjonale løsninger/felleskomponenter, pluss bidra til å få på plass regionale løsninger. Vi tar aktiv del i relevante faglige nettverk, både for å jobbe sammen mot felles mål og se på mulighet for standardisering innenfor flere områder.

Størrelsen på vår kommune gjør at vi har begrenset kapasitet og kompetanse til ligge i front på utviklingen. Ved å jobbe tett på DigiRogaland, kan vi raskere gjøre gjenbruk av løsninger som andre har fått på plass.

Digitalisering i Randaberg kommune

Digitalisering innen de forskjellige tjenesteområder fortsetter med samme styrke. Mange tiltak fra handlingsplanen for digitalisering er gjennomført. Arbeidet vil videreføres utover

2020. Kommunen har tatt i bruk robotteknologi. Robotteknologien hjelper oss med å automatisere, forenkle og forbedre aktiviteter og arbeidsprosesser. Valg av slike løsninger vil det bli mer

av i samarbeid med DigiRogaland.

DigiRogaland er et samarbeid om felles digitale løsninger i kommunene i hele Rogaland, der vi

ser på felles anskaffelser og standardisering av verktøy og prosess innenfor området. I 2019 ble det kjøpt nytt økonomi- og sak-/arkivsystem, som

skal innføres i 2020. Begge systemene er overgripende i hele organisasjonen, og sentrale for å komme videre med digitalisering av flere tunge arbeidsprosesser i kommunen. Målet er at alle våre systemer skal snakke sammen.

Digitalisering handler ikke bare om tekniske dataløsninger. For å effektivisere og ta ut gevinster, må vi også se på prosesser. Derfor blir digitalisering et organisasjonsarbeid, der en systematisk går gjennom hvordan ansatte jobber. I den nye strategien for IKT og digitalisering i 2020 blir dette omtalt.

Tiltak innarbeidet i budsjettet

Fellesutgifter rådmann og kommune

Flytte og utvide kommuneoverlegestillingen

Rådmannen flytter kommuneoverlegen fra Helse og velferd til rådmannen fra 2020.

Kommuneoverlegen har et bredt, sektorovergripende og tverrfaglig arbeidsområde, som inkluderer folkehelse, beredskap, mattilsyn, smittevern, plan og byggesaker, oppfølging av fastleger og ulike klagesaker og medie håndtering. Nåværende kommunelege ønsker å trappe ned fra 50 til 40 prosent stilling og blir 70 år i 2022. For å sikre kontinuitet og for å styrke kommuneoverlegefunksjonen, har rådmannen ansatt en lege med spesialistutdanning i samfunnsmedisin og med erfaring som fastlege, assisterende fylkeslege og kommuneoverlege i 45 prosent stilling - i tillegg til vår nåværende kommuneoverlege.

Lønnsavsetning

I forslag til statsbudsjett blir lønnsveksten i 2020 anslått til 3,25 prosent. Dette tilsvarer 17,7 mill. kr for Randaberg kommune. De sentrale forhandlingene gir ulik utvikling for kommunene. Flere år har vi fått lavere vekst enn kalkulert. Unntak er 2017 og 2019. Rådmannen har likevel redusert avsetningen med 3 mill. kr.

Økte forsikringer

Tiltaket justerer opp budsjettmidler på forsikringer i kommunen, kostnad på blant annet gruppe- liv/ulykke har økt de siste årene.

Reduserte pensjonsutgifter i 2020

KLP varslet i 2017 betydelig økte pensjonsutgifter i økonomiplanperioden, særlig fra 2019 og utover. Dette ble lagt inn i tiltak for 2019 og økt ytterligere i 2020-2021. I statsbudsjettet for 2020 regner regjeringen med reduserte utgifter til pensjon i 2020 i forhold til 2021. Dette tiltaket erstatter tidligere tiltak som øker pensjonsutgiftene. Tiltaket går i null fordi vi er trukket i rammetilskuddet tilsvarende forventet nedgang i pensjonsutgiftene. Det er ikke lagt opp til endring av nivået på pensjonsutgifter fra 2021.

Omtaksering av eiendomsskatt i 2021

Kommunestyret vedtok i KST-sak 40/19 at vi

ikke skal omtaksere i 2020. Vi kan kontorjustere takstene i 3 år. Kommunene vil fra 2020 måtte redusere takstgrunnlaget for boligeiendommer. Rådmannen ser det derfor som formålstjenlig å omtaksere eiendommene i 2021, for å få et mer oppdatert grunnlag som denne reduksjonen skal regnes ut fra. Kostnader i forbindelse med omtaksering av eiendomsskatt er på 3-4 mill. kr. Dette er engangskostnader. Rådmannen foreslår å finansiere dette med fondsmidler.

Overføre kemnerfunksjonen til staten

I statsbudsjettet for 2020 foreslår Regjeringen å overføre skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten med virkning fra 1. juni 2020. Overføringen innebærer at skatteinnkrevingen, føring av skatteregnskapet og arbeidsgiverkontrollen legges til Skatteetaten og koordineres med tilstøtende og til dels overlappende oppgaver i Skatteetaten. Dette er foreslått før, til stor motstand fra kommunene, og har tidligere blitt avvist av Stortinget. Med flertallsregjering er det meget sannsynlig at forslaget blir gjennomført.

Personal og organisasjonsutvikling

Styrke personal- og innkjøps-/økonomifunksjonen

Rådmannen ønsker ny stilling som personalrådgiver som hovedsakelig skal arbeide med sykefraværsoppfølging på overordnet nivå (overordnede tiltak og bistand til ledere i enkelt-saker), videreutvikle kommunens overordnet HMS-system (Helse, Miljø og Sikkerhet) og kvalitetssystem.

Det er innført ny versjon av kommunens kvalitetssystem (Compilo), som skal innføres i hele organisasjonen. Stillingen vil i tillegg utføre ordinære personaladministrative oppgaver. Økte personalressurser vil være med å bidra til redusert sykefravær. Dette vil gi innsparinger i driften, men de er vanskelige å konkretisere på spesifikke avdelinger/tjenestoområder.

>> Rådmannen vil styrke personal- og innkjøps-/økonomifunksjonen med nye stillinger.

Vi vil selv kunne ta noen av oppdragene som vi nå kjøper av bedriftshelsetjenesten når personnalfunksjonen styrkes. Forvaltningsrevisjon av innkjøpsfunksjonen konkluderer med at denne må styrkes for å unngå brudd på innkjøpsreglene og bidra til reduserte driftskostnader.

Vi trenger også ekstra ressurser når vi skifter økonomisystem i 2020. I løpet av 2021 forventer rådmannen at vi kan redusere noe på disse nye utgiftene i dette tiltaket.

Merutgifter lærlinger

I 2017 la vi inn økte utgifter og inntekter til flere lærlinger. Både utgiftene og inntektene har økt etter det. Netto må det tilføres midler for å ha de 24 lærlingene som vi har planlagt å ha.

Endre seniortiltakene

Rådmannen vil revidere gjeldende retningslinjer for seniorpolitiske tiltak. Forslag til nye rutiner vil bli utarbeidet i en partssammensatt arbeidsgruppe, drøftet med tillitsvalgte og legges frem for politisk behandling. Dette skal etter planen gjøres innen første halvår 2020. Det er lagt inn 50 prosent reduksjon i 2020.

Kommunikasjon- og demokrati

Kontrollutvalget fra 3 til 5 medlemmer og endrede honorarsatser

Kontrollutvalget utvides fra tre til fem medlemmer og honoraret og driftsutgifter må økes. I tillegg er det økt med ett møte i 2020 og utvalget har fått nye, økte honorarsatser.

Ny lovpålagt oppgave, revisjonen

Fra 2020 skal revisjonen ifølge ny kommunelov utføre forenklet etterlevelseskontroll. Omfanget av dette er usikkert, men rådmannen har budsjettert dette i samsvar med revisjonens foreløpige anslag.

IKT-investeringer i 2020

Vi må gjøre en større oppgradering av nettverket på flere av våre lokasjoner, fordi dagens infrastruktur er utgått på dato og ikke kan brukes videre. En slik oppgradering er helt vesentlig for å tilby forsvarlig drift av våre tjenester, samt støtte økt behov for mer digitale løsninger.

Innen helse og velferd er det økt behov for å kunne jobbe mer digitalt i forhold til dokumentasjon i journalsystemer. Da må det anskaffes flere PCer.

Tjenesteområdet Oppvekst har behov for innkjøp av et stort antall PCer til barnevern, skole og barnehager, i tillegg til å fornye noe av dagens programvareløsninger.

>> Kontrollutvalget utvides fra tre til fem medlemmer, og honoraret og driftsutgifter må økes.

Nye lærlinger i Randaberg kommune, sammen med tidligere ordfører, Kristine Enger.

3

**Helse og
velferd**

VSSENTRALEN

Elisabeth Hauglid Rafoss (t.v.), leder for fysioterapi og ergoterapi for voksne i Randaberg kommune, sammen med Mari Rydland fra Rask psykisk helsehjelp, på stand under Høstmarken i Randaberg i år.

Arbeidsområder

Tjenesteytingen fra Helse og velferd er forankret i gjeldende lovverk, sentrale føringer og satsingsområder, lokale planer som kommuneplanen, Aktiv omsorg 2030, m.fl.

Helse og velferd har ansvar for alle tjenester som ytes etter helse- og omsorgstjenesteloven. Frem til inneværende år har NAV forvaltet vedtak om institusjonsopphold for personer med rusavhengighet, men dette blir i løpet av året overført til HEV. Tjenesteområde består av fem virksomheter, i tillegg til fellesområde/stabsfunksjoner.

Tjenestene som ytes er:

- Forebyggende og helsefremmende tilbud
- Helsetjenester i hjemmet
- Praktisk bistand inkl. BPA
- Sykehjem, inkl. kommunal øyeblikkelig hjelp-tilbud
- Rehabilitering / habilitering
- Fysio- og ergoterapi
- Avlastning
- Dagtilbud
- Matombringning

Det er ikke fritt brukervalg innenfor noen av tjenestene, med unntak av BPA der kommunen har rammeavtale med tre private leverandører. I enkelte situasjoner, der vårt eget tjenesteapparat ikke har kapasitet og/eller tilstrekkelig kompetanse, må kommunen kjøpe tjenester fra private leverandører. Dette gjelder først og fremst kjøp av sykepleiere fra vikarbyrå, men også sporadisk kjøp av andre tjenester.

Helse og velferd har ansvar for forvaltning av fastlegeordningen. Legevakt og akutt beredskap ivaretas gjennom vertskommunesamarbeid med Stavanger. Tjenesteområdet forvalter kommuneoverlegens ansvarsområde, som medisinsk faglig rådgivning, smittevern, miljørettet helsevern, beredskap, o.a. Fra 2020 overføres kommuneoverlegen til rådmannen.

For 2019 var driftsbudsjettet for Helse og velferd på 197 mill.

Nøkkeltall, årsverk

Helse og velferd, enheter	Årsverk
Felles	4,3
Heldøgn	100,04
Hjemmetjeneste	55,21
Tjenesteplanlegging	7,1
Bolig	82,49
Totalt Helse og velferd	249,14

Slik såg det ut på Vardheim-området på 80-tallet. Mye er forandret siden den gang.

Nøkkeltall, KOSTRA

Helse- og omsorgstjenester	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Utg. kommunale helse- og omsorgstjenester per innb. (kr)	21 161	21 882	23 337	24 892	23 593	26 539
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	274,5	270	274,5	278,4	269,6	298,2
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto drifts (prosent)	25,4	24,7	25,6	28,6	28,8	30,8
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	70,4	71,6	73,6	75,4	77,2	74,5
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helseutdanning (prosent)	0,71	0,7	0,7	0,52	0,64	0,57
Andel innb. 80 år og over som bruker hjemmetjenester (%)	27,6	26,7	26	31,8	27,5	31,2
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	52,3	53	50,2	36,4	51,4	47,4
Andel innb. 80 år og over som er beboere på sykehjem (%)	7	6,5	8,9	9,3	12,7	12,4
Andel brukertilpassede enerom m/ eget bad/wc (prosent) ¹	90,5	90,2	90,2	92,2	96,1	87,8
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon (kr)	5102	4555	5030	4200	3911	3642
Andel private institusjonsplasser (prosent)	0	0	0	0,4	11,3	10,2
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,89	0,68	0,64	0,58	0,62	0,56
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	1,84	1,27	0,92	0,75	0,6	0,68
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)	4,7	4,5	5	4,9	4,4	4,7
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	12	11,7	11,3	10,6	10,4	11,2
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	6	8,7	9,6	8,7	7,8	9,5
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	52,7	58,8	63,8	49,1	38,1	42,5
Andel nyfødte med hj.besøk innen 2 uker etter hjemkomst (%)	93,9	82,5	94,3	89,4	90	88,4

Psykisk helse og rus	Randaberg	Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2018	2018	2018	2018
Brutto driftsutg. til tilbud til personer med rusproblemer pr. innb. 18-66 år (kr)	65,5	509,6	767,3	789,4
Netto driftsutg. til tilbud til personer med rusproblemer pr. innb. 18-66 år (kr)	61,2	391,2	595,4	639,9
Andel netto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer (prosent)	1,6	11,1	16,5	15,3
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (helse- og omsorg) (antall)	2,9	4	4,2	4,5
Årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (helse og sosial) (antall)	7,2	9,4	7	8,6
Årsverk av personer med videreutdanning i rusarbeid per 10 000 innbyggere (helse og sosial) (antall)	0,9	3,5	2,2	2,9
Andel nyinnflyttede med psykiske problemer (prosent)		10	9	10
Andel nyinnflyttede rusmiddelmissbrukere (prosent)		7	6	6
Andel nyinnflyttede rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser (prosent)			7	6
Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere av aktører utenfor komm per 10 000 innbyggere 18-66 år (antall)	2,9	1,4	2,1	2,3
Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere av aktører utenfor komm per 10 000 innbyggere (antall)	1,8	0,9	1,3	1,5
Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmissbrukere per 10 000 innbyggere 18-66 år (antall)	2,9	3,2	0,8	2,7
Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmmisbr. per 10 000 innbyggere (antall)	1,8	2	0,5	1,7

Fremskrevet befolkning 80+	2016	2017	2018	2019	Kommentar
Antall eldre 80 +	328		371	376	Forventet i 2020: 393, 2022: 436, 2024: 491, 2030: 607
Antall institusjonsplasser	42	42	42	48	
Antall boliger i døgnbemannet bofellesskap	56	56	57	57	
Antall brukere av hjemmebaserte tjenester	136	159	166	184	Per 01.01.
Vedtakstimer i hjemmetjenesten per uke	306	520	520,5	566,5	Per 01.01.
Antall årsverk	231	253,8	261,1	269,1	Tallene er justert for organisasjonsendringene
Antall institusjonsdøgn i nabokommuner			282	480	
Antall overliggdøgn			91	170	
Sykefravær i prosent	9,3	11,3	8,5	8,4	
Antall fastleger	10	10	10	11	

Kommentarer til aktuelle nøkkeltall

Antall eldre over 80 år (tabell over): Antall eldre over 80 år er den største kostnadsdriveren innenfor helse- og omsorgstjenestene. Randaberg har de siste årene hatt en vesentlig større økning innenfor denne aldersgruppen enn sammenlignbare kommuner i fylket og resten av landet. Denne utviklingen vil fortsette de nærmeste årene.

Levealderen er også høyere i Randaberg enn i fylket og landet for øvrig. Kvinner i Randaberg har ca. to år høyere forventet levealder på 85,4 år. Menn har ca. ett år høyere forventet levealder på 80,3 år.

Antall personer med demens vil øke tilsvarende. I 2019 yter kommunen tjenester til 55 personer med demenslidelse. Beregninger basert på statistikk av forekomst av demens tilsier at det er ytterligere 70 personer som har demens, men som ikke mottar noen form for helse- og omsorgstjenester.

Antall institusjonsplasser: Randaberg har lav dekning av sykehjemsplasser i forhold til sammenlignbare kommuner. Tidligere har dekningsgraden vært en av variablene i Kommunebarometeret. I Kommunebarometeret for 2019 er denne variabelen tatt ut, men med et antall eldre over 80 år på 376 og 42 plasser (48 fra mai 2019) blir dekningsgraden ca. 8,4 %.

Landsgjennomsnittet er på 12,4 % (2018).

Barneboliger og avlastning defineres som institusjonstjeneste. Avlastningssenteret har p.t. kapasitet til avlastningsopphold for sju personer samtidig. Plassene er i 2019 fordelt til 16 personer.

Antall beboere i døgnbaserte bofellesskap: Bo-fellesskap for personer med psykiske vansker har åtte boenheter. Planlagt utvidelse med fire boenheter fra 2020/2021. Randaberg har fire bofellesskap med til sammen 25 boenheter for personer med utviklingshemming.

Nytt bofellesskap for åtte unge personer med utviklingshemming er under planlegging. I tilknytning til det nye bofellesskapet er det planlagt fem leiligheter for beboere uten behov for døgnbaserte tjenester.

Vardheim består av tre bofellesskap med til sammen 24 leiligheter. Beboerne er eldre og evt. andre personer som på grunn av helseutfordringer har behov for bolig med heldøgnbemannning. Pleiebehovet er økende i takt med beboernes økende alder og sykdomsbyrde.

>> *Antall eldre over 80 år er den største kostnadsdriveren innen helse- og omsorgstjenestene (...) Denne utviklingen vil fortsette de nærmeste årene.*

Antall brukere av hjemmebaserte tjenester:

Antall brukere av hjemmebaserte tjenester har økt fra 136 brukere i 2016 til 184 brukere i 2019. Økningen er ikke bare i antall brukere, men også i antall vedtakstimer per bruker per uke. I 2016 var gjennomsnittlig tjenestebehov i hjemmetjenesten 2,25 timer per uke per bruker. For 2019 har gjennomsnittlig tjenestebehov økt til 3,1 timer per uke per bruker. Økningen er på 37 prosent fra 2016 til 2019.

Overliggdøgn på SUS: Fra høsten 2018 og utover våren 2019 opplevde kommunen et betydelig større behov for sykehjemsopphold enn det vi hadde kapasitet til. Antall overliggdøgn på SUS var uakseptabelt høyt. Løsningen ble å opprette inntil seks korttids plasser i lokalene som sengeposten til Ryfylke DPS tidligere i år hadde flyttet ut fra. Tiltaket ble satt i verk fra mai, kombinert med midlertidige plassering for sykehjemspasientene etter brannen på Randaberg sykehjem. Den økonomiske konsekvensen av tiltaket er belyst i rammesak 2020.

Kjøp av institusjonsplasser i nabokommuner: Mangel på korttids plasser på sykehjem er delvis løst gjennom avtaler med hhv Rennesøy og Kvitsøy om kjøp av korttidsopphold. Avtalene er gjensidige, men har i praksis kun fungert ensidig. Kostnad per døgn er 2 200 kr. Pasientene er i stor grad fornøyd med tilbud i en nabokommune, mens pårørende bare er delvis fornøyd med at sine nære blir tilbudt sykehjemsplass utenfor Randaberg.

Sykefravær: Sykefraværet innebærer en betydelig kostnad i tillegg til personlige og arbeidsmiljømessige omkostninger som sykefravær innebærer. Det siste året har avdelingene, med god bistand fra personalkontoret, hatt særskilt fokus på å redusere sykefraværet. Sykefraværet varierer mellom de ulike avdelingene, men samlet sett har sykefraværet gått ned de to siste årene. Mål om å redusere sykefraværet ytterligere. Alle virksomhetene rapporterer om kostnad knyttet til sykefravær utover budsjett.

Legetjenesten: Randaberg har 11 fastleger fordelt på tre legesenter, i tillegg til en LIS 1 (turnuslege). Legedekningen er god og stabil. Det har ikke vært særskilte utfordringer med å

rekruttere hverken nye leger eller vikarleger. Flere av fastlegene har åpen liste, noe som gir innbyggerne reell mulighet til å skifte fastlege. Alle fastlegene er selvstendig næringsdrivende. Randaberg har en kommunalt ansatt sykehjemlege i full stilling. Stillingen dekker også vaktansvar for KAD-sengen (kommunal akutt døgntilbud).

Stavanger legevakt har gjennom vertskommunesamarbeid 24/7-ansvar for legevaktstjenester til Randaberg sin befolkning. Totale driftskostnader for legevakten fordeles etter innbyggertall for hhv. Stavanger, Sola og Randaberg.

Kommuneoverlege ivaretar ansvar for medisinsk faglig og samfunnsmedisinsk rådgivning, smittevern og miljørettet helsevern. Kommuneoverlege har også funksjon innenfor beredskap, folkehelse, strategi- og utviklingsarbeid.

>> Randaberg har 11 fastleger fordelt på tre legesenter, i tillegg til en turnuslege. Legedekningen er stabil og god.

Randaberg kommune har kjøpt institusjonsplasser på Kvitsøy sykehjem (Kvitsøy kombisenter).

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Helse og velferd har et generelt innsparingskrav på 2,9 mill. for 2020 som er fordelt ut på de ulike virksomhetene og som virksomhetene delvis har innarbeidet i konsekvensjustert budsjett. Heldøgntjenesten har redusert bemanningen på Vistestølen, Vardheim og Randaberg sykehjem. Hjemmetjenesten har holdt vakante stillinger ledige i noen av sine avdelinger og ikke erstattet ansatte som har sluttet eller omstilt i egen virksomhet.

Bolig- og avlastningstjenesten og helsestasjonen har ikke fullt ut innfridd innsparingskravet for 2019. Deler av innsparingskravet overføres til neste år og vil kreve omstilling og endring i de to virksomhetene.

Hjemmetjenesten

Hjemmesykepleien har et overforbruk på 1,3 mill. kr, mens virksomheten har samlet sett hatt et overforbruk på ca. 0,5 mill. kr som følge av økt behov for personell, nødvendig kompetanse og høyt sykefravær. Hjemmetjenesten består av hjemmesykepleie, hjemmehjelp, dagsenter, fysio/ergo og kjøkken. Hjemmetjenesten har delvis som følge av mangel på sykehjemsplasser - gitt tjenester til et økende antall brukere med komplekse og sammensatte tilstander. Denne gruppen er økende, mens brukere som har mer avgrenset tjenestebehov blir færre, blant annet som et resultat av innføring av velferdsteknologi.

Demensomsorg

Hjemmeboende personer med demens er et satsingsområdene som har vært prosjektorganisert de to siste årene. Det foreligger fullstendig prosjektrapport på aktiviteter og måloppnåelse. Ett av målene var at kommunen ved demenskoordinator var kjent med flest mulig av innbyggerne som har fått en demensdiagnose. Ved prosjektets start var demenskoordinator

kjent med 36 brukere. Ved prosjektets slutt er demenskoordinator blitt kjent med 55 personer. Det er beregnet at ytterligere 70 personer i Randaberg har en demensdiagnose. Tidlig innsats og kontakt med demenskoordinator for informasjon, oppfølging, avlastning og annen helsehjelp er avgjørende for forløpet for hjemmeboende personer med demens og deres pårørende. Stillingen som demenskoordinator har vært prosjektfinansiert i to år, men er nå innarbeidet i virksomhetens budsjett for 2020.

Lav dekningsgrad av sykehjemsplasser og liten mulighet for avlastningsopphold er en særlig kritisk faktor innenfor demensomsorgen.

>> (...) Ved prosjektets slutt er demenskoordinator blitt kjent med 55 personer. Det er beregnet at ytterligere 70 personer i Randaberg har en demensdiagnose.

På grunn av mangel på sykehjemskapasitet har ikke kommunen kunnet tilby regelmessige og forutsigbare avlastningsopphold.

Hjemmeboende personer med demens har derimot vært prioritert til dagsenterplass. Mange pårørende opplever dagsenterplassen som en avlastning i hverdagen, andre uttrykker at denne form for avlastning ikke er tilstrekkelig.

Sykepleieklinikken

Sykepleieklinikk er et tiltak som fremmer en aktiv alderdom, og som faller inn under kvalitetsreformen Leve hele livet. Sykepleieklinikken bidrar til effektivisering av enkelte prosedyrestyrte oppgaver som tidligere ble utført i hjemmet. Brukere som får tilbud ved sykepleieklinikken har selv ansvar for å komme til avtalt tid for å få utført stell av kroniske sår, evt. også andre tiltak. I 2018 var det 13 personer som benyttet seg av sykepleieklinikken, hittil i 2019 er tallet 25. Tilbud ved sykepleieklinikken er ikke vedtakspliktig, og driftskostnadene kommer dermed ikke frem i form av økt tjenesteomfang.

Heldøgntjenesten

2019 har vært et år preget av stort behov for og etterspørsel etter både institusjonsplass og hjemmebaserte tjenester. Presset på sykehjemsplasser har medført behov for å kjøpe institusjonsplasser i nabokommuner og antall

overliggdøgn på SUS har vært uakseptabelt høyt. Løsningen ble å opprette inntil seks nye sykehjemsplasser i det tidligere DPS-bygget. Tiltaket ble iverksatt i mai. I budsjett for 2019 var det lagt inn midler for drift av tre nye sykehjemsplasser fra okt.-19 (som var antatt tidspunkt for ferdigstilling av det nye sykehjemmet). Fremskyndet drift av totalt 27 plasser fra 2020 har en kostnad på 2,4 mill.

Økonomisk prognose for 2019 for Vistestølen, Randaberg sykehjem og Vardheim er balanse, til tross for økt drift. Hovedårsak til balansen er økning i inntekter pga. flere langtidspasienter, redusert bemanning og utsatt drift av bofellesskapet Vestre Goa.

Bolig- og avlastningstjenesten (BOAT)

Ett av målene i Aktiv omsorg 2030 handler om personer med utviklingshemming og deres mulighet for å etablere seg i eget hjem. Et nytt bofellesskap med døgnbemanning for åtte unge personer med utviklingshemming er under planlegging. I tilknytning til bofellesskapet er det planlagt fem leiligheter for personer uten behov for døgnbemanning, men med behov for tilgjengelig personal i nærheten.

Virksomheten for bolig og avlastningstjenesten har et overforbruk på 2,2 mill., som følge av økt behov for personell, nødvendig kompetanse og høyt sykefravær. For 2019 var det budsjettet med høyere refusjon for ressurskrevende tjenester enn det som viste seg å være reelt, og det ble foretatt en budsjettendring på 3,3 mill. i forbindelse med 1.tertial.

Fellestjenester

Fellestjenesten omfatter bl.a. lønn til fagstaben, legevakt, transport til/fra arbeid og aktiviteter, tolkeutgifter og kompetansetiltak. Prognosen er et overforbruk på 0,5 mill. som i hovedsak er knyttet til økte utgifter til legevakt.

>> Randaberg kommune har tatt i bruk elektronisk medisineringsstøtte (...) Innen første halvår 2020 er det et mål at kommunen også skal tildele lokaliseringsteknologi.

Velferdsteknologi

Satsingen på velferdsteknologi innenfor HEV er forankret i Aktiv omsorg 2030 og i kommuneplanen gjennom satsingen på smarte og nyttige løsninger. SørRogalands-prosjektet er en del av det nasjonale programmet for velferdsteknologi, der Randaberg deltar sammen med mer enn 320 kommuner. Målet med programmet er at kommunene skal ha velferdsteknologi som en integrert del av tjenestetilbudet innen utgangen av 2020.

Randaberg kommune har tatt i bruk elektronisk medisineringsstøtte, og tildeler det på lik linje som andre tiltak. Innen første halvår 2020 er det et mål at kommunen også skal tildele lokaliseringsteknologi og digitalt tilsyn på lik linje med andre tiltak. Randaberg kommune har utenfor prosjektet tatt i bruk digitale trygghetsalarmer og elås. Kommunen har anskaffet pasientvarlingsanlegg som per i dag blir testet ut på Vistestølen sykehjem, og som skal tas i bruk på det nye Randaberg sykehjem når det er ferdig. I tillegg skal det tas i bruk i alle boliger som har heldøgntjenester i perioden 2020–2022.

I budsjett for 2019 ble det bevilget 686 000 kr som har dekket kostnader knyttet til implementering av velferdsteknologiske løsninger, hovedsakelig hos hjemmeboende personer.

Forebyggende tiltak

Tidlig innsats og forebyggende tiltak er forankrede satsingsområder som har blitt innfridd og realisert gjennom etablering og drift av frisklivssentralen og Rask psykisk helsehjelp. Begge tiltak har fått statlig prosjektilskudd i oppstartsfasen.

Prosjekt ruskonsulent

Kommunen har fått tilskudd fra fylkesmannen til opprettelse av ruskonsulent. Tilskuddsperioden er på fire år, med gradvis redusert tilskudd. Prosjektets målsetting er en bedre organisering av ansvarsområder, bedre koordinering av tjenestene, økt kvalitet og innhold i tjenestene og større brukertilfredshet. Stillingen er organisert under tjeneste- og koordineringskontoret, og arbeidsoppgavene vil i stor grad være feltarbeid.

Kompetanse

Tilstrekkelig kompetanse er en utfordring innenfor alle avdelingene som yter helse- og omsorgstjenester. Særlig kritisk er sykepleier- og vernepleierkompetanse. Unntaket er helsestasjonen der alle ansatte har høyere og relevant utdanning.

Helse og velferd gjennomfører kontinuerlig kompetansehevende tiltak, først og fremst gjennom system og struktur for e-læring. Det blir også lagt til rette for at ansatte kan øke sin kompetanse gjennom utdanningssystemet. Deltakelse på eksterne kurs og konferanser foregår bare i liten grad.

Flere prosjekter og kompetansehevende tiltak har blitt realisert gjennom tilskuddsmidler fra fylkesmannen og/eller helsedirektoratet. USHT (utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjeneste) bidrar også med kompetanseheving i form av seminarer, deltakelse i prosjekter o.a. Som følge av innsparingskrav er kompetansebudsjettet betydelig redusert.

Helse og velferd har i dag 11 lærlinger fordelt på ulike avdelinger. Lærlingene bidrar med verdifull arbeidskraft og god rekruttering, samtidig som ansvar for lærlinger innebærer betydelige oppgaver og arbeidstid for instruktørene og avdelingenes side.

>> Helse og velferd har i dag 11 lærlinger fordelt på ulike avdelinger. Lærlingene bidrar med verdifull arbeidskraft og god rekruttering.

Tiltak innarbeidet i budsjettet

Økt behov for sykehjemsplasser i 2019

2019 har vært et år preget av stort behov for og etterspørsel etter både institusjonsplass og hjemmebaserte tjenester. Presset på sykehjemsplasser har medført behov for å kjøpe institusjonsplasser i nabokommuner og antall overliggdøgn på SUS har vært uakseptabelt høyt. Løsningen ble å opprette inntil seks nye sykehjemsplasser i det tidligere DPS-bygget. Tiltaket ble iverksatt i mai. I budsjett for 2019 var det lagt inn midler for drift av tre nye sykehjemsplasser fra okt.-19 (som var antatt tidspunkt for ferdigstillelse av det nye sykehjemmet). Fremskyndet drift av totalt 27 plasser fra 2020 har en kostnad på 2,4 mill. kr.

Prisjustering kjøkken 2020

Pris for middag levert på døren er justert opp fra 102 til 110 kr per porsjon middag med dessert. I tillegg økt inntjening gjennom catering. Netto inntekt beregnes til 118 000 kr.

Økning i timer BPA (Brukerstyrt personlig assistanse)

Økt behov for BPA er 2,35 mill.

Endringer i inntekt, ressurskrevende tjenester

Tiltaket er lagt inn på grunn av at innslagspunktet er endret. Det betyr større egenandel for kommunen. Ut fra beregninger basert på vedtatte tjenester, vil refusjonen for ressurskrevende tjenester øke med 1,2 mill. kr i 2020.

Ytterligere reduksjon HEV

Ytterligere innsparing på 2 mill. kr for Helse og velferd i 2020 vil utfordre hele tjenesteområdet. Ut fra en helhetlig vurdering og gjennomgang av alle virksomhetene, vurderes det at helsestasjon kan omstilles. Sammenlignet med andre kommuner ligger Randaberg høyt på bruk av ressurser i helsestasjon. Det er færre fødsler og mottak av flyktninger er lavere enn foregående år. Dette tilsier at det er mulig å redusere ressurser og allikevel tilby tjenester av høy faglig kvalitet.

Innsparingskrav vil for alle avdelingene inne-

bære omstilling, omorganisering og endret arbeidshverdag. Ansatte skal være trygge for at endringsprosessene følger gjeldende regelverk. Resultatet skal uansett ikke utfordre kravet om faglig og forsvarlig tjenesteyting. For å oppnå optimal og effektiv drift, er bygningsmasse og lokalisering av tjenestene av betydning. Flere av avdelingene er små og uten stordriftsfordeler. Større enheter og hensiktsmessig bygningsmasse kan bety behov for færre nattevakter og bedre benyttelse av kompetanse. Vardheim-området vil ha potensiale for å utnyttes bedre når det nye sykehjemmet står ferdig. Rådmannen ønsker å se på hvilke muligheter som kan være aktuelle for å optimalisere driften av helsetjenestene fra Vardheim-området.

Prisjustering egenbetaling Helse og omsorg

Generell prisstigning og lønnsvekst er budsjettet med 215 000 kr.

Økte legevaktutgifter

Avtale om vertskommunesamarbeid med Stavanger kommune om legevakt, psykiatrisk sykepleier og psykososialt kriseteam forplikter Randaberg på kostnadsdekning, tilsvarende faktiske utgifter. I budsjettet for 2020 legges det inn 515 000 kr, som samsvarer med kostnadsøkningen i 2019.

Nye Dalen/Sentrum. Innsparing på sikt når avdelingene er slått sammen.

Nye Dalen/Sentrum oppstart 2021.

Nytt dagsenter Steindal Gård, Inn på tunet.

Ikke budsjett for 2020 for noen av disse tiltakene på grunn av utsatt oppstart.

Utstyr til kjøkken (3303)

Oppgradering av kjøkkenutstyr er budsjettet med 350 000 kr.

Pasientvarslingssystem på bofellesskap

Investeringstiltak på 2,1 mill. kr er knyttet til utrulling av varslingsteknologi til flere avdelinger, tilsvarende det som er gjort på Vistestølen. Det er laget et plan for utrulling og implementering av varslingsteknologien. Bofellesskapet på Vardheim, avlastningssenteret og det nye sykehjemmet er prioritert i 2020.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Økte utgifter private avlastere, omsorgstønad, fritidskontakt

Det er forventet utgiftsøkning på 0,5 mill. kr knyttet til økt behov for avlastning, omsorgstønad og fritidskontakt.

>> Vardheimområdet vil ha potensiale for å utnyttes bedre når det nye sykehjemmet står ferdig. Rådmannen ønsker å se på hvilke muligheter som kan være aktuelle for å optimalisere driften av helsetjenestene fra Vardheim-området.

Rådmannen ønsker å optimalisere driften av helsetjenestene fra Vardheim-området - etter at det nye sykehjemmet står ferdig.

4

Kultur

Rundt 100 barn og unge deltar fast
i Fotballfritidsordningen (FFO) i
Randaberg Arena.

Arbeidsområder

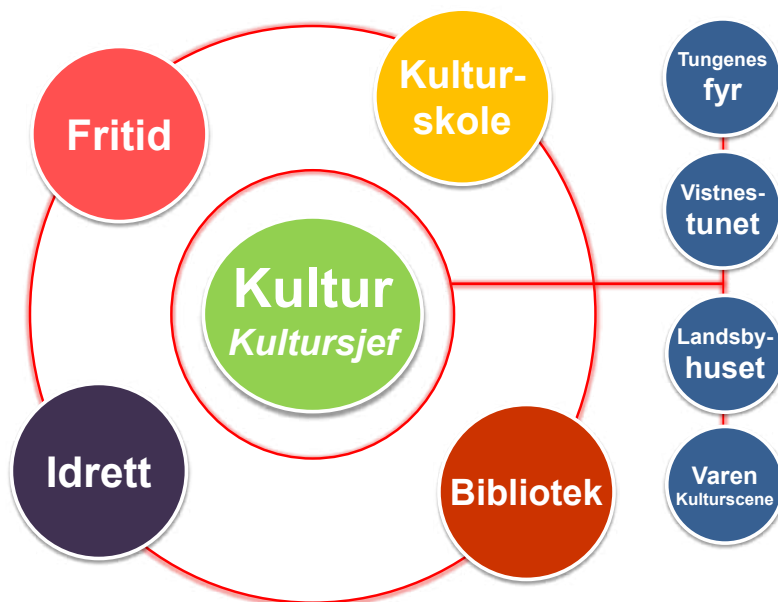
Tjenesteområdet består av avdelingene Randaberg kulturskole, Randaberg folkebibliotek, Idrett/Randaberghallen og avdeling fritid. I tillegg kommer virksomhetene Varen Randaberg kulturscene, Landsbyhuset, Tungenes fyr og Vistnestunet museumsgård, som ligger direkte under kultursjefen.

Tjenesteområdet har generelt tatt de siste års innsparinger gjennom å holde stillinger vakant, og dermed redusere driften på enkelte områder. I tillegg har en løst noen utfordringer gjennom økte inntekter og ENØK-tiltak. Avdelingene er dessuten aktive med å søke og få eksterne tilskudd til fritids- og kulturtiltak, fra fylkeskommune, kulturråd og andre instanser. Fra 2020 foreslås innsparinger gjennom tre hovedgrep: 1) reduksjoner i driften av det kommunale kulturtilbudet, 2) reduksjoner i overføringer til regionale enheter som kommunen bidrar til og 3) reduksjon i tilskudd til frivillige lag og foreninger i Randaberg.

Kultur felles: Tungenes fyr og Vistnestunet museumsgård drives i nært samarbeid med Jærmuseet. I tillegg til Varen Randaberg kulturscene og Landsbyhuset eier kommunen flere lokaler som benyttes til kulturformål av frivillige aktører. Kultursjefen sitter i styret for Friluftslivets hus, og har ansvar for oppfølging av brukere av Håndverkstova (Husfliden) og Foren gamle skole (RAMA malergruppe har flyttet inn der fra høsten 2019).

Tjenesteområdet har også ansvar for planarbeid, utvikling og forvaltning innen kulturfeltet, inkludert deltakelse i regionale institusjoner og organisasjoner innen kulturarv, idrett, reiseliv og friluftsliv. Dette dreier seg om Jærmuseet, Folkehallene, Region Stavanger, Nordsjøveien, Jæren friluftsråd, Ryfylke friluftsråd, Frilager og Rogaland Arboret. Kulturminnevern, navnesaker og noen tilskudd ligger også til Kultur felles.

Randaberg kulturskole: Gir barn og unge fagopplæring innen estetiske fag. Kulturskolen ønsker å utvikle den enkelte elevs kunstneriske og skapende evner. Den skal fremme elevens

forståelse for kunstfagenes betydning i samfunnet. Kulturskolen tilpasser undervisningen individuelt, slik at elevene opplever glede og mestring i møte med faget de velger. Utdanningen skal gi et best mulig grunnlag for en senere yrkesutdanning.

Det undervises i forskjellige musikkinstrumenter, solosang og visuelle kunsthøgskole. Det tilbys kulturfag til elever i 1. og 2. klasse i «Kulturlabben», musikkgrupper i barnehagene, PUH-samspillgruppe og musikkterapi til barn og unge i grunnskole og barnehage. Musikktilbudet «Minnes melodier» tilbys sykehjem i kommunen.

Kulturskolen er forankret i opplæringslovens § 13-6. I tillegg er rammeplanen «Mangfold og fordypning» forankret i kommuneplanen som en retningsgivende og framtidsrettet plan for utvikling av kulturskolen. Som aktivt medlem i Norsk kulturskoleråd bidrar kulturskolen både i ledermøter og nettverksmøter i regionen.

Randaberg folkebibliotek har ansvar for utlån av bøker og andre medier til kommunens innbyggere i tillegg til litteratur og informasjonsformidling. Biblioteket er også en uformell møteplass på tvers av generasjonene. Randaberg folkebibliotek og skolene i Randaberg fortsetter samarbeidet om felles katalog og skal vår/sommer 2020 gå over på nytt biblioteksystem

>> Kulturskolen tilpasser undervisningen individuelt, slik at elevene opplever glede og mestring i møte med faget de velger.

(Bibliofil). Biblioteket vil også videreføre samarbeidet med Helsestasjonen om «Bokstart». Prosjektet fikk tilskudd i forbindelse med bokåret 2019, og startet opp høsten 2019 med utdeling av gratis bok ved 18 måneders-kontrollen på helsestasjonen. Forutsetningen for videre drift er at vi får prosjektmidler fra fylket og nasjonalbiblioteket.

Fritidsavdelingen: Tilrettelegger for det frivillige kulturlivet i kommunen gjennom tilskudd og utleie av kommunale lokaler. Som følge av innsparingskrav de siste årene, og mindre etterspørsel, har avdelingen holdt en del av stillingsressursen til tilsynsvakt ved utleie av skolelokaler vakant. Fritidsavdelingen driver kommunale aktivitetstilbud for ungdom (U59, trial, ferieaktiviteter, skoleball og UKM), og har ansvar for fritidskontaktordningen for voksne og tilrettelagte fritidstilbud. Avdelingen samarbeider med frivillige om ulike tilbud til flerspråklige, og inkludering av flerspråklige barn i fritidsaktiviteter har vært en sentral oppgave for avdelingen de siste årene.

Fritidsavdelingen er også involvert i flere arrangementer på vegne av tjenesteområdet. Her kan nevnes Internasjonal festdag på Varen, som i oktober ble arrangert for tredje gang, med 850 personer innenfor dørene. Festdagen er et samarbeid med Kvinner møter kvinner og Randaberg og Grødem menigheter, og genererer mye frivillig innsats fra både enkeltpersoner og foreningslivet i kommunen. Avdelingsleder er også koordinator for Ordførers nyttårsmottakelse.

Idrett/Randaberghallen: Ansvaret for å legge til rette for utvikling av fysisk aktivitet med hovedvekt på barn og ungdom i samarbeid med skolene, med foreningslivet og øvrig publikum.

Randaberghallen har hatt kapasitetsutfordringer senere år, der både idrett og publikum har ønsket mer tid. Åpningstider og brukstider har blitt utvidet. Høyt besøk er gledelig, men det legger også press på driftsbudsjettet, ettersom mesteparten av bruken er gratis for brukerne, men kostnadsdrivende for kommunen. Utvidet bruk er delvis kompensert gjennom tiltak i tidligere budsjett, men hallen har likevel hatt netto

kutt i totale budsjetttrammer som følge av vedtatte innsparingskrav som har vært gjeldende for hele kommunen.

Det har vært og er vanskelig å spare på lønn pga. krav til forsvarlig drift. Randaberghallen har primært håndtert økte kostnader og kutt med innsparinger i form av ENØK-tiltak og økte inntekter fra betalende publikum. Det har gått greit frem til nå, men det er usikkert hvordan besøkstallene i svømmehallen utvikler seg. Spesielt ettersom konkurransen har økt ved at Stavanger svømmehall har åpnet igjen, noe som kan gjøre den økonomiske situasjonen vanskeligere. Randaberghallen har også mistet noen inntekter som følge av at Wang videregående skole har sagt opp sin leieavtale med svømmehallen, og flyttet sine aktiviteter tilbake til Stavanger svømmehall.

Fra populære Internasjonal dag i Varen Randaberg kulturscene høsten 2019.

Nøkkeltall, årsverk

Kultur	Årsverk
Randaberg kulturskole	6,9
Kultur	4,4
Idrett/Randaberghallen	6,1
Randaberg folkebibliotek	3,9
Fritid	5,6
Totalt	26,9

>> Kulturbudsjettets andel av kommunens totale utgifter ligger stabilt rundt fem prosent, på nivå med gjennomsnittet i Rogaland.

Nøkkeltall, KOSTRA

Kultur	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Kultur:						
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	4,8	5,1	5	3,8	4,8	4
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	2672	3016	3083	2142	2795	2428
Brutto investeringsutg. til kultursektoren per innbygger (kr)	428	511	776	1141	1266	1239
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	6,3	6,3	5,2	4,4	6,5	4,7
Utlån fysiske bøker (bøker mm) i folkebibliotek per innbygger (antall)	3,2	3,3	3,1	2,8	3,0	2,8
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	19,1	18,6	18,5	14,8	15,2	13,2
Netto driftsutgifter pr innbygger til ulike kulturformål i (kr):						
Aktivitetstilbud barn og unge	313	287	285	176	190	222
Bibliotek	343	437	325	269	297	296
Muséer	101	87	58	36	113	96
Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	202	211	206	242	310	211
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	858	863	951	515	660	594
Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	266	468	430	202	399	309
Kommunale kulturbygg	193	241	359	296	279	265

Kommentarer til KOSTRA-tallene

Kommunebarometeret til Kommunal rapport viser at Randaberg har sunket fra 49. plass til en 134. plass i 2019. KOSTRA-tallene, som utgjør en viktig del av tallgrunnlaget for barometeret, viser at kulturbudsjettets andel av kommunens totale utgifter ligger stabilt rundt fem prosent, på nivå med gjennomsnittet i Rogaland, og over gjennomsnittet for vår KOSTRA-gruppe og landsgjennomsnittet. Det er spesielt idrett og aktivitetstilbud for barn og unge som prioriteres høyt i Randaberg sammenlignet med andre. KOSTRA-tallene gir i noen tilfeller også indikasjoner på aktivitetsnivået.

Utlåns- og besøkstall for biblioteket i Randaberg ligger markant over gjennomsnittet for landet og vår egen KOSTRA-gruppe. Randaberg ligger markant over gjennomsnittet for landet og vår egen KOSTRA-gruppe.

Tabell: Nøkkeltall fra Randaberg kulturskole (se tabell øverst på neste side)

Det er til GSI-rapporteringen for skoleåret 2019-2020 meldt inn 243 elever i kulturskolen. Antallet innbefatter også 33 elever som får musikkterapi, og som ikke blir belastet med kontingent. I tillegg regnes fem friplasser inn i elevantallet. 1. oktober sto ni elever på venteliste til fag der det ikke var ledig kapasitet til

inntak. Som følge av at dansefaget av midlertidig måtte opphøre, ser en at elevantallet er svakere enn fjorårets.

Det tas inn elever gjennom hele skoleåret, og en ser blant annet en gledelig økning til visuelle kunsthøgskolen.

Elevutvikling/dekningsgrad	01.10.2014	01.10.2015	01.10.2016	01.10.2017	01.10.2018	01.10.2018
Elevantall i kulturskolen inklusiv elevplasser uten kontingent (musikkterapi gitt til skoler og ATO-avdelingen)	350	335	339	324	277	243
Elever på venteliste	24	24	29	26	46	9

Tabell: Besøkstall Tungenes fyr og Vistnestunet (se abell til høyre)

Noe av den markante nedgangen i besøket ved Tungenes fra 2017 skyldes, ifølge Jærmuseet, en teknisk svikt på det automatiske telleapparatet i hele sommersesongen. Vistnestunets besøkstall har vært meget jevnt de siste fire årene.

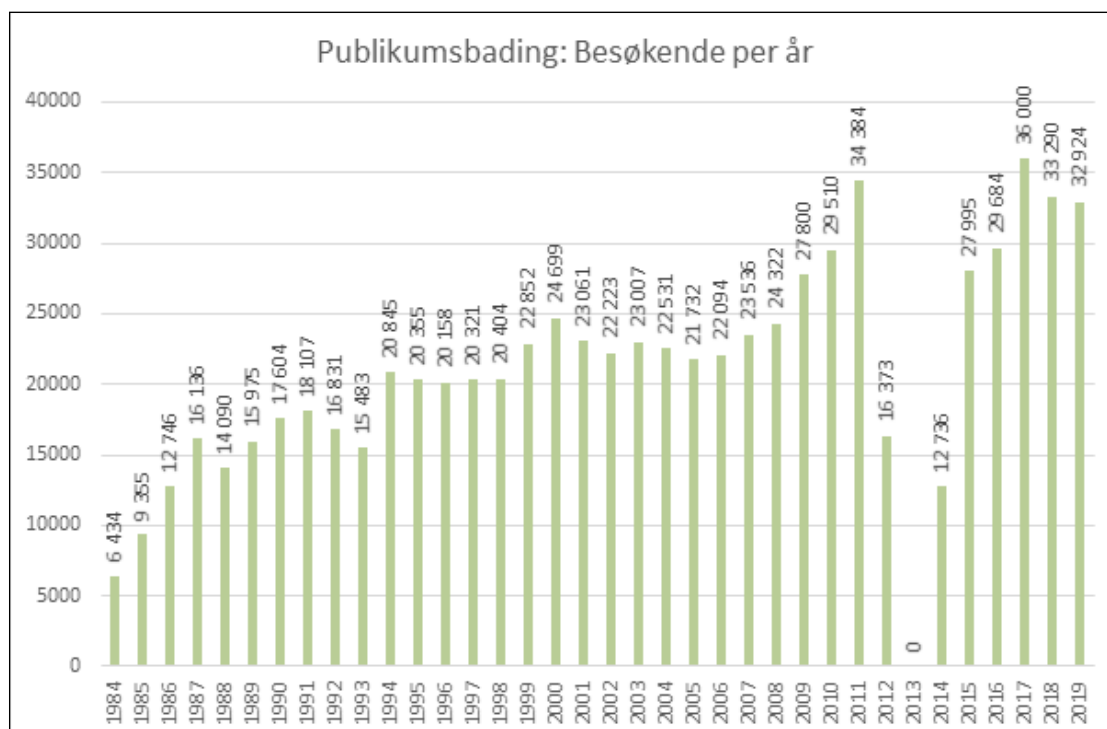
Tabell: Besøkstall publikumsbading Randa-berghallen (se tabell under)

Nedgangen i besøkstallet for 2012-2014 er knyttet til perioden med rehabilitering. Statistikken viser en sterk økning i besøket i svømmehallen, med rekordbesøk i 2017. 2018 var noe svakere, sannsynligvis pga. mye fint vær i høysesongen.

Stavanger svømmehall har vært stengt på grunn av rehabilitering fra og med 2017 frem til påsken 2019.

Randaberghallen hadde tidenes best besøkte måned i januar 2019 med hele 5 257 besøkende, mens besøket har tilsynelatende sunket noe etter at Stavanger svømmehall gjenåpnet. Det er usikkert hvordan besøkstallene utvikler seg videre. Tallet for 2019 er en foreløpig prognose.

Besøkstall/år	Barn	Voksne	Totalt
Tungenes fyr:			
2011	3020	15859	18879
2012	2098	15364	17462
2013	2423	8259	10682
2014	3483	14435	17918
2015	4627	13775	18402
2016	5115	16625	21740
2017	6941	17368	24309
2018	6220	14492	20712
Vistnestunet :			
2011	2176	616	2792
2012	2891	1348	4239
2013	2798	1638	4436
2014	3582	2095	5677
2015	3939	2657	6596
2016	3750	2707	6457
2017	4090	2459	6549
2018	3916	2637	6553

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Randaberg kulturskole, Randaberg folkebibliotek og Fritid var i balanse per andre tertial 2019. For kulturskolen skal det imidlertid nevnes at kontingentinntekter blir en god del lavere enn budsjettet, noe som balanseres ved at stillinger holdes vakante.

Merforbruk på Kultur (500) forventes å bli dekket inn av tilskudd og fondsmidler. Det har blant annet vært en del ekstra vedlikeholdsutgifter knyttet til Tungenes fyr. Merforbruket ved Randaberghallen er knyttet til reparasjon av skade fra NM-Veka 2018. Totalt sett styrer tjenesteområdet mot balanse for 2020, når en har tatt høyde for tilskudd og bruk av øremerkede fondsmidler til prosjekter.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Byggdrift frivilligsentral kombinert med offentlige dusj- og toalettfasiliteter i Sentrumsparken (BAB-bygget)

Randaberg frivilligsentral flytter etter planen inn i det nye offentlige bygget (BAB-bygget) i Sentrumsparken. Bygget er beregnet ferdig til september/oktober 2020. Frivilligsentralen skal da bruke bygget til egne aktiviteter og stå for utlån og utleie til andre aktører. I tiltaket ligger et foreløpig veldig grovt estimat av utgifter til strøm, renovasjon og andre avgifter. Rådmannen vil legge fram en sak politisk om driftsmodell for bygget. Bygget skal også romme offentlig toalett og dusj. Driftsutgifter til dette er også bakt inn i tiltaket, med helårsvirkning fra 2021 på 120 000 kr.

Endra driftsutgifter Folkehallene, inkludert Sola Arena 2020

Folkehallene blir i 2020 utvidet med Sola Arena. I vedtatt økonomiplan har rådmannen lagt inn Randaberg kommune sin del av driftskostnader og finanskostnader i samsvar med kalkyler fra i fjor. Basert på erfaringer fra andre haller som driver med sykkelvelodrom ser det ut som

netto driftsutgifter i Sola Arena blir større enn tidligere regnet ut, samtidig begynner de andre hallene (Sørmarka Arena, Randaberg Arena og Sandneshallen) å bli så gamle at de krever mer vedlikehold og oppgraderinger. Sammen med vesentlig høyere strømutgifter, gjør dette at våre utgifter til Folkehallene kan øke i forhold til vedtatt økonomiplan. Det er lagt inn 528 000 kr i tiltaket fra 2020.

Kutte tilskudd til Rogaland Arboret og Ryfylke friluftsråd

Det foreslås å kutte Randabergs årlige bidrag til Rogaland Arboret og Ryfylke friluftsråd. Overføringer til regionale samarbeidstiltak utgjør halvparten av alle driftsutgiftene på ansvar 500 Kultur. Dette dreier seg om friluftsrådene, Frilager, Rogaland Arboret, reiselivssamarbeid (Region stavanger og Nordsjøveien), Jærmuseet og Folkehallene. Regner man med øvrige tilskudd (frivilligsentral mm.) utgjør totale overføringer rundt 60 prosent av budsjettet for ansvar 500 Kultur. Innsparinger er så langt i stor grad tatt på lønnsbudsjettet knyttet til kulturtilbudet lokalt i Randaberg. Ytterligere innsparinger foreslås derfor tatt på regionale tiltak. Rådmannen har prioritert organ innenfor friluftsfeltet der det ikke er konkrete skjøtelsesoppgaver knyttet til Randaberg. Innsparing på 255 000 kr legges inn fra 2021.

500 Reduksjon av driftsnivået innenfor tjenesteområde kultur

Det foreslås reduksjoner i drift innen det kommunale kulturfeltet. Under ansvar 500 Kultur foreslås bortfall av midler avsatt til samarbeid med MaiJazz på Tungenes fyr, fjerning midler til tilrettelegging av turområder (skilting mm) og reduksjon av kulturscenen sine poster for dekning av utgifter til arrangementer i regi av kommunen selv og andre lokale arrangører.

Under ansvar 550 Bibliotek reduseres utgifter til arrangementer rettet mot et voksent publikum, samt andre driftsmidler. Under ansvar 560 Fritid reduseres lønn til fritidskontakter. Budsjettposten var underbudsjettet i noen år, og ble økt i 2017. Posten har i tillegg hatt en årlig økning i økonomiplanen påfølgende år. Økningen har vært større enn behovet. Med den foreslåtte reduksjonen vil dagens nivå for denne lovpålagte tjenesten kunne opprettholdes.

Under ansvar 510 Randaberghallen justeres inngangs- og leiepriser opp mer enn det normal prisstigning tilsier. Det innføres betaling for trening utenfor åpningstid, jfr. KST-sak 64/17 og HNK sak 25/18 om Reglement for fordeling av brukstid i Randaberghallen, herunder betalingsreglement. En har søkt å skjerme kjerneaktivitetene for barn og unge i hallen mest mulig. Gratisprinsippet for aktiviteter i åpningstiden opprettholdes. For ansvar 202 Randaberg kulturskole løses innsparinger gjennom å holde ledige stillinger vakant, samt noe kontingentøkning. Det vises forøvrig til gebyrheftet. Tiltaket innebærer en samlet innsparing på 417 000 kr. Dette kommer i tillegg til 310 000 kr i innsparinger, som er lagt på lønn med utgangspunkt i eksisterende økonomiplan.

Redusere tilskudd til frivillige lag og foreninger

Reduksjonen tilsvarer i overkant ti prosent av tilskuddsmidlene til frivillige lag og foreninger. Det vises i denne sammenheng til at medlemstallet i de organisasjonene som får tilskudd har gått betraktelig ned de siste 10 årene. Antall medlemmer innenfor idrett, musikk og andre barne- og ungdomsorganisasjoner har gått ned fra ca. 3 298 i 2010 til 2 292 i 2019. Tiltaket utgjør en innsparing på 250 000 kr.

Reduksjon tilskudd til ledsager på ferietur for funksjonshemmede

Tilskuddet foreslås fjernet. Dette er et ikke-lovpålagt tilbud. Det blir gjort individuell vurdering av søknader. I 2019 er det gjort vedtak om tilskudd til 55 søkere, med beløp fra 1 500 til 5 000 kr. Tiltaket utgjør en innsparing på 155.000 kr.

Investerings tiltak

Utlånsautomat Randaberg folkebibliotek

I 2020 får Randaberg folkebibliotek felles biblioteksystem sammen med resten av bibliotekene i Rogaland og i den forbindelse bør våre innbyggere få tilgang til selvbetjeningsautomat/ utlånsautomat slik at de kan utnytte tjenestene et nytt system gir dem også på biblioteket. Tiltaket må sees som en del av digitaliseringen av kommunen, og vil åpne for større grad av selvbetjening ved på biblioteket. 100 000 kr i 2020.

Prosjektering Maritimt vitensenter (4258) utsatt

Prosjektering utsatt fra 2019 til 2020 og utover i vedtatt økonomiplan, og foreslås nå flyttet til 2022 og 2023. Maritimt vitensenter i Tungevågen planlegges med interaktive utstillinger om havbruk, maritim industri og Kystverkets historie. Det er gjennomført arkitektkonkurranse, med Vitenlandskapet av Rørbæk og Møller som vinnere. Det er i 2019 sendt søknader både til Rogaland fylkeskommune og Staten, men disse har ikke gitt uttelling. Det må derfor jobbes videre med finansiering før man kan gå videre på prosjektet. Jærmuseet har budsjettet med 15 mill. kr i andel fra Randaberg kommune. Det er lagt inn totalt 5 mill. kr i 2020 og 2021. Arbeidet med å etablere et visningsanlegg for havbruk, med utgangspunkt det eksisterende Sjøbruksmuseet i Tungevågen fortsetter. Jærmuseet forventer at dette vil stå klar til bruk i 2021. Totalt 5 mill. kr i 2022-2023.

Nærmiljøanlegg (5015)

På denne posten settes det av midler til nærmiljøanlegg i regi av veforeninger og andre lag og foreninger, samt til nærmiljøanlegg i kommunal regi. Ballbinger/løkker, skateanlegg og tilrettelegging av turveier og andre anlegg for friluftsliv og utendørs aktivitet er eksempel på slike anlegg. Midlene kan benyttes som egenkapital ved søknader om spillemidler til nærmiljøanlegg. Posten ble satt på pause i 2018-2019, men det bør fra 2020 settes av midler da det er nye aktuelle nærmiljøprosjekter på trappene.

Renholdsmaskin Randaberghallen (5014)

Gammel renholdsmaskin i Randaberghallen som må skiftes ut for at en skal kunne utføre skikkelig renhold i idrettshallene.

>> Tilskuddet til ledsager på ferietur for funksjonshemmede foreslås fjernet. I 2019 er det gjort vedtak om tilskudd til 55 søkere, med beløp fra 1 500 til 5 000 kr.

5

NAV

Arbeidsområder

NAV arbeider med hjemmel i lov om sosiale tjenester i NAV, introduksjonsloven, folketrygdloven og lov om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen

Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov. Loven er basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen.

Lov om arbeidsmarkedstjenester

Lovens formål er å bidra til å oppnå et inkluderende arbeidsliv gjennom et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet.

Lov om folketrygd

Folketrygdens formål er å gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.

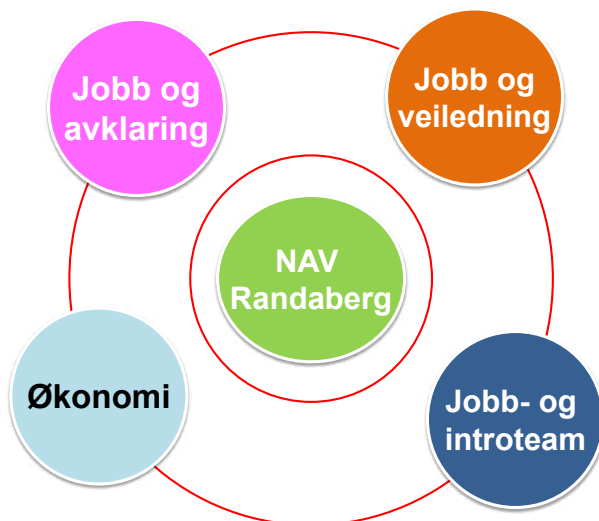
Lov om sosiale tjenester i NAV

Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Introduksjonsloven

Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet

NAV Randaberg sin rolle kan kort beskrives som oppfølging av brukere og bistand i form av kartlegging, planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak som fører til målet om arbeid. Oppsummert kan NAV Randabergs oppgaver

Oppsummert kan NAV Randabergs oppgaver beskrives som:

- Å bidra til et velfungerende arbeidsmarked med høy sysselsetting, lav ledighet og et inkluderende arbeidsliv
- Å sikre økonomisk trygghet
- Å bidra til et sterkere sosialt sikkerhetsnett
- En brukerorientert, effektiv og helhetlig arbeids- og velferdsforvaltning

Nøkkeltall, årsverk

NAV Randaberg	Kommunale årsverk
Jobb og introteam	6,0
Jobb og veiledningssenter	5,0
Jobb og avklaringscenter	6,5
Gjeldsrådgivere	1,8
Leder	1,0
Årsverk totalt	20,3

Det er budsjettet for 20,3 kommunale årsverk, samt kommunes andel av lønnskostnader til NAV-leder. NAV Randaberg har en felles leder for den statlige og den kommunale delen av NAV-kontoret.

Totalt er det 31 årsverk i kontoret, av disse er 12 statlige stillinger og 19 kommunale stillinger. Utgiftene til NAV-lederen deles mellom kommune og stat.

NAV Randaberg er organisert med fire avdelinger:

- Jobb- og intrateam - som har ansvar for bosetting og introduksjonsprogram for flyktninger.
- Jobb og veiledningssenter – kartlegging og veiledning av brukere som trenger litt bistand

til å komme i jobb eller beholder jobb.

- Jobb og avklaringsenhet – som har ansvar for oppfølging av brukere som har mer omfattende behov for veiledning og tiltak for å beholde arbeid eller kommer i jobb.
- Økonomiteam som har ansvar for gjeldsrådgiving og disponeringsavtaler.

Nøkkeltall, KOSTRA

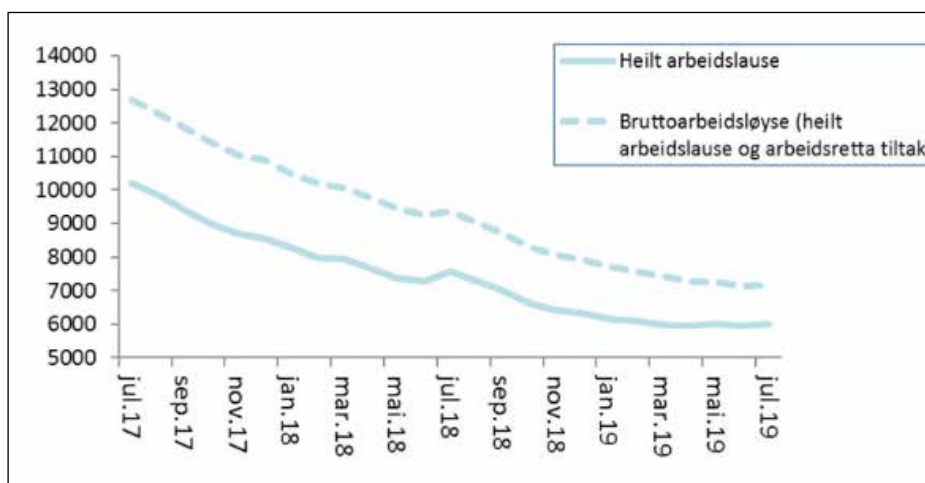
NAV Randaberg	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Sosialkontortjenester						
Sosialhjelpsmottakere (antall)	351	365	400	7809	12194	139365
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	83	82	93	1735	2662	26391
Sos.hjelpsmott. med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall)	145	176	199	2847	4978	54993
Sos.hjelpsmott. med arbeidsinntekt som hovedinnt. (antall)	39	30	47	819	1276	14377
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall) ²	202	118	155	3189	4999	58562
Sosialhjelpsmottakere som bor i eid bolig (antall)	4	14	16	636	784	10022
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp (antall)	116	178	204	3982	6104	73198

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Det har vært press på økonomisk sosialhjelp i flere år, men i løpet av 2019 har utgiftene til sosialhjelp gått ned. Arbeidsmarkedet har blitt bedre og NAV har jobbet systematisk med oppfølging av brukere. Likevel meldte mange kommuner om millionkostnader som følge av regelendringene regjeringen har gjennomført i AAP-ordningen. NAV har kommet med beregninger som viser at det har blitt 3 100 flere personer på sosialhjelp i løpet av det siste året pga. regelendringen, og at ekstrakostnadene for kommunene vil være 170 mill. kr. Vi ser ikke den samme utvikling i Randaberg. Medarbeidere i NAV Randaberg jobbet målrettet i forkant av endringer i AAP sitt regelverk, og de aller fleste brukerne fikk avklart sin sak. De havnet derfor ikke på sosialhjelp.

NAV Randaberg har hatt stort fokus på bruk av arbeidsrettede tiltak, til tross for at antall tiltaksplasser er kraftig redusert i statsbudsjettet. Vi har brukt de tilgjengelige plassene mest mulig effektivt.

Dette, i kombinasjon med kontinuerlig forbedring av arbeidet med sosialhjelp, har ført til en god reduksjon i utgifter i 2019. NAV Randaberg vil fortsette med dette i 2020 og satser på en ytterligere reduksjon i utgifter til sosialhjelp.

Introduksjonsprogrammet

Flyktninger i alderen 18-55 år som er bosatt etter avtale med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), samt familieinnvandrede til disse, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet. Programmet har som mål å gi kvalifisering som fører til jobb eller utdanning, og har regler og rammer tilsvarende arbeidslivets. Programmet er i utgangpunktet i 2 år med mulighet forlengelse i maksimum 1 ekstra år. Norskundervisning og arbeidspraksis er hovedelementer, og også fag fra grunnskole og videregående skole er viktig for noen. Siden programmet er individuelt og skal tilpasses den enkelte sine forutsetninger, utfordringer og mål, er det også bruk for mer spesifikke kurs som gir nødvendig kompetanse, eller tiltak som kan fremme en bedre helse. Randaberg kommune har samarbeidsavtale med Johannes Lærings-senter om norsk, samfunnskunnskap og grunnskole.

Tallene fra IMDi viser at Randaberg er blant kommunene i Rogaland som hadde størst andel av flyktninger som har gått av introduksjonsprogrammet til jobb eller utdanning de siste årene.

Til tross for en varslet reduksjon i planlagte bosettinger de siste årene sammenlignet med 2017 og 2016, vil antallet flyktninger i introduksjonsprogrammet være på et relativt høyt nivå i 2020. Dette fordi mange av flyktningene bosatt i både 2018 og 2019 vil fortsette i introduksjonsprogram i 2020. Flere har permisjon fra programmet grunnet fødsel og helseutfordringer, og dette medfører at perioden de trenger for å bli ferdige med sitt program øker. Det er også en større andel flyktninger med komplekse utfordringer som trenger mest tid i programmet. Fremover blir det viktig at hele NAV holder fokus på de som ikke kommer ut i arbeid/utdanning etter introduksjonsprogrammet, for å sikre gode målrettede løp som i størst mulig grad fremmer arbeidsevne og langsiktig måloppnåelse.

Dyktige, kreative medarbeidere fortsetter å finne nye, gode løsninger for å bistå flyktninger som bosettes i Randaberg i integreringsprosessen, og på veien mot arbeid.

NAV Randaberg har fått prosjektmidler fra IMDi til å starte et innovativt samarbeid med næringsliv. Sammen med Sola- og Gjesdal kommuner, samt IKEA og Scandic Hotell, har NAV Randaberg startet et prosjekt der vi benytter bedriftene som arena for både arbeidstrening og norskopplæring.

Prosjektet bygger på deltakernes eksisterende kompetanse som skal utvikles i tråd med arbeidsgivers og -markeds behov. Deltakerne får undervisning i mindre grupper i autentiske situasjoner. Fokuset er på å utvikle kompetanse som skal dekke behovene deltakerne har i praksis. Derfor foregår mye av språkopplæringen under selve arbeidet og suppleres med tradisjonell undervisning.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud til brukere om opplæring og arbeidstrening, og skal gi brukere den oppfølgingen de trenger for å komme i arbeid eller meningsfull aktivitet. Programmet gir også en mulighet for å avklare andre rettigheter til inntekt som brukere kan ha dersom de ikke klarer ordinært arbeid. Det er brukerens ferdigheter og ønsker, som bestemmer innholdet i kvalifiseringsprogrammet. Sammen med veileder i NAV vil brukeren kunne planlegge innholdet i programmet, som først og fremst skal inneholde; arbeidsrettede aktiviteter, opplæringsaktiviteter, samt tett individuell oppfølging og veiledning

Fokus på unge

De fleste ungdommer vet at 10-årig grunnskole ikke holder for å få innpass på dagens arbeidsmarked. Likevel dropper en av tre ungdommer ut av videregående skole før de har fullført utdanningen sin. De aller fleste av disse vil finne veien til NAV. Mange av dem vil slite resten av livet med å finne sin plass i arbeids-

>> Tallene fra IMDi viser at Randaberg er blant kommunene i Rogaland som hadde størst andel av flyktninger som har gått på introduksjonsprogrammet.

livet. Prognoser fra NAV viser at arbeidsmarkedet i årene framover vil bli vanskeligere for de uten videregående utdanning.

NAV Randaberg har registrert 347 personer med nedsatt arbeidsevne. 234 av disse mottar arbeidsavklaringspenger. Blant disse er det 60 personer i alderen 18 til 30 år. Det har vært en økning i antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger fra 2018 til 2019, men en nedgang i antall personer mellom 18 og 30 år som mottar arbeidsavklaringspenger.

Mens stadig flere unge mottar trygdeytelser, øker andelen alderspensjonister. Presset på velferdsordningene øker. Vi får, i likhet med resten av Europa, færre yrkesaktive bak hver pensjonist, og vil i årene framover mangle arbeidskraft. For å finansiere velferdsordningene våre må vi ha flere i arbeid. Det kan skje på flere måter. Vi kan øke arbeidsinnvandringen, vi kan prøve å få de eldre til å jobbe lenger, eller vi kan prøve å få flere av de som står utenfor arbeidslivet i jobb igjen.

Vi må få de som står utenfor arbeidslivet i arbeid. På dette området lykkes vi ikke godt nok. Vi må sikre at de unge fullfører videregående skole, og at de kan lese, skrive og regne. Kompetansekravene i arbeidslivet er i stadig endring. Det fordrer at de som er i arbeid, klarer å videreutvikle sin kompetanse. Det kan være vanskelig dersom en ikke har grunnleggende ferdigheter i bunn. Når ungdom kommer til NAV Randaberg, ber vi dem fullføre videregående skole. Våre kurs og tiltak er ikke ment å være en erstatning for tapt grunnleggende skolegang. Til det er de for korte og for få. Vi prøver derfor å snu de unge i døra. Dessverre lar ikke alle seg motivere tilbake til skolebenken. De er skoleleie og har ofte andre utfordringer i tillegg.

RANSO

Antall personer som nyttiggjør seg av et tilbud på RANSO har vært stabilt i mange år, og alle plasser er i bruk. Vi ser at i årene 2020-2023 vil det bli en økning i antall personer som kan ha behov for en plass på RANSO. Det jobbes

med ulike forslag på hvordan Randaberg kommune og RANSO kan samarbeide om nye tilbud til brukergruppen. Det er foreløpig ikke rom i budsjettet for en økning i antall plasser. NAV, sammen med Helse og velferd og RANSO jobber med disse problemstillingene. Vi kommer tilbake til tertialrapportene, samt i budsjett 2021 med mer om dette. Til tross for at regjeringen har gitt signaler om at antall VTA-plasser på landbasis vil øke, er det ingen økning i antall plasser som er tildelt Randaberg kommune.

Det er lite sannsynlig at statlig finansiering vil dekke hele behovet for ekstra plasser på RANSO.

>> Mens stadig flere unge mottar trygdeytelser, øker andelen alderspensjonister (...). Vi får, i likhet med resten av Europa, færre yrkesaktive bak hver pensjonist.

Gjeldsrådgiving

Økonomi har en sentral plass i et hvert menneskes liv. Tilgang på penger og hvordan vi anvender dem, påvirker ikke bare våre materielle vilkår, men også vår selvfølelse, hvem vi omgås og hvordan våre relasjoner til omverdenen blir. Å føle mestring er viktig for alle, og å mestre egen økonomi er helt sentralt. Økonomiske problemer kan forårsake sosiale problemer, og omvendt. Kontroll og grep om husholdskøkonomien skaper god selvfølelse og kan bidra til å forebygge sosiale problemer. Økonomisk rådgivning handler om å heve brukerens økonomiske bevissthet, øke brukerens kunnskap om egen økonomi og å gi gjeldsrådgiving. Økonomisk rådgivning forutsetter at bruker og veileder møtes en eller flere ganger avhengig av behov for rådgivning. Det er alltid viktig å legge til rette for et godt møte for å understøtte rådgivningsarbeidet. Økonomisk rådgivning er også forebyggende virksomhet.

Håndtering av trusler og vold

NAV Randaberg har egne rutiner for håndtering av trusler og vold. Vi ser på det som viktig at de ansatte føler seg trygge i arbeidssituasjonen, og at det er tydelig for våre brukere at alle direkte trusler blir anmeldt til politiet.

Vi har ellers tatt i bruk utestengelse av brukere når bruker har hatt utilbørlig oppførsel, men ikke fremsatt direkte trussel. Brukeren blir da

Håndtering av trusler og vold

fysisk utestengt fra kontoret i 3 måneder, og må forholde seg til NAV Randaberg per telefon eller elektronisk. Alle avvik rapporteres direkte til både de kommunale og statlige avvikssystemene. En nødvendig del av kontinuerlig kompetanseutvikling for medarbeidere i NAV er opplæring og trening i håndtering av vold og trusler.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

FFKF

Faglig forum for kommunalt flytningsarbeid (FFKF) er en landsdekkende organisasjon. FFKF har over 270 medlemskommuner over hele landet. Sammen utgjør FFKF et forum med bred erfaring og stor kompetanse innen flyktningefaget. Hovedmålet for FFKF er å fremme faglig utvikling av flyktningarbeidet i kommunene. FFKF er høringsinstans i flyktningrelaterte saker. Sommeren 2017 lyste FFKF ut en konkurranse om en organisasjonssekretær funksjon. Randaberg kommunen vant konkurransen. En medarbeider i NAVs jobb- og introteam leverer organisasjonssekretærtjenester til FFKF. Medarbeideren beholder sitt ansettelsesforhold i Randaberg kommune, samtidig som kommunen får inntekter på 400 000 kr per år for tjenestene. Tiltaket bidrar til en reduksjon i lønnskostnadene, samtidig som NAV Randaberg beholder nødvendig kompetanse.

Digitalisering

Arbeids- og velferdsdirektøren vedtok i oktober 2016 en digital ambisjon for NAV. Ambisjonen gir retning for arbeidet vi skal gjøre med digitalisering. Digitalisering er et viktig virkemiddel for å løse NAVs samfunnsoppdrag. Brukere som benytter digitale løsninger får en god brukeropplevelse ved hjelp av selvbetjente, automatiserte og differensierte tjenester for alle NAVs virkemidler. Med brukere menes individer, arbeidsgivere, samhandlere og NAVs egne ansatte. Brukere tar bedre beslutninger fordi kunnskap og informasjon som brukere har behov for er lett tilgjengelig digitalt. Digitale tjenester i NAV utvikles og forvaltes når det er hensiktsmessig med smidige metoder, hvor fag

og IT samarbeider godt. I 2019 innførte NAV Randaberg Digisos digital søknad om økonomisk sosialhjelp. Digisos er et samarbeidsprosjekt mellom KS, kommunene og Arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet skal utvikle digitale tjenester for sosialhjelpsmottakere på nav.no. Innbyggere kan søke om økonomisk sosialhjelp ved å logge seg på Ditt NAV fra nav.no/sosialhjelp. Når man trykker «send søknad», blir denne automatisk levert i fagsystemet hos riktig NAV-kontor i rett kommune.

Søkere som av ulike årsaker ikke kan eller vil benytte seg av den digitale kanalen, skal fortsatt kunne møte opp på NAV-kontoret eller bruke papirsøknad. Til flere innbyggere som tar i bruk den digitale søknaden fremfor papirsøknaden, desto mindre tid behøver NAV å bruke på administrasjon av papir. Dette frigjør tid som NAV-kontoret kan bruke på tettere oppfølging.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Glidelåsen

Randabergskolene, Rogaland fylkeskommune og NAV Randaberg har samarbeidet om prosjektet Glidelåsen siden 2015. Hovedformålet med Glidelåsen er å øke antall ungdommer som gjennomfører videregående skole opplæring. Mange av ungdommene i Glidelåsen går på yrkesfaglig opplæring. Disse har gjennomført to års opplæring på skolen og skal nå fortsette med to år i en lærebedrift. NAV Randabergs bidrag til Glidelåsen fram til nå har vært beskjedent og har blitt dekket innenfor rammen. Vi ser at ressursbehovet økte i 2019 og vil øke i 2020. Dette fordi ungdommene vil trenge mer oppfølging fra NAV, og i noen tilfeller vil bedriftene som bidrar med læreplasser også ha behov for bistand fra NAV - utover det som er vanlig for lærebedrifter.

For NAV Randaberg er det viktig at både ungdommene og bedriftene blir ivaretatt. Det er likevel ikke funnet rom i budsjettet for en økning i utgifter. NAV Randaberg vil forsøke å løse dette innenfor rammen.

De som står utenfor arbeidslivet må komme i arbeid. Arbeidstrening er derfor viktig, som her fra Viste Hageby sommeren 2019 (illustrasjonsfoto).

6

**Tekniske
tjenester**

Gartner Arvid Kro og hans kollegaer får virkelig kjørt seg (bokstavelig talt) gjennom en lang sommersesong på klippetraktoren. Det grønne graset trenger hyppig vedlikehold, som her fra kirkegården i Randaberg sentrum.

Arbeidsområder

Tekniske tjenester består av avdelingene Bygg & Eiendom og Teknisk drift, samt kommunens prosjektledelse for bygg. Arbeidsområde omfatter forvaltning, drift, vedlikehold, utvikling og investering. Bygg og eiendom har ansvar for drift, vedlikehold og renhold av kommunale bygg, samt vedlikehold og kontraktsforhold for boliger og framleieboliger.

Teknisk drift sitt ansvarsområde er vei, vann, avløp, park og renovasjon. Arbeidsoppgaver er knyttet både til myndighetsutøvelse og som anleggseier. Prosjektledelsens ansvar gjelder de store byggeprosjektene, som skole, bofellesskap og barnehage.

Nøkkeltall, årsverk

Tekniske tjenester	Årsverk
Teknisk drift	23,60
Vedlikehold/drift	7,90
Renhold	30,94
Bolig	1,50
Prosjektledelse	2,20
Totalt	66,14

Avdeling	Tjeneste	Mengde
Bygg & eiendom	Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunal bygningsmasse. Renhold av kommunal bygningsmasse; skoler, barnehager, idrettsbygg, kontorbygg og fellesområder i bofellesskap.	Ca. 65.000 m ²
	Renhold av kommunal bygningsmasse; skoler, barneh., idrettsbygg, kontorbygg og fellesomr. i bofellesskap.	
	Forvaltning og drift av kommunale boliger, samt framleie av private leiligheter til boligsøkende	Kommunale boliger: 183 stk. Antall leiekontrakter: 175 stk. Framleieboliger: 20 stk. (20 stk. framleiekontrakter)
Teknisk drift	Utearealer skoler og barnehager (tj. 2210 og 2220)	Kommunale barnehager: 7 stk. Skoler: 4 stk.
	Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak (tjeneste 3330 og 3340)	Kommunale veier: 40 km Kommunale gang- og sykkelveier: 25 km Sandfang: ca. 1 000 stk Belysningsanlegg for veiene og gs-veiene: ca. 2 900 pkt.
	Park, bad- og friluftsliv (tjeneste 3350)	Kommunale lekeplasser: 100 stk. Turveier. Friområder og balløkker. 2 kirkegårder
	Produksjon og distribusjon av vann (tjeneste 3400 og 3450)	Vannledninger: 85 km Trykkøkingsstasjoner: 3 stk. Utjevningsbasseng: 1 stk. Vann kjøpt av IVAR IKS (2018): 2,02 mill. m ³
	Avløpsrensing og avløpsnett/ innsamling av avløpsvann (tjeneste 3500 og 3530)	Avløpsledninger (spillvann og overvannsledn.): 197 km Avløpspumpestasjoner: 15 stk. Avløpsvann levert IVAR IKS (2018): 1,68 mill. m ³
	Tømming av slamavskillere, septiktanker (tj. 3540)	Ca. 500 anlegg
	Innsamling av husholdningsavfall (tjeneste 3550) (Nøkkeltall fra 2016, dunksystem)	Mengde restavfall: 1 297 tonn Mengde våtorganisk avfall: 1 126 tonn Mengde papp-/ papiravfall: 507 tonn Mengde glass/metall emballasje: 217 tonn Mengde plastemballasje: 120 tonn
	Naturforvaltning (tjeneste 3600) Miljø (tjeneste 3630)	Driftsansvar for to renseparker. Deltagelse i frivillige tiltak i landbruket og avløpsgruppe i Jæren vannområde.
	Forebygging av branner og ulykker (tjeneste 3380)	Tjenestene inngår i interkomm. samarbeid, Rogaland Brann og redning IKS. Deltakelse i Interkomm. utvalg mot akutt forurensing (IUA). Har stabsfunksjon etter ELS-samarbeid. (EnhetligLedelsesSystem). Antall pipeløp: 2 840
	Beredskap mot branner og andre ulykker (tjeneste 3390)	

Nøkkeltall, KOSTRA

Tekniske tjenester	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Bolig						
Totalt antall kommunalt disponerte boliger (antall)	237	203	199	5 290	7 616	110 171
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)	22	19	18	17	16	21
Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere (prosent)	39	35	36	55	45	48
Brutto inv.utgifter til boligformål per innbygger i kroner (kr)	2 099	1 340	810	875	1 348	1 509
Lønnsutgifter per eid kommunal bolig (kr)	5 348	5 267	6 022	9 553	10 579	10 293
Andel nye søkere som har fått avslag på kommunal bolig (%)	60	37	60	28	24	32
Husstander i midlert. botilbud i mindre enn 3 md (antall)	3	6	11	114	381	3473
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån, per 1000 innbyggere (antall)	1,8	1,2	2,6	1,7	1,1	1,3
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (antall)	21,5	16,8	15	13,8	14	15,7
Husholdningsavfall						
Årsgebyr for avfallstjenesten, eks. mva. (gjelder rapporteringsåret +1) (kr)	2 289	2 451	2 605	2 589	2 641	2 858
Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (prosent)	48,6	49,5	50,5	40,7	44,5	40,8
Selvkostgrad (prosent)	100	100	100			99
Kommunalt avløp						
Selvkostgrad (prosent)	100	100	100			97
Årsgebyr for avløpstjenesten, eks. mva. (gjelder rapporteringsåret +1) (kr)	2 791	2 910	2 773	3 988	3 428	4 143
Andel fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	1,3	1,24			0,55	0,6
Samferdsel						
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veier (prosent)	91,1	97,8	88,9	16,7	19,9	15,4
Andel kommunale veier og gater med belysning av alle kommunale veier og gater (prosent)	91,1	100	100	68,8	75,9	61,1
Utgifter til vedlikehold av kommunale veier og gater av totale nto. driftsutgifter til kommunale veier og gater (prosent)	10,1	11,6	9,1	29,7	26,3	28,5
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke av alle kommunale veier og gater (prosent)	8,9	10,9	0	19,2	6,2	27,9
Brutto driftsutgifter til samferdsel per innbygger (kr)	786	932	908	1367	1300	1793
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr)	15 634	7 914	28 198	20 988	25 891	24 053
Brutto investeringsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	190	543	1759	1396	1261	1209
Antall km tilrettelagt for syklende som er et kommunalt ansvar (km) 5	41	45	40	376	657	6102
Netto dr.utg. til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	654	779	815	985	896	1126
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr)	157 978	185 870	200 222	133 150	129 177	151 694
Kommunal vannforsyning						
Selvkostgrad (prosent)	100	100	100	0	0	98

Tekniske tjenester	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	1 724	1 752	1 670	3 109	2 842	3 737
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,63	0,63	0,63		0,63	0,64
E.coli: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater (prosent)	100	100	100		99,5	98,3
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	30	30	30		22,1	29,8
Brann og ulykkesvern						
Brutto drutg. til funksjon 338 og 339 per innb, konsern (1000 kr)	822	930	952	1 082	1 137	1 180
Brutto dr.utg til funksjon 339 pr. innbygger, konsern (1000 kr)	776	894	921	837	987	950
Brutto dr.utg. funksjon 338 per innbygger, konsern (1000 kr)	46	36	30	245	150	230
Netto dr.utg. til funksjon 338 og 339 per innb., konsern (kr)	622	702	727	785	825	849
Netto dr.utg. til funksjon 338 pr. innbygger, konsern (kr)	-41	-49	-38	71	54	69
Netto dr.utgifter til funksjon 339 pr. innbygger, konsern (kr)	663	751	765	714	771	780
Årsverk i brann- og ulykkesvern per 1000 innb. (årsverk)	0,69	0,66	0,68		0,64	0,7
Årsverk til forebygging, funksjon 338, per 1000 innb. (årsverk)	0,16	0,16	0,17		0,19	0,23
Årsverk til beredskap, funksjon 339, per 1000 innb. (årsverk)	0,53	0,5	0,51		0,45	0,47
Antall bygningsbranner (antall)	3	2	3	182	210	3 318
Antall A-objekt med tilsyn i løpet av året (antall)	5	10	6	521	574	9 312
Eiendomsforvaltning						
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)	8,1	7,7	10,1	8,7	9	9,1
Netto dr.utgifter til forvaltning av eiendom per innbygger (kr)	128	140	206	260	288	244
Areal på formålsbygg per innbygger (m2)	4,64	5,35	5,31	4,65	4,94	5,18
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)	56	57	84	77	109	126
Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter (kr)	636	571	624	577	581	563
Herav utgifter til renhold (kr)	208	195	194	170	159	156
Herav energikostnader per kvadratmeter (kr) ¹	138	110	127	126	127	114
<i>1) Før 2017 har dette tallet blitt beregnet ut i fra samlet areal av de utvalgte (fylkes)kommunale formålsbyggene kommunen eier og leier. Her ser vi kun utgiftene opp mot arealet kommunen eier.</i>						

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Det ble utarbeidet en vedlikeholdsplan for de kommunale byggene i 2016, og det er vedtatt at planen legges til grunn ved utarbeiding av budsjett og økonomiplan. Det finnes mange nøkkeltall for vedlikeholds nivå, i vår plan er det gjort besiktigelse av byggene og ut fra det prissatt behov for vedlikehold. Planen er under revidering, og skal vedtas i 2020 (hvert 4. år).

Budsjettet for kommunale bygg skiller mellom

drift og vedlikehold. Driftsbudsjettet gjelder oppgaver som for at bygget og byggets tekniske installasjoner skal fungere funksjonelt, teknisk og økonomisk («daglige oppgaver»). Vedlikehold er oppgaver for å opprette fastsatt kvalitetsnivå for bygget og tekniske installasjoner. Det omfatter både forebyggende vedlikehold som skal hindre forfall og løpende vedlikehold, som ikke er planlagt men må utføres for å rette opp uforutsette skader eller mangler.

>> For økonomiplanperioden er veibudsjettet kraftig redusert.

Det benyttes FDVU-program (Forvaltning, Drift, Vedlikehold og Utvikling) som gir god oversikt over byggenes tilstand, behov og avvik. Her melder også brukerne av bygget fra om feil og mangler. I 2019 tok kommunen i bruk IK-bygg, som er både internkontrollsystem og FDV-system.

Fagområdet parker, bad- og friluftsliv omfatter områder som kommunale lekeplasser, friområder, turstier, badeplasser, utearealer (ved skoler, barnehager og kommunehuset), torget, blomster ved portalene og skolene, kirkegårdene og parken i sentrum. Dette fagområdet, sammen med bygg og eiendom, og vei, må ta de største besparelsene for tjenesteområdet.

For økonomiplanperioden er veibudsjettet kraftig redusert. I tillegg til at gang- og sykkelveier langs fylkesveier skal overdras til fylket, er driftsbudsjettet for vei redusert ytterligere. Rådmannen vil vurdere om noe av denne besparelsen skal legges til park. Konsekvensen av besparelsene er lavere driftsnivå, og at planlagte oppgaver utsettes eller ikke utføres. Eksempler er asfaltering, vedlikehold av grøntområder, og at lekeplassutstyr som fjernes nødvendigvis blir erstattet.

Det er innført meldingssystem, der innbyggere og andre kan melde om feil og mangler på kommunaltekniske anlegg i kommunen.

Vann, avløp, slam, renovasjon og feiing er selvkostområder, det vil si at abonnentene skal betale den merkostnaden kommunen har ved å tilby tjenesten. I Randaberg kommune er tjenestene 100 % gebyrfinansiert, abonnentene betaler for hele tjenestene. Beregning skjer etter retningslinjer for beregning av selvkost på kommunale betalingstjenester, rundskriv H-3/14. Retningslinjene ble gjort gjeldende fra 01.01.2015. Ved beregning benyttes 5-årig SWAP-rente + ½ %.

Alle selvkosttjenestene får følgende endringer fra 2019–2020:

- Vann: - 9,6 %
- Avløp: 0,9 %
- Renovasjon: - 4,1 %
- Slam: 30,2 %
- Feiing: - 0,7 %

Noe av årsaken til disse endringene er «generasjonsprinsippet», over-/ underskudd skal benyttes eller betaler i løpet av en periode på 4-5 år. Se også eget notat om gebyrer.

Rådmannen legger opp til investeringer i hele økonomiplanperioden, men det foreslås endringer i forhold til gjeldende økonomiplan. Prosjektene er fordelt på ulike prosjektfaser. Det er spesielt viktig med fordeling i prosjektene, slik at kommunens prosjektadministrasjon hele tiden har prosjekter å følge opp. *Nærmere beskrivelse av de ulike prosjektene finnes i tabell 5 og 6.*

Besparelser:

For tekniske tjenester er det foreslått besparelser for følgende:

- Kommunale veier, gang- og sykkelveier
- Parker, grønt, lekeplasser
- Renhold
- Drift/ vedlikehold kommunale formålsbygg
- Drift/ vedlikehold av boliger
- Redusert investeringsnivå for vann, avløp, bygg og eiendom
- Utsettelse av rehabilitering av svømmebasseng

Svømmebassenget i Randaberghallen er populært - og har hatt besøksrekord i år.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Tabell 4: Driftstiltak.

Ansvar	Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
352 440	2620 2630 3100	Prisjustering husleigeinntekter 2020	Alle kommunens inntekter bør i utgangspunktet økes med 3,1 % for å dekke opp for generell prisstigning og lønnsvekst (kommunal deflator). Men inntekter for husleie er knyttet opp mot konsumprisindeksen på 1,5 % og må benyttes etter husleieloven.	2020 -2023
352	2620 2630 3100	Mindre husleie pga ledige leiligheter	Husleieinntektene i 2019 er lavere enn budsjettet, noe som skyldes at boliger periodevis står tomme. Dette kan være kortere perioder ved skifte av leieboere, eller lengre perioder der det ikke er behov for boligen. Dette har forsterket seg nå når det er "leiers marked". Tiltaket ivaretar tapte leieinntekter.	2020-2023
480	3380 3390	Prisendring, Rogaland brann og redning (RBV) 2020	Rogaland brann og redning har vedtatt budsjettet for 2020 etter føringer som er gitt fra kommunene. For 2020 medfører det 5,82 % økning fra 2019. Dette tiltaket legger inn denne økningen. Endring for feiervesenet medfører endring i feieavgiften.	2020-2023
480	3400 / 3450 3500 / 3530 3540 3550	Endring utgifter og inntekter 2020-2023 Vann, avløp og renovasjon	Randaberg kommune kjøper vann fra IVAR IKS, og leverer avløpsvann og avfall for sluttbehandling. Tiltaket ivaretar forventede endringer i utgifter til IVAR IKS i økonomiplanen. Tiltaket legger også inn planlagte endringer i inntekter og bruk/avsetning til fond i samsvar med selvkostberegninger for økonomiplanperioden. Det er relativt store endringer fra det som ble lagt inn i vedtatt økonomiplan og det som ligger i dette tiltaket nå. Det gjelder hovedsakelig renovasjon, der budsjettet har vært for lavt på utgiftssiden i forhold til selvkostberegningene.	2020-2023
480	3320	Redusert asfaltering kommunale veger	Som et besparelses-tiltak for tekniske tjenester er det foreslått å redusere kostnader til veivedlikehold betraktelig (etter at kostnader er redusert på grunn av fylkeskommunal overtakelse av gang- og sykkelveier). For tekniske drift er mange tjenester innenfor selvkostområdet, det vil si at reduserte kostnader medfører reduserte inntekter. Det er i hovedsak besparelser for vei og park som gir besparelser kommunen. Rådmannen vil i løpet av 1. halvår 2020 vurdere om noe av besparelsen skal belastes park. Konsekvens vil være lavere vedlikeholds nivå, og planlagt vedlikehold må utsettes.	2020-2023

Tabell 5: Investerings tiltak.

Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
2610	Byggelånsrenter Randaberg helsesenter 2020	Det er ikke budsjettet byggelånsrenter for Randaberg helsesenter i 2020 da det var antatt ferdig i 2019. Dette tiltaket legger inn byggelånsrenter i 2020 med 750.000 kr ut fra forventet ferdigdato.	2020
2610	Merkostnader Randaberg helsesenter	Siste meldte prognose på Randaberg helsesenter tilsier et avvik på 7 mill. kr i forhold til justert budsjett på 160 mill. kr. Det er usikkerhet rundt tallet, og eventuelle avvik utover dette vil bli rapportert og budsjettet i forbindelse med avslutningen for regnskapet for 2019.	2020
2610	Ombygging 1 et. gammelt sykehjem	Det er vurdert hvordan 1. etasje i eksisterende sykehjem på Vardheim kan utnyttes på best mulig måte. Tiltaket omfatter: Rivning av ytterste del av helsestasjonen, mindre ombygging av gjenstående del av helsestasjonen slik at den kan benyttes av fotpleie og frisør, tilrettelegge for bedre plass for hjelpemiddelsentralen, tiltak i 2. etasje for å tilrettelegge lokaler til fysio/ergo (lokaler som hjemmetjenesten har benyttet), og en lettere oppussing av peisestuen.	2020
3860	BAB-bygget	BAB-bygget er del av utbyggingen av Sentrumsparken , og skal overtas av kommunen når det er ferdigbygd. Tiltaket omfatter tillegg for kjøkken, tekniske anlegg og løst inventar som ikke dekkes av utbygger.	2020
2220	Renovering av svømmebasseng på Grødem skole	KS-vedtak om å renovere svømmebassenget ved Grødem skole. Det er utarbeidet hovedplan for svømmebassenger, der tiltaket opprinnelig var planlagt i 2019. Men det er vedtatt flyttet til 2020. Utsettelse kan medføre driftsutfordringer.	2021

Tabell 5: Investerings tiltak, forts.

Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
2220	Svømmebassenget på Grødem	KS-vedtak om å renovere svømmebassenget ved Grødem skole. Det er utarbeidet hovedplan for svømmebassenger, der tiltaket opprinnelig var planlagt i 2019. Men det er vedtatt flyttet til 2021. Utsettelse kan medføre driftsutfordringer.	2021
2220	Renovering av svømmebasseng på Goa skole	KS-vedtak om å renovere svømmebassenget på Goa skole. Det er utarbeidet hovedplan for svømmebassenger, der tiltaket opprinnelig var planlagt i 2017. Men det er vedtatt utsatt til 2021. Utsettelsen kan medføre driftsutfordringer.	2022
2220	Svømmebassenget på Goa	KS-vedtak om å renovere svømmebassenget på Goa skole. Det er utarbeidet hovedplan for svømmebassenger, der tiltaket opprinnelig var planlagt i 2017. Men det er vedtatt utsatt til 2022. Utsettelsen kan medføre driftsutfordringer.	2022
9400	SD-anlegg	Tiltaket gjelder nytt SD-anlegg, samt oppgradering og utskifting av deler av eksisterende anlegg. SD står for Sentral Drift-anlegg eller sentral driftsovervåkningsanlegg, og et system til styring og overvåking, i dette tilfellet automatiske anlegg i bygg.	2020, 2021
2210	Rehabilitering utearealer (b.hager)	Årlige investeringer i lekeplassutstyr og andre større prosjekter for uteområdene ved de kommunale barnehagene. Det gjennomføres årlig kontroll av lekeplassutstyret, rapporter fra kontrollen legges til grunn ved prioritering av midlene.	2020, 2021, 2022, 2023
2220	Utearealer skolene	Investeringsmidler for større tiltak for uteområdene ved skolene Harestad, Goa og Grødem. Det utføres årlig kontroll av lekeplassutstyret, og rapportene legges til grunn for tiltak.	2020, 2021, 2022, 2023
3320	Asfaltering	Asfaltering av kommunale veier, samt gang- og sykkelveier. Forvaltning-, drift- og vedlikeholdsprogrammet ROSY benyttes ved prioritering av hvilke strekninger som skal oppgraderes.	2020, 2021, 2022, 2023
3320	Gang/sykkelstier	Midler til mindre tiltak i Trafikksikkerhetsplanen, gjelder både tiltak der vi får tilskudd og tiltak der kommunen finansierer tiltaket fullt ut. Gjeldende Trafikksikkerhetsplan ble vedtatt i 2016.	2020, 2021, 2022, 2023
3320	Nyanlegg gatelys	Budsjett for utskifting og etablering av nye gatelysanlegg. Eldre energikrevende armaturer skiftes ut med nye, mindre energikrevende armaturer. Utføres i forbindelse med andre prosjekter eller som enkeltstående prosjekter. Vil gi besparelser på sikt. Det er i tillegg krav om at armaturer med kvikksølv skal skiftes ut.	2020, 2021, 2022, 2023
3350	Oppgradering lekeplasser	Prosjekt for oppgradering av kommunale lekeplasser. Midlene fordeles på de ulike delene av kommunen, og mange lekeplasser er oppgradert de siste årene.	2020, 2021, 2022, 2023
3860	Oppgradering kulturbygg	Det er utarbeidet vedlikeholdsplan for Tungenes fyr, og det skal startes opp plan for Vistnestunet. Dette tiltaket skal finansiere oppgaver for nevnte bygg, i tillegg til de andre kulturbyggene.	2020, 2021, 2022, 2023
2620 2630	Renovering utleieboliger	Tiltaket for å gjennomføre vedlikeholdsplan for kommunale boliger. Noen av boligene har behov for oppgradering, spesielt bad og kjøkken. Midlene kan også benyttes i tilfeller der framleieboliger har hatt større slitasje enn det som er påregnelig, og det må gjøres tiltak når boligen skal tilbakeleveres.	2020, 2021, 2022, 2023
9400	Oppgradering fasader/tak	Det er viktig fasader og tak er intakte for å hindre lekkasjer, og skader av disse. Tiltaket omfatter: 2020: Vardheim gamle sykehjem (tak, vinduer). 2022-2023: Kommunehuset (vinduer, fasade).	2020, 2022, 2023
9400	Oppgradering tekniske anlegg	Midlene skal finansiere oppgradering av tekniske anlegg (ventilasjon, varme og sanitær, elektrol i de kommunale byggene. Tiltaket omfatter: 2021: Sande barnehage og Vardheim gamle sykehjem. 2022: Grødem skole. 2023: Viste barnehage.	2021, 2022, 2023

>> Siste meldte prognose på Randaberg helsesenter tilsier et avvik på 7 mill. kr i forhold til justert budsjett på 160 mill. kr.. Det er usikkerhet rundt tallet.

Tabell 6: Vann, avløp og renovasjon (selvkostområdene).

Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
3450	Asbestsanering	Gjelder utskifting av vannledninger av typen asbestsement. De lengste hovedtrekkene er skiftet ut, men det gjenstår noen kortere ledninger. Det er planer om å skifte ut ledning i del av Turkisveien.	2020
3450 3530	Tungenes - Mekjarvik	Det er allerede vedtatt budsjett for å skifte vannledning og å legge ny avløpsledning fra Tungenesveien til Mekjarvik (rett nord for Randeberggeilen). Prosjektet er prosjektert, og det er gjennomført arkeologiske registreringer. Det er funnet mange kokegroper og en urnegrav. Vi er i dialog for å avklare om det kan gjøres tiltak for å unngå utgraving dersom ledningsanlegg legges i samme trase som eksisterende vannledning. Tiltaket styrkes for å sikre finansiering av forventede tiltak for å sikre arkeologiske funn.	2020
3450 3530	Utskifting biler	Vann og avløp har i dag en Iveco Daily (varevogn) og en Volkswagen Caddy. Planen er å skifte ut caddyen med en varevogn til, slik at det er en utstyrt bil for vannanlegg og en bil for avløpsanlegg.	2020
3450	Sanering Sentrum	Gjelder sanering av vann- og avløpsanlegg i sentrum. Her er det foreslått å skifte del av vannledning i Kyrkjeveien, mellom Randabergveien og Ekornveien.	2021
3450 3530	Sanering Viste Hageby	Sanering av vann- og avløpsanlegget i Viste Hageby har blitt utført i etapper. Det er gjennomført prosjektering for en ny etappe, men budsjettet for utførelsen er noe knapt. Dette tiltaket er styrking av gjeldende budsjett. Eventuelle ubrukte midler kan benyttes til planlegging av neste etappe.	2020, 2021
3450 3530	Sanering Grødem	Gjelder sanering av vann- og avløpsanlegg i boligfelt på Grødem. I 2020 er det plan om å skifte anlegg i Turkisveien, anlegget strekker seg fra Smaragdbakken til Opalveien. (Deler av vannledningen er av asbest, og finansieres av prosjekt 4187). I tillegg omfatter dette tiltaket planleggings- og byggekostnader for andre deler av VA-anlegget på Grødem.	2020, 2021, 2022
3450 3530	Ikke-spesifiserte prosjekter VA	Gjelder investeringsprosjekter for vann og avløp. Prosjektene spesifiseres nærmere i hovedplaner for vann og avløp. I tillegg er det spesifikke prosjekter for vann og avløp i perioden.	2020, 2021, 2022, 2023
3550	Nedgravd renovasjonsanlegg	Gjelder etablering av nedgravde renovasjonsanlegg i etablerte boligområder, det foreslås at det etableres flere nye anlegg i økonomiplan-perioden. Disse kommer i tillegg til anlegg som etableres ved med privat utbygging av boligområder.	2020, 2021, 2023
3530	Renovering pumpestasjoner	Kommunen har 15 pumpestasjoner for avløp, og det er behov for å oppgradere de eldste stasjonene. Tiltaket legger opp til oppgradering av en stasjon i året i perioden 2021-2023.	2021, 2022, 2023

I tillegg til tiltakene som ligger i tabellene 5 og 6 er det også tiltak som er påbegynt, men ikke slutført i 2017.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Ansvar	Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
125	3350	Treningspark Myrå	Myrå er et populært turområde, og den benyttes blant annet av mosjonister. Vi har tidligere mottatt henvendelser om treningspark i kommunen, og tenker at Myrå er en god lokasjon. Dette er godt tiltak med tanke på folkehelse, men rådmannen har ikke funnet finansiering av treningspark i Harestadmyra innenfor rammen, og det er ikke prioritert i rådmannens budsjettforslag. Men vi jobbe videre med å undersøke om tiltaket kan finansieres ved ulike tilskudd.	2020

>> Myrå er et populært turområde (...) Men rådmannen har ikke funnet finansiering av treningspark i Harestadmyra.

Sentrum endres.

Om kommunale priser

Randaberg kommune beregner kommunale gebyrer/priser etter *Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester* (H-3/14, KMD, februar 2014). Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2015 i sin helhet være disponert innen 2020.

Utfordringer med selvkost-budsjettet

Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er for 2020 anslått å bli 2,01 prosent. Budsjettet er utarbeidet den 20.09.2019.

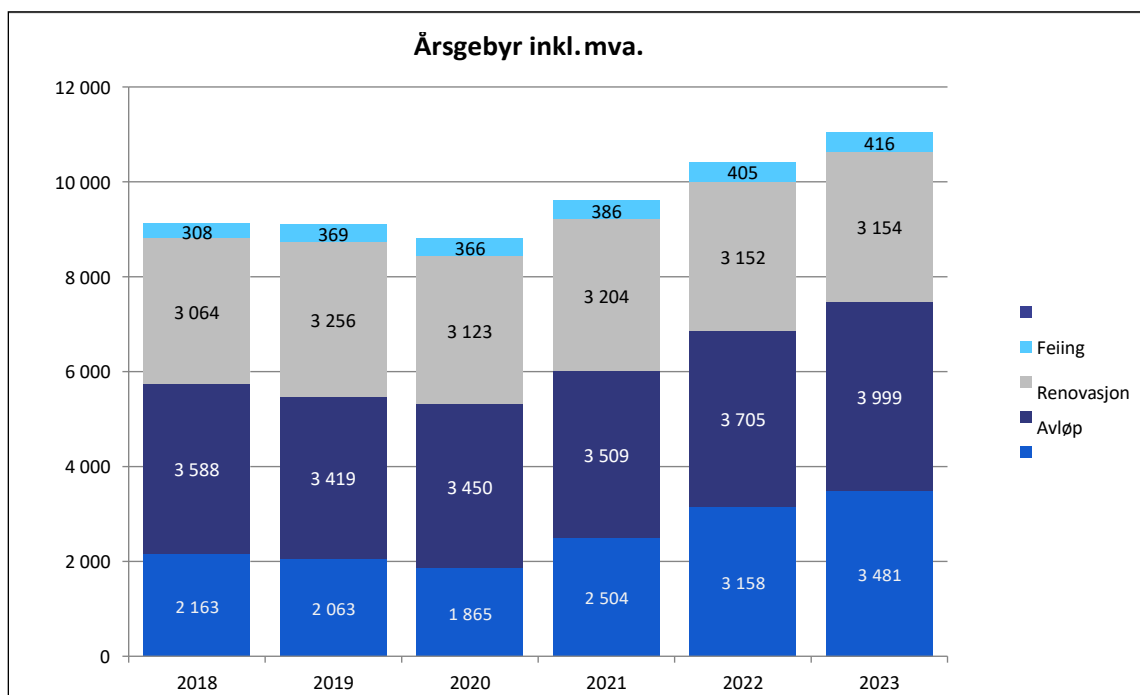
Tallene for 2018 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2019 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2020 til 2023 er budsjett-/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell *Momentum Selvkost Kommune*.

Prisutviklingen for vann, avløp, renovasjon og feiing

Fra 2019 til 2020 foreslås en samlet gebyrreduksjon på rundt -3 prosent, hvor avløp øker mest med 1 prosent. Vann reduseres mest med 10 prosent.

I perioden 2018 til 2023 øker samlet gebyr med 1 929 kr, fra 9 121 kr i 2018 til 11 050 kr i 2023. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig prisøkning på 4 prosent.

Priseksemlene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 200 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inklusiv mva.

>> I perioden 2018 til 2023 øker samlet gebyr med 1 929 kr (...) Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig prisøkning på 4 prosent.

Endring i årsgebyr fra året før. (Alle tall i prosent)	2020	2021	2022	2023
Vann	-9,6	34,2	26,1	10,3
Avløp	0,9	1,7	5,6	7,9
Renovasjon	-4,1	2,6	-1,6	0,0
Feiing	-0,7	5,5	4,9	2,8
Samlet endring	-3,3	9,1	8,5	6,0

Randaberg kommune benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til for- og etterkalkulasjon av kommunale gebyrer. Modellen benyttes for tiden av flere enn 300 norske kommuner og selskap.

Forslaget til gebyrsatser for 2020 er utarbeidet av Randaberg kommune i samarbeid med Envi-Dan AS. Du kan lese hele notatet om kommunale priser i prisdokumentet til budsjett 2020.

Renovasjongutta Jone Mæland Sande (t.v.), som er driftsansvarlig for renovasjonen i kommunen, og Kjetil Bø i arbeid på lageret på Vistestølen i sommer.

7

Plan og miljø

Godt lag når partivenner møtes. Her er landbruks- og matminister Olaug Bollestad og tidligere varaordfører Gunhild Vårvik Tangeland, begge KrF, på podiet på torget i sentrum, i anledning utdeling av Nasjonal jordvernpris 2019 til Randaberg kommune.

Arbeidsområder

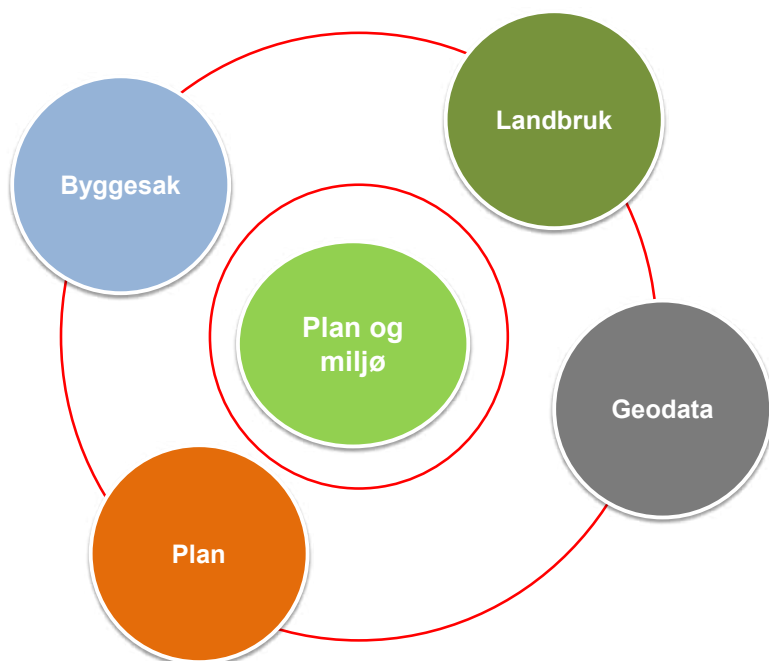
Plan og miljøavdelingen har et bredt ansvarsområde innen samfunnsutvikling og miljø, herunder ansvar for energi, klima, natur- og vannforvaltning, viltforvaltning, friluftsliv, kart, folkehelse, miljørettet helsevern, universell utforming og beredskap samt aktivt samarbeid om interkommunal og regional planlegging.

Plan: Hovedoppgavene er saksbehandling og veiledning etter plan- og bygningsloven (plandelen), produksjon av kommunale reguleringsplaner, kommunedelplaner og kommuneplanen, og medvirkning i interkommunal og regional arealplanlegging.

Byggesak: Hovedoppgavene er saksbehandling, tilsyn, veiledning og ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven (byggningsdelen).

Geodata: Hovedoppgavene er saksbehandling og veiledning etter matrikkeloven med tilhørende regelverk og forskrifter, samt føring av matrikelopplysninger for bl.a. vedlikehold av fakturagrunnlag for kommunaltekniske gebyrer og eiendomsskatt. I tillegg består hovedoppgavene i oppmåling, samt vedlikehold av FKB-data (Felles kartdatabase), som for eksempel bygning, vei, AR5, plan etc.

Landbruk: Hovedoppgavene er saksbehandling og rådgivning innen landbruk, miljø- og kultur-landskapsarbeid etter jordloven, konsesjonsloven, odelsloven, og andre lover og forskrifter knyttet til næringen. Dette gjelder både juridiske og økonomiske virkemidler. Arbeid i forbindelse med vannforskriften ligger også til avdelingen.

Nøkkeltall, årsverk

Plan og miljø	Årsverk
Plan:	
Plan- og miljøsjef	1,0
Arealplanlegger	3,0
Rådgiver folkehelse	1,0
Rådgiver samfunnssikkerhet	1,0
Geodata:	
Fagleder geodata	1,0
Byggesak:	
Fagleder byggesak	1,0
Saksbehandler	1,1
Jurist	1,0
Landbruk:	
Fagleder landbruk	1,0
Rådgiver landbruk	0,5
Totalt	11,6

>> Nøkkeltallene viser at utviklingen i landbruket, med færre produksjonseenheter og færre gårdsbruk, har stoppet opp.

God mat, fra god jord - som her fra Rygg.

Nøkkeltall KOSTRA

Plan og miljø	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Reguleringsplaner vedtatt i alt (antall)	4	3	0	222	3288	276
Andel av reguleringsplanene som ble møtt med innsigelser (prosent)	50	100	25	39	46	44
Byggesøknader i alt behandlet (antall)	140	110	122	9 370	161 122	12 894
Behandlede byggesøknader med 3 ukers frist (antall)	56		106	4 348	72 668	7 946
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	26	26	18	19	20	16
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	45	52	26	34	38	38
Søknader om nye bygninger i strandsonen som ble innvilget (antall)	1		2	286	2448	196
Andel av søknader om nye bygninger i LNF-/LNFR-områder som ble innvilget (prosent)	86	100	100	98	96	96
Andel av søknader om tiltak i freda eller verneverdige områder / bygninger som ble innvilget (prosent)		50		48	49	50
Selvkostgrad i byggesaker (prosent)	100	100	100	96	81	74
Landbruk						
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling i prosent av totale netto driftsutgifter (prosent)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Brutto driftsutgifter til landbruksforvaltning korrigert for samarbeidskommuner (1000 kr)	1418	1366	1401	49951	50921	784105
Brutto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per landbrukseiendom (1000 kr)	6,3	6,1	6,5	5,1	4,9	4,3
Landbrukseiendommer (antall)	225	225	216	9825	10389	183518
Jordbruksbedrifter (antall)	65	65	63	2845	4118	39595
Jordbruksareal i drift (dekar)	13 674	13 628	13 576	729 423	999 003	9 849 909
Produktivt skogareal (dekar)	311	311	338	3 051 552	1 379 016	70 020 711
Dyrka og dyrkbar jord omdisponert til andre formål enn landbruk (dekar)	0	66,2	0,9	264,8	508,8	12573,6
Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (dekar)	0	48,4	0,9	222	401,4	3561,2
Omdisponering av dyrkbar jord til andre formål enn landbruk (dekar)	0	17,8	0	42,8	107,4	9012,4
Godkjent nydyrka areal (dekar)	10	0	0	1483	2047	24855
Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov (antall)	10	3	7	474	435	8182
Klima og energi						
Energiutgifter per m2 (fylkes)kommunalt eide bygg (kr)	138	110	127	126	127	114
Energiutgifter som andel av brutto driftsutgifter (prosent)	0,82	0,71	0,79	0,71	0,7	0,71
Andel av energikostnader i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning brukt på fornybare energikilder (prosent)	100	100	99,9	98	95,1	92,5
Energibruk per m2 eid areal (kWh)	178	157	159	147	155	136
Andel elektrisitetsforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	100	100	99	87	82	86
Andel fornybarforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	100	100	99	96	95	92
Utslipp av CO2 knyttet til energibruk (g/kWh)			1	5	4	15

Kommentarer til KOSTRA-tallene

Plan: Bemanningen på plan for 2020 er tilfredsstillende for å ivareta arbeidet med kommunens planer, samt behandling av private reguleringsplaner. Det er til enhver tid mellom 15-20 pågående plansaker. Antallet planer i aktiv og passiv fase varierer gjennom året. Antall private planer har vært relativt lavt de siste årene, men gikk noe opp i 2019, og vi forventer at det vil være noen planoppstarter også i 2020. Gebyr for private planer kommer inn ved førstegangsbehandling, og ikke ved vedtatt plan. I gjennomsnitt går det ca. 1,5-2 år fra oppstart til vedtatt plan.

Byggesak: Det er planlagt å benytte 2,1 årsverk til saksbehandling av bygge- og delesaker. Ett årsverk er holdt vakant for å spare på avdelingen. Antall byggesaker har gått noe opp det siste året. Saksbehandlingstiden har gått noe ned. Dette på tross av at nesten halvparten av byggetillatelsene har skjedd gjennom dispensasjonsbehandling.

Geodata: Det vil i 2019 benyttes 1 årsverk til matrikkelføring av bygninger og adresser, vedlikehold av kart og administrative oppgaver innenfor kart og oppmåling, samt gjennomføring av oppmålingsforretninger og matrikkelføring av eiendommer.

Landbruk: Nøkkeltallene viser at utviklingen i landbruket med færre produksjonseenheter og færre gårdsbruk, har stoppet opp. Søknad om rasjonalisering av landbrukseiendommer har stoppet opp. Landbruksarealet opprettholdes i drift med årlige variasjoner. Dyrket og dyrkbar jord omdisponert etter jordloven er vanligvis små enkeltsaker. Omdisponeringer etter plan- og bygningsloven inkluderer store reguleringsplaner.

>> I gjennomsnitt går det ca. 1,5-2 år fra oppstart til vedtatt plan.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Inntekter og utgifter

Plan og miljøavdelingen er i stor grad drevet gjennom selvkost (byggesak, geodata og delvis plan), som innebærer at gebyrinntektene skal dekke utgifter. Størstedelen av plan og miljø sitt budsjett er bundet opp til fast lønn og noen merkantile utgifter. Tjenesteområdet mottar statlig støtte for drift av landbrukskontoret. Vi forventer også i 2020 å motta midler fra Bymiljøpakken for kommunen deltakelse og arbeid, i tillegg søker vi på ulike prosjektmidler fra stat og Rogaland fylkeskommune for prosjekter innen folkehelse og stedsutvikling. Vi forventer å få tilsagn til nye prosjekter for 2020 og videre i økonomiperioden.

Plan

Trykket fra private reguleringsplaner har gått merkbart ned de siste årene. Samtidig er oppgavene innenfor plan ikke gått ned. Det er flere offentlige planer under arbeid, og noen av disse krever mye ressurser. Randaberg har i tillegg vei-planer, som ikke genererer inntekt, men belaster driftsbudsjettet. Det samme gjelder regionale planer og regionalt arbeid det er forventet at kommunen bidrar i. Noen av kommunens egne planer vil generere inntekter på sikt.

Miljø

Det er økende fokus på miljø og klima. Avdelingen jobber med dette arbeidet gjennom flere planer som kommunens klima- og energiplan, kommuneplan og reguleringsplaner. Ved blant annet å sikre at det tilrettelegges for miljøvennlige reiser. I tillegg jobbes det med klimatilpasning gjennom overnevnte planer gjennom blant annet å sikre overvannshåndtering og vindtilpasning, i tillegg til arbeidet i kommunens plan for risiko- og sårbarhet.

Beredskap

Lønnskostnader og utgifter til satellitt-telefon, nødnett, mobiler og lisenser til CIM, utgjør størsteparten av utgiftene til beredskap. I tillegg kommer utgifter i forbindelse med kommunesamarbeidet, som dekking av eksterne

konsulenter, felles samlinger m.m.
Randaberg har inngått et forpliktende samarbeid med kommunene Stavanger, Sola og Sandnes for å styrke beredskapen i området. Randaberg kommune er også medlem i Norwegian Tunnel Safety Cluster, og er kommunenes representant i arbeidsgruppa.

Vann- og miljøforvaltning

Vannforskriften pålegger kommunene å arbeide for god vannkvalitet i vassdragene. Fokuset i Randaberg er å bedre vannkvaliteten i Hålandsvatnet. I samarbeid med Stavanger kommune pågår et prosjekt med problemkartlegging av avrenningsforhold i Hålandsvatnets nedslagsfelt, som skal munne ut i forslag til aktuelle tiltak per bruk. Det er utarbeidet en rekke rapporter som vil være med å danne grunnlaget for tiltaksplanen (se HNK-sak 47/19, møte 3.9.2019). Prosjektene finansieres bl.a. med tilskudd fra fylkesmannen og fylkeskommunen. Kommunen stiller med egeninnsats. Deler av arbeidet, deriblant vannovervåking, prøvetaking og enkelte prosjekter, organiseres gjennom Jæren vannområde. Driftsmidler til dette ligger i budsjettet. Skjøtsel av Ryggmyra vil fortsette i 2020. Fylkesmannen i Rogaland har bevilget midler og kommunen fungerer som «vertskap» og utbetaler midler etter hvert som arbeidet blir utført.

Byggesak

Byggesaksgebyrene skal holdes på 2017-nivå også i 2020, i samsvar med punkt 21 i Kommunestyret sitt vedtak av 14.12.2017 i sak 64/17 Budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021. Gebyrregulativet er etter selvkostprinsippet. Ved regnskapsavslutningen hvert år, settes det av til fond eller brukes av fond (selvkostfond). Målsettingen er at gebyrinntektene skal dekke alle direkte og indirekte driftsutgifter for byggesaksbehandling og tilsyn. Det pågår mye boligbygging i kommunen. Byggesaksbehandlingen av disse byggeprosjektene medførte høyere gebyrinntekter i 2018 enn budsjettet, og det ble avsatt midler på selvkostfond. I samsvar med vedtatt boligbyggingsprogram blir det igangsatt færre boligbyggingsprosjekter i 2019, og lite boligbygging i 2020. Dette vil medføre reduserte gebyrinntekter knyttet til boligbygging.

Både i 2019 og 2020 foretas det innsparing ved å holde en stilling vakant. Det planlegges høyere aktivitet med tilsyn i 2020. Kommunen kan ikke ta betalt for klagesaksbehandling og ulovlighetsoppfølging. Klagesaksbehandling er ressurskrevende, og kostnadene må dekkes inn i budsjettet. Ulovlighetsoppfølging må også dekkes inn i budsjettet. I budsjettet er det lagt inn at 10 % av ressursene skal benyttes til klagesaksbehandling og ulovlighetsoppfølging. Ulovlighetsoppfølging kan føre til økte gebyrinntekter, ved at byggesøknad sendes inn i ettertid.

Geodata

Gebyrinntektene for geodata (kart og oppmåling) varierer med aktiviteten innenfor plansaksbehandling og byggesaksbehandling. Det er inngått avtale med Kvitsøy kommune om matrikkelføring av bygg og adresser og hjelp ved ajourføring av kartbaser som vil gi ekstra inntekter. Det forventes samme aktivitet i 2020 som i 2019, og det forventes at man kommer nærmere målet om 100 % selvkost.

Landbruk

Staten overfører årlig ikke-øremerkede midler til kommunene til drift av landbrukskontoret. Mulighetene for inntekter på saksbehandling er små, da det er få saker som kan gebyrlegges. I tillegg blir saksbehandlingsgebyrene fastsatt sentralt av staten og er svært lave. Økonomisk sett er driften av avdelingen stabil. Driftsutgiftene øker årlig med pris- og lønnsstigning.

>> Det pågår mye boligbygging i kommunen. Byggesaksbehandlingen av disse byggeprosjektene medførte høyere gebyrinntekter i 2018 enn budsjettet, og det ble avsatt midler på selvkostfond.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Plan

Det er lagt inn fond på 1,3 mill for å dekke konsulentbistand og eget arbeid til kommunedel- og områderegeringsplaner. I 2018 og 2019 har det ikke vært budsjettert med dette pga. arbeidet med kommuneplan. Det er nødvendig med midler til dette fra 2020 for å gjennomføre planarbeid i henhold til kommende planstrategi. Det er lagt til grunn at en stilling på plan og miljø blir finansiert gjennom arbeid med slike planer. Det er lagt inn midler for sykkelundersøkelse, som er et 6-årig prosjekt i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, Stavanger, Sandnes og Sola kommune. Undersøkelsen er planlagt gjennomført i oddetallsår: 2019, 2021 og 2023. Stavanger kommune har gjennomført undersøkelsen siden 2013. Erfaringene fra Stavanger har vist at sykkelundersøkelsen er svært verdifull ved å kartlegge innbyggernes holdning, atferd og intensjoner i forhold til sykling som transportmiddel. Dette gir en ny dimensjon til eksisterende reisevanedata. Fra 2019 oppdateres undersøkelsen til å inkludere indikatorer knyttet til gåing.

Gebyr: Gebyrene er økt med 3,1 prosent i tråd med kommunens generelle prisjustering.

Byggesak

Vi vil senke terskelen for å ta kontakt med byggesak. Det kommer en løsning for innbyggere for å bestille tid hos en saksbehandler direkte fra nett (som når en bestiller frisør- eller tannlege). Tiltaket ligger i budsjettet til IT.

Kommunen har plikt til å føre tilsyn etter plan- og bygningsloven. Tilsyn bør beregnes inn i den generelle delen av byggesaksgebyrene. Ulovlighetsoppfølging har ikke karakter av tjenesteyting overfor den private parten, og kommunen kan derfor ikke kreve gebyr etter § 33-1 for ulovlighetsoppfølging. Vi forventer at ca. 10 prosent av arbeidstiden vil benyttes til dette arbeidet i 2020.

Gebyr: Gebyrsatsene holdes på 2017-nivå også i 2020, jf. budsjettvedtaket for 2018.

Geodata

Det er inngått avtale med Kvitsøy kommune om matrikkelføring av bygg og adresser og vedlikehold av kartbaser, som vil gi noe ekstra inntekter. Det er inngått avtale mellom Randaberg kommune og Aske oppmåling for leie/bruk av oppmålingsutstyr og programvare som også vil gi ekstra inntekter.

Gebyr: Gebyrene er økt med 3,1 prosent, i tråd med kommunens generelle prisjustering. Under punkt 1 i gebyrregulativet er reduksjon (50 prosent) av gebyr på deling av eiendom som ikke er selvstendig bruksenhet fjernet. Dette brukstilfellet erstattes av arealoverføring. Matrikkelføring av private grenseavtaler blir fakturert etter timepris.

Landbruk

Sandnes kommune har sagt opp avtalen med Randaberg kommune om skogforvaltning. Vi har ikke kompetanse på feltet i avdelingen. Vi er i dialog med Stavanger kommune om et samarbeid. Foreløpig estimat på forventet arbeid, basert på andel skogsareal utarbeidet av Fylkesmannen i Rogaland viser ca. 50 000 kr. I budsjettet for 2019 hadde vi avsatt 10 000 kr til dette arbeidet.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Plan

Medlemskap i Klimapartnere, ca. 50 000 kr. Klimapartnere eies av fylkeskommunen, og finansieres delvis via tilskudd fra fylkeskommunen og delvis via kontingent fra partnere. KPU-møte 06.06.2019 i sak 23/19, i forbindelse med 1.gangs behandling av klima- og energiplanen.

Miljøregnskap, ca. 30 000 kr for å utarbeide miljøregnskap for kommunen. KPU-vedtak i forbindelse med fastsetting av planprogram til klima- og energiplan.

>> Gebyrsatsene i byggesak holdes på 2017-nivå også i 2020.

Randaberg kommun

Sykkelmanene til innbyggerne i Randaberg kommune skal kartlegges. Det er lagt inn midler for sykkelundersøkelse, et 6-årig prosjekt i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, Stavanger, Sandnes og Sola kommune.

8

Oppvekst

Oppvekstsjef Jenny Elisabeth Nilssen åpnet tidligere i år en plandag i Varen Randaberg kulturscene, med rundt 500 ansatte fra Oppvekst, Helse og velferd og Kultur.

Arbeidsområder

Oppvekst ble etablert september 2018 og består av skolene, barnehagene og barnevernet. I tillegg har kommunen stabs- og støt-tefunksjoner. Det er 352 årsverk i område oppvekst. Netto driftsramme er på 279,7 mill. kroner. Fra 1. januar 2020 er PPT en del av oppvekst. De private barnehagene er holdt utenfor (ca. 60 årsverk til sammen).

Fakta om tjenesteområdet

Oppvekst felles: Felles omfatter ledelse av området, saksbehandling, SLT og fagkoordinator for barn og unge. Tverrfaglig team er også en del av oppvekst felles. Innunder dette området regnskapsføres en rekke tjenester som ikke er hører til i de ulike virksomhetene. Eksempler på slike tjenester er skoletilbud for elever i fosterhjem, elever på private skoler som trenger spesialundervisning, IKT-satsingen i skolene, skoleskyss og felles kompetanseutvikling.

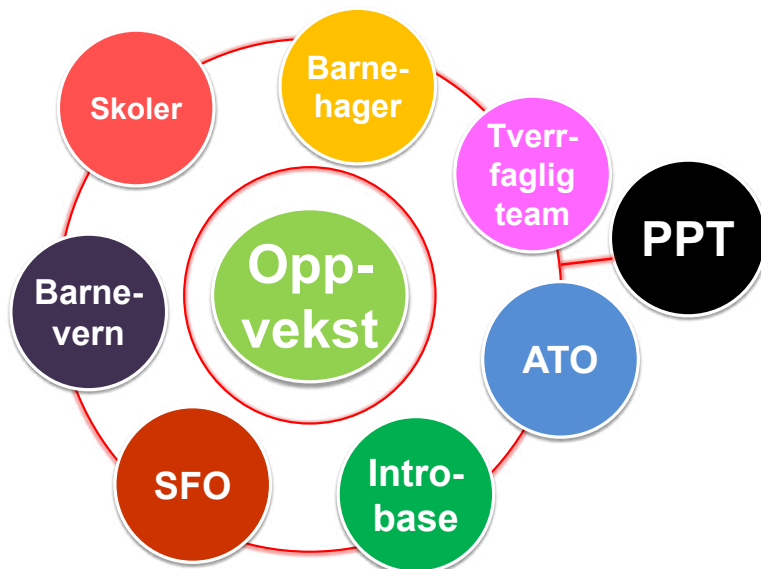
PPT: Fra januar 2020 er PPT en del av oppvekst. Siden Rennesøy nå blir en del av Stavanger, reduseres PPT med de årsverkene som har vært tilknyttet Rennesøy. Kvitsøy vil fortsatt kjøpe tjenester fra Randaberg PPT.

Barnehagene

Barnehagetilbud

Tjenesten barnehager er hjemlet i lov om barnehager og består av basis barnehagetilbud for barn i alderen 0-6 år i kommunale og private barnehager i kommunen i henhold til lov om barnehager. Tjenesten består av 10 barnehager; 6 kommunale og 4 private barnehager, samt styrket barnehagetilbud. Det går 676 barn i barnehagene i Randaberg. Tilbudet omfatter i dag 90 prosent av barn i alderen 1-5 år i kommunen. Tallene som brukes er 2018-tall, da nyere tall ikke foreligger før desember 2019.

Kommunen er pliktig å tilby barnehageplass til alle barn som søker innen frist for hovedopptak

og er 1 år innen november det året det søkes. Forvaltning og myndighetsoppgaver som kommunen er forpliktet å ivareta er et komplekst og tidkrevende arbeid som ivaretas av virksomheten overfor private og kommunale barnehager.

Arbeidet for å sikre god kvalitet på tilbudet i barnehagene vil fortsatt ha høy prioritet. Det er startet opp en regional ordning for kompetanseutvikling. Statlige kompetansemidler tildeles nå regionen samlet. I partnerskap med Universitet i Stavanger har kommunene i regionen utarbeidet en handlingsplan for felles kompetanseutvikling. Ut fra denne har Randaberg utarbeidet sin plan for kompetanseutvikling i barnehagene. Satsingsområdene er:

- Et inkluderende miljø for lek, omsorg, læring og danning
- Relasjonskompetanse
- Kommunikasjon og språk
- Tidlig sett
- Interkulturell kompetanse

Styrket barnehagetilbud

Styrket barnehagetilbud gir tjenester i kommunale og private barnehager i henhold til vedtak etter barnehageloven §§ 19a-19h og § 13, barn med særskilte behov. Styrket barnehage jobber med inkludering og tilrettelegging for sosial deltagelse, slik at alle barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger.

>> Det går 676 barn i barnehagene (...) Tilbudet omfatter 90 prosent av barn i alderen 1-5 år i kommunen.

Styrket barnehage tilbyr i tillegg ressurser til barnehagene gjennom flerspråklig team som bistår barnehagene med språkopplæring, foreldreveiledning/samarbeid og styrking av personalressurser ved oppstart av nyankomne barn i barnehage. Det er også tildelt timer til barnehager med flerspråklige barn som utfordrer og trenger ekstra tilrettelegging gjennom barnehagehverdagen.

Utdypende tjenesteindikatorer

Fra august 2018 er det innført en nasjonal bemannings- og pedagognorm. Kravet er at barnehagene skal ha minst én voksen per seks barn over 3 år, og én voksen per tre barn under tre år. Det skal være minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år, og én pedagogisk leder per sju barn under tre år.

Det har vært utfordringer med å få rekruttert nok barnehagelærere i regionen. Randaberg har ikke mange nok barnehagelærere til at pedagognormen kan innfris uten bruk av dispensasjon.

Det er satt i gang tiltak for å rekruttere og beholde pedagogiske ledere, og det tilrettelegges for at ansatte skal kunne ta barnehagelærerutdanning deltid, kombinert med å være i jobb.

Andelen barn som har vedtak om spesialpedagogiske hjelp utgjør 3,1 prosent av alle barnehagebarn i Randaberg, i kommunale og private barnehager, eks. minoritetsspråklige.

Nøkkeltall, årsverk

Barnehager, kommunale	Årsverk
280 Barnehage, felles	1,2
270 Vistestølen barnehage	22,5
273 Solbakken barnehage	22,5
274 Viste barnehage	22,5
276 Fjellheim barnehage	8
278 Myrå barnehage	22,5
279 Sande barnehage	13
366 Styrka barnehage	11,6
Totalt	123,8

Lavere fødselstall har medført at behovet for barnehageplasser har sunket. På grunn av nasjonal bemanningsnorm er ikke andelen ansatte redusert tilsvarende.

>> Lavere fødselstall har medført at behovet for barnehageplasser har sunket.

Noen av de eldste barna (og voksne) fra Ryggsstranden barnehage er pyntet til fest i 17. mai-toget i år.

Nøkkeltall, KOSTRA

Barnehage	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)	80,8	84,3	81,4	83,7	79,7	83,4
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	89	90,5	90,4	92	90	91,7
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (%)	94	94,6	95,9	97,1	96,6	97,1
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (prosent)	68,1	69,4	67,2	47	50,6	49,9
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i barnehage, alle barnehager (antall)	6,2	6,2	5,9	6	6	5,9
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (%) ¹	38,1	37,2	36,6	42,7	36,8	39,8
Andel barn, eksklusive minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn i kommunale barnehager (prosent)	3,2	3,3	3,8	3,9	4,5	3,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til barnehager (f201, f211, f221) per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	60	59	70	67	71	70
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (prosent)	88,6	83,9	93	81,9	78	82,8
Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	16,9	17	17,8	16	16,9	14,4
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	132 497	141 726	161 592	151 878	152 779	154 320
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	47	47	55	54	54	55

¹ Årsverk etter utdanning blir hentet inn fra og med 2016. For 2015 er det ikke data.

Kommentar til KOSTRA-tallene

Antall barn per årsverk er gått ned for å oppfylle nasjonalt krav om bemanning.

Andel barnehagelærere har gått noe ned. Dette skyldes utfordringer knyttet til å rekruttere nok barnehagelærere i regionen.

Randaberg kommune har høyere netto driftsutgifter enn andre kommuner. Går en ned i KOSTRA-tallene ser en at merforbruket og økningen fra 2017 er knyttet til driftsutgifter på bygninger og innføring av nasjonal norm for pedagoger og bemanning.

>> Andelen barnehagelærere har gått noe ned. Dette skyldes utfordringer knyttet til å rekruttere nok barnehagelærere i regionen.

Kjekt i barnehagen! Fra Barnas grønne dag i 2019.

Grunnskole

Generelt om området

Skolens mandat er nedfelt i opplæringsloven, formålsparagrafen og gjennom læreplanverket. Alle elever skal ha et godt faglig utbytte av opplæringen og mestre grunnleggende ferdigheter. Opplevelse av mestring og trivsel skal bidra til at elevene i sitt læringsmiljø har en opplæring som er relevant og gjør dem rustet til å mestre sitt eget liv. Fellesskolen skal sikre alle lik tilgang på opplæring uavhengig av foreldrenes betalingsevne.

I Randbergskolen er det inneværende skoleår 1 531 elever på 1.-10. trinn.

Gode fysiske forhold, tilgang til læremateriell, IKT-satsing og oppdatert kunnskap er viktige faktorer for gode læringsmiljø og gode resultat.

Randbergskolen har gode resultat på nasjonale kartlegginger og brukerundersøkelser. Skolene har kvalifiserte lærere, og flere tar etter- og videreutdanning hvert år, blant annet gjennom den nasjonale ordningen *Kompetanse for kvalitet*. Omfang og behov videre framgår av skolens kompetanseplan. Dette følger av de nasjonale kompetansekrav som er satt for undervisningspersonale.

Randbergskolen har drevet skolebasert kompetanseutvikling over flere år, og har nå etablert en fellessatsing for alle lærere, blant annet for å være klare til innføring av nytt læreplanverk høsten 2020.

En ny nasjonal ordning med desentralisert, skolebasert kompetanseutvikling (Dekom) er etablert, og Randberg inngår i utdanningsregion Midt-Rogaland, sammen med åtte omkringliggende kommuner og UiS. Skolene vil i partner-

skap med andre skoler og UiS erfare og utvikle egen praksis, både innenfor egne, valgte tema og overbyggende sentrale områder som innføring av nytt læreplanverk, Fagfornyelsen.

Alle elever er forskjellige, og alle elever skal ha en opplæring tilpasset sine forutsetninger. Det krever at det også settes av ressurser til tilrettelegginger og spesialundervisning der det er nødvendig. I Randbergskolen ønsker en å bruke mest mulig ressurser i fellesskapet, og få dette til å fungere så godt at de fleste elever kan ha sin opplæring innen samme rammer. De fleste elever trenger og ønsker å lære i samarbeid med andre. Sammen med PPT arbeider en nå både med system- og individfokus, for å ivareta den enkelte elevs læring på best måte. Mindre rammer påvirker muligheten til å bruke ressurser fleksibelt, og skolene arbeider aktivt for å redusere behovet for spesialundervisning gjennom å styrke det ordinære tilbudet så godt som mulig. Enkelte elever har spesielle behov som det er utfordrende å finne de beste løsningene for, og der det er behov for større tilrettelegginger.

Noen elever får også forsterket tilbud gjennom ATO-avdelingen.

Etter at lærernormen ble innført i 2018 og ytterligere skjerpet i 2019, har Randbergskolen en stor utfordring med å klare alle lovkrav knyttet til bemanning i skolen. Lærernormen tar ikke med ressurser brukt til spesialundervisning. I sak før sommeren 2019 viste rådmannen at kommunen ikke klarer, slik en bruker ressursene i skolen i dag, å oppfylle lovkrav i forhold til § 5.1 i Opplæringsloven (spesialundervisning) og krav i forhold til lærernorm samtidig. I sak i kommunestyret før sommeren ble det vedtatt at Randbergskolen fra 2020 skal ha lærertetthet i tråd med lærernorm. Det betyr at en må endre på ressursbruken ute på skolene. Dette kommer en tilbake til i tiltaksdelen.

SFO (Skolefritidsordningen)

Ifølge opplæringsloven § 13-7 skal skolefritidsordningen legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesse hos barna, og gi omsorg

>> I Randbergskolen er det inneværende skoleår 1 531 elever på 1.-10. trinn.

og tilsyn. Alle barn på 1.-4. trinn har tilbud om SFO, og elever med særskilte behov har tilbud til og med 7. trinn. Inneværende skoleår er det 327 elever i SFO i Randaberg, 208 med 100 prosent plass. Alle søkere har fått tilbud. Elever som har ekstra oppfølging i skolen har ikke rett til det samme i SFO, og det kan være krevende. Kommunen har derfor satt inn ekstra personell, fordelt på behov på skolene, og i tillegg etablert et eget tiltak for noen få barn etter skoletid.

ATO (Avdeling for Tilrettelagt Opplæring)

Randaberg kommune har opprettet en avdeling som gir tilbud til elever som trenger særskilt tilrettelagt opplæring. Det er det enkelte barn sine foresatte som avgjør om deres barn skal være elev på nærskolens sin eller om barnet skal være tilknyttet ATO. Avdelingen betjener hele kommunen, og den er lagt til Harestad skole. Skolens rektor har det overordnede ansvar for avdelingen. ATO har egne lokaler på nye Harestad skole, men elevene er så mye som mulig sammen med de klassene de tilhører. Skoleåret 2019-20 er det 11 elever tilknyttet ATO.

Det pågår et arbeid for å se på tilbudet for blant annet disse elevene etter skoletid. I forbindelse med budsjett for 2020 vil en se på organisering og ressursbruk i ATO. Dette kommenteres under tiltak i budsjettet.

Introbasen/tospråklig opplæring

Randaberg kommune har flere år hatt en introbase (innføringsklasse) for fremmedspråklige barn, lagt til Grødem skole. Introbasen varierer i antall elever, gjerne i løpet av skoleåret.

Barna som går på introbasen er både barn av flyktninger og av arbeidsinnvandrere. Randaberg kommune bruker mye ressurser på denne elevgruppen. Dette kommenteres nærmere under tiltak i budsjettet.

>> Inneværende skoleår er det 327 elever i SFO i Randaberg, 208 med 100 prosent plass.

Nøkkeltall, årsverk

Grunnskolen	Årsverk
Oppvekst felles	2,5
Harestad skole	66,5
Harestad skole, SFO	6,8
Harestad skole ATO	16,9
Grødem skole	56,3
Grødem skole, introbasen	5,2
Grødem skole, SFO	6,2
Goa skole	36,1
Goa skole, SFO	4,5
Lærere i videreutdanning (Vikaro)	-3,4
Tverrfaglig team	2,0
Totalt	199,6

Det er en økning på 5 årsverk i skolen - stort sett Grødem og Goa. Dette relaterer seg til elever med behov for full oppdekning. Denne økningen er det ikke rom for i 2020, så skolene må tilbake til bemanningen som var i 2018.

SFO-elever fra Goa med fotball-lek på kunstgrasbana ved skolen.

Nøkkeltall, KOSTRA

Skolene	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	64,0	93,7	82,8	43,4	33,7	33,4
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	216,0	218,9	198,0	135,0	133,6	126,6
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring (prosent) ¹	3,2	2,0	3,1	3,9	7,1	6,0
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	6,3	6,5	6,4	7,8	7,8	7,8
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8. trinn (prosent)	82,2	78,7	79,1	73,6	73,4	74,8
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	79,7	78,7	68,9	69,9	70,1	72,7
Gruppestørrelse 2 (antall)	17,6	17,2	17,2	17,1	16,8	17,1
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	40,9	41,7	42,1	41,5	41,4	41,5
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent)	28,4	27,0	25,9	25,6	22,5	23,9
Netto driftsutgifter (202 grunnskole) i prosent av totalte utgifter (prosent)	24,3	23,0	21,7	20,8	17,8	19,6
Netto driftsutgifter (202 grunnskole) per innbygger 6- 15 år (kr)	89 534	90 344	90 275	84 718	85 610	82 468
Netto driftsutgifter (222 skolelokaler) i prosent av totale utgifter (prosent)	3,9	3,7	3,7	4,0	3,8	3,7
¹ Fra og med 2010 er driftsansvar privat inkludert i indikatoren.						

Kommentar til KOSTRA-tallene

Randabergskolen bruker mange årstimer til spesialundervisning. Prosentvis utgjør det ikke så mange elever, men hver elev får forholdsvis mange timer, sammenlignet med andre kommuner og nasjonalt. Skoleledelsen, sammen med PPT må se videre på om det er mulig å få til flere endringer her. Det er ønskelig at spesialundervisningen omfatter færrest mulig elever, slik at ressursene kan brukes så fleksibelt som mulig i en tilpasset undervisning. For noen elever vil det være behov for spesialundervisning for at de skal ha læringsutbytte og disse skal ivaretas.

KOSTRA-tall viser færre elever med behov for særskilt norskopplæring, samtidig som disse får flere årstimer undervisning enn tilsvarende kommuner. På grunn av endringen som beskrevet tidligere, med økning i elevantallet, vil ikke timetallet endres veldig. Randaberg kommune har fremdeles høyere netto driftsutgifter enn andre kommuner. Går en ned i KOSTRA-tallene

ser en at merforbruket og økningen fra 2017 er knyttet til driftsutgifter på bygninger og skoleskyss.

I opplæringsloven er bestemmelsen av barn i 1. klasse har gratis skoleskyss dersom skoleveien er mer enn 2 km. For elever i 2 -10. klasse er grensen for gratis skoleskyss 4 km.

Randaberg har et vedtak som gir barn i 2. klasse samme rettighetene som 1. klasse har. Det er også gratis skoleskyss for barn på 3.-4. trinn i områder hvor det i dag går skolebuss og ikke er sykkel- og gangsti, og hvor avstand fra hjem til skole overstiger 3 km.

>> Randabergskolen bruker mange årstimer til spesialundervisning. Prosentvis utgjør det ikke så mange elever, men hver elev får forholdsvis mange timer.

Barnevernet

Om barneverntjenesten i Randaberg

Barneverntjenesten sin hovedoppgave er å beskytte barn mot omsorgssvikt og motvirke at barn lider fysisk eller psykisk overlast. Barneverntjenesten skal vurdere alle bekymringsmeldinger som kommer og sette i gang undersøkelse når det vurderes at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter loven. Barneverntjenesten har ansvar for iverksetting av tiltak i hjemmet, plassering i fosterhjem eller i institusjon når behovet tilsier det.

Fra 1. januar 2020 blir barnevernstjenesten i Randaberg egen virksomhet i Oppvekst. En vil fortsette å ivareta barnevernets oppgaver i Kvitsøy kommune.

Tjenesten vil organiseres i to team. Det blir utarbeidet en strategiplan i høst som vil vise hvordan barnevernet skal organiseres og tilpasses nye rammer og behov. I strategiplanen vil en ha flere satsingsområder. De nevnes kort her:

1. Fokus på effekt av den hjelpen en gir. Et ekstra fokus på dette vil avdekke om en bruker ressurser på tiltak som ikke virker og gjøre oss i stand til å ha en mer hensiktsmessig praksis.
2. Øke støtte og kompensering i familier som har utfordringer. Dette fokus har vært i tjenesten og en vil utvikle det videre. Det krever ressurser men med stor sannsynlighet reduserer det plasseringer og på den måten gi gevinst. For barn og foresatte vil dette være en god løsning.
3. Fokus på stabiliseringsarbeid i form av rutiner, internkontroll, dokumentering, lukking av avvik.
4. Fokus på ansattgruppen, løft i forhold til motivasjon, trivsel og reduksjon av fravær.

Enslige mindreårige (EM) flyktninger har tidligere vært organisert i eget team. På grunn av at det de siste årene ikke er kommet nye flyktninger, og de som allerede er her er blitt voksne, vil denne delen av tjenesten fases ut. I 2020 vil en fortsatt ha 1,5 årsverk som er knyttet til denne delen, men de går inn som medlemmer i det ordinære barnevernet.

Nøkkeltall, årsverk

Barnevernet	Årsverk
Barne- og ungdomsvern	24,6
Totalt	24,6

I 2021 vil kommunen ikke lenger få tilført midler til EM-området og tjenesten fases derfor helt ut i løpet av 2020.

Et knippe ansatte i EM-teamet i Randaberg kommune, fotografert under en tidligere samling i desember 2017.

Nøkkeltall, KOSTRA

Barnevernet	Randaberg			Gj.sn. gr. 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2016	2017	2018	2018	2018	2018
Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger 0-22 år (kr)	5 296	5 099	6 206	8 077	7 118	8 385
Barn med melding ift. innbyggere 0-17 år (prosent)	3,9	7,1	5,5	4,7	4,4	4,5
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggere 0-17 år (prosent)	4,1	5,9	6,8	4,9	4,7	4,9
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år (prosent)	4,5	4,8	5,3	4,3	3,7	3,8
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøkelse eller tiltak (kr)	60 549	55 378	50 627	45 289	43 473	51 177
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	49 632	63 664	63 277	32 660	37 384	39 334
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	541 522	548 827	590 340	411 444	407 751	441 690
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	37,1	30,5	39,5	21,7	21,6	18,7
Undersøkelser med saksbehandlingstid innen 3 måneder (prosent)	94	94	75	91	87	88

Kommentar til KOSTRA-tallene

KOSTRA-tallene er fra 2018. De viser at Randaberg bruker mindre penger på (netto driftsutgifter) til barnevernet enn både KOSTRA-gruppen, landet og Rogaland. Det kan ha sammenheng med at vi har vært vertskommune for andre kommuner og dermed hatt en billigere drift. Men det har også sammenheng med en krevende periode i tjenesten.

Det er svært mange saker per årsverk i tjenesten. Det viser et stort arbeidspress på den enkelte medarbeider og gir seg videre utslag i at behandlingstiden i forhold til undersøkelser, går opp i 2018.

Tallene viser også at kommunen ligger høyt på antall barn og familier det blir gjennomført undersøkelser i, og på antall iverksatte hjelpetiltak. Det vil si at det gis hjelp i flere familier fra barnevernstjenesten i denne kommunen enn i andre.

>> Randaberg kommune ligger høyt på antall barn og familier det blir gjennomført undersøkelser i, og på antall iverksatte hjelpetiltak.

Kommunen ligger også høyt på driftsutgifter på barn som er plassert. Disse momentene vil fokuseres på fremover. Det vil være hensiktsmessig å se på om andre instanser kan gi hjelp i familier, og med det ikke gjøre det til barnevernsak om det ikke trenger bli det.

Oppbygging av kompensering i tiltaksapparatet, implementering av nye veiledningsmetoder som møter dagens behov og bruk av verktøy for oppnådd effekt, vil kunne påvirke KOSTRA-tallene fremover. Vi viser her til strategiplan og satsingsområder.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelsen

Oppvekst

I økonomiplanen vedtatt i 2019 var det innspæringskrav for oppvekst på 3,8 millioner kroner. Vi har i så stor grad som mulig prøvd å skjerme bemanningen på skolene og i barnehagene på grunn av bemanningsnorm, pedagognorm og lærernorm. De stillinger som er tatt vekk er i støtteapparatet.

Oppvekst, forts.

Stillingene som ikke er blitt erstattet ved naturlig avgang er: barnehagesjef, stilling i tverrfaglig team og ressurser til voksenopplæring. I tildeling av ulike prosjektmidler blir disse brukt til lønn for prosjekt i PPT/skole og barnehage, deler av rådgiverstilling på skole og stabsfunksjon i oppvekst.

Barnehage

Barnehageplass: Alle barn med rett til barnehageplass er tildelt plass i 2019. Siden fødselstallet de siste årene har vært synkende, har

kommunen i 2019 kunnet tilby barnehageplass til barn som ikke har en rettighet (dvs. barn som er født i desember, tilflyttere og andre som ikke har søkt innen fristen) for å fylle opp plassene.

Barnehageplass i andre kommuner: Av erfaring vet vi at det i løpet av barnehageåret kommer tilflyttere og andre barn som akutt kan trenge barnehageplass. Slik situasjonen er i 2020, der Randaberg kommune følger nasjonal bemannings- og pedagognorm på et minimumsnivå, vil det trolig ikke være mulighet for å ta disse barna inn i barnehagen midt i året, uten at andre barn slutter i barnehagen eller at kommunen øker bemanning og antall pedagoger. Familier med stort behov for barnehageplass uten barnehagetilbud i Randaberg vil med stor sannsynlighet da søke barnehageplass i våre nabokommuner. Dette er plasser kommunen må betale for og som er en stor utgift for kommunen.

Tidligere år har flere barn fra andre kommuner gått i våre private barnehager i Randaberg, noe som har gitt oss merinntekter. Situasjonen er nå annerledes. Flere barn fra Randaberg har nå barnehageplass i private barnehager i nabokommunene, som må dekkes av Randaberg kommune. For 2019 er det estimert utgifter til andre kommuner på 2,3 mill. kr.

Redusert foreldrebetalning grunnet husholdningsinntekten: Det er to moderasjonsordninger for familier eller husholdninger med lav inntekt.

>> Siden fødselstallene de siste årene har vært synkende, har kommunen kunnet tilby barnehageplass til barn som ikke har en rettighet.

>> Driftsbudsjettene til kommunale barnehager har vært på samme nivå de siste årene (...) Det betyr mindre midler til leker og utstyr.

Dersom makspris for barnehagen er mer enn 6 prosent av inntekten, har man rett på redusert pris. I tillegg får barn i alderen 2-5 år, som bor i husholdninger med inntekt under 548 500 kr, rett til 20 timer gratis oppholdstid per uke. Dette gjelder både kommunale og private barnehager. Kommunen har ansvaret og skal refundere inntektstapet til de private barnehagene der foreldre har fått

vedtak om redusert foreldrebetalning.

Ved at retten til gratis kjernetid er utvidet og flere har rett på redusert

foreldrebetalning økes kommunens utgifter fra 1,5 mill. kr i 2018 til ca. 2,1 mill. kr i 2019.

Kommunale barnehager: Driftsbudsjettene til de kommunale barnehagene har vært på samme nivå de siste årene, noe som etter hvert merkes. Det betyr mindre midler til leker og utstyr. Det er et uttalt behov for utskifting av større inventar og utstyr, samt solavskjerminger og rehabiliteringer som ikke kan løses innenfor rammen.

Det har vært nedgang i barnetall og økning i voksentetthet i de kommunale barnehagene. Økningen skyldes at det er innført norm for bemanning i barnehagene.

Private barnehager: I Randaberg er det 4 private barnehager. 3 barnehager er eid av foreldrene og 1 barnehage er et privateid AS. 3 barnehager er 3-avdelings barnehager, mens Nyvoll har 4 avdelinger, da de utvidet med en småbarnsavdeling i januar 2019.

De private barnehagene tilbyr barnehageplasser til barn i alderen 0-6 år og har 229 barnehageplasser høsten 2019.

Private barnehager er fullfinansiert av tilskudd fra kommunen, med rett til 100 prosent kommunalt tilskudd, tilsvarende det kommunen bruker på egne barnehager.

Flerspråklige barn i barnehage: Det er økning i antall flerspråklige barn i barnehage. Det er per oktober 121 barn som representerer 30 språk. Randaberg kommune har flerspråklig team som bistår barnehagene med språktiltak, veiledning, observasjoner og særskilt språksatsing for de eldste barna. Mange barn er barn av nyankomne flyktninger og familiegjenforening.

Styrket barnehage: I 2019 har en hatt færre ansatte på området enn det som ligger i rammene. Dette skyldes midlertidig bruk av personell herfra på andre områder og det skyldes også vakante stillinger.

Grunnskole

Netto driftsutgifter til grunnskolesektoren er høyere i Randaberg enn i gruppene kommunen sammenligner seg med. Ved å gå inn i tallene ser en at kommunen ligger høyt i kostnader på alle elementene som virker inn på denne KOSTRA-posten. Skolefritidstilbudet er dyrere per barn, skolelokaler er mye dyrere per barn og det samme er skoleskyss. Utgifter til undervisning ligger også høyere.

Timer til spesialundervisning, ATO-avdelingen og tilbud til flerspråklige skiller seg ut. Skolene bruker også flere timer til styrking rundt elever som har behov for noe ekstra, og rundt de voksne som skal ivareta disse elevene, enn en del andre kommuner.

Rådmannen har tidligere fokusert på utfordringen ved at to lovkrav utfordres når det gjelder ressursbruk i skolen. Det gjelder § 5.1 i opplæringsloven (retten til spesialundervisning) og kravet til lærernormen.

For skoleåret 2019-2020 klarer ikke Randabergskolen å oppfylle begge disse kravene. Kommunestyret vedtok i juni 2019 at kommunen skal oppfylle lærernormen fra 2020. Skal kommunen klare dette, uten å tilføre nye ressurser, må en fokusere på hvordan en kan bruke ressursene en alt har på en annenledes måte.

Våren 2020 skal skolene jobbe systemisk sammen med PPT for å endre ressursbruken på skolene slik at behov for spesialundervis-

ning blir mindre og flytte disse ressursene over til den ordinære undervisningen. Da klarer skolene å nå normen for lærertetthet. For å kunne få en gradvis overgang og gode prosesser rundt denne endringen, vil rådmannen bruke fondsavsetninger i Oppvekst fra 2019, til å tilpasse driften våren 2020 og fram til skoleåret 2020/2021.

På samme måte vil en gå gjennom tildeling av timer til særskilt norskopplæring og gjøre endringer, slik at denne ressursen reduseres og vurderes brukt i grupper og klasser med flere elever. Dette vil også være et samarbeid mellom skolene og PPT.

Ikke-lovpålagte tiltak i skolene blir vurdert hvert år og redusert for å nå budsjettkravene.

Det er satt igang prosesser i skolenes ledelse, sammen med fagforeningene, for å finne den beste måten å redusere kostnadene i skolene på.

Fra 2018 er Randabergskolen en del av den nye nasjonale desentraliserte kompetanseordningen, i partnerskap med skolene i kommunene i Midt-Rogaland. Dette er en nasjonal satsing der staten bidrar med mye penger, og som skal virke over år. Ordningen forplikter kommunene til også å ta deler av kostnaden. Fra 2019 forbereder skolene seg på å ta i bruk de nye læreplanene (fagfornyelsen), som skal gjelde fra høsten 2020. I tilknytning til fagfornyelsen vil det være mye arbeid med å sette seg inn i de nye planene, samt noen kostnader med nye læremidler tilknyttet nye læreplaner.

Barnevernet

De største utgiftspostene i barneverntjenesten er lønn til egne ansatte, lønn til fosterhjem og kjøp av institusjonsplasser.

>> Det er satt igang prosesser i skolenes ledelse, sammen med fagforeningene, for å finne den beste måten å redusere kostnadene i skolene på.

Barnevernet, forts.

Barnevernet ønsker i større grad å ha fokus på tiltak i egen tjeneste. For Randaberg kommune anses det som svært viktig å sitte igjen med et tiltaksmangfold, som vil sikre at barneverntjenesten kan være nærmest selvhjulpen med egne tiltak når det blir færre ansatte. Dersom vi klarer å holde fokus på dette, vil det ha fordele som viser seg gjennom kompetanseheving i ansattgruppen. I tillegg vil det få en positiv langtidseffekt på budsjettet for barneverntjenesten.

2018 og 2019 har vært krevende år for tjenesten. Ved inngang til 2020 er det gjort endringer og tiltak som vil være med på å bygge et solid fundament for tjenesten videre.

Vi har sikret oss kompetanse som tjenesten har for lite av i dag, blant annet ved å ansette en fagutvikler som starter i arbeidet i januar 2020.

Tiltak og ressurser til enslige mindreårige flyktninger er redusert i 2019 og vil i løpet av 2020 fases ut. Kommunen har ikke fått nye flyktninger i denne gruppen. De som tidligere har kommet til kommunen er nå blitt voksne.

Nye tiltak som er innarbeidet i budsjettet

Økt tilskudd private barnehager

Tilskuddet blir regnet ut fra regnskap to år før aktuelt tilskuddsår. Våre utgifter til kommunale barnehager økte fra 2017 til 2018, og tilskuddet til private barnehager må økes tilsvarende. Kostnader for 2020: 630 000 kr.

Nedlegging av Fjellheim barnehage

Dersom en legger ned Fjellheim barnehage vil en spare kostnadene til styrer og driftsutgifter. Dette er kostnader på barnehagebudsjettet. Innsparinger på dette området vil utgjøre ca. 1,0 mill. kr årlig. 42 barn blir da fordelt på de andre barnehagene. Dette er per nå ikke gjort. Nettobudsjett Fjellheim er 4,5 mill. kr. I tillegg vil det være innsparing på renhold, strøm m.m.

Innsparing 2020: 670 000 kr.

Innsparing, helårsvirkning 2021: 1,3 mill. kr.

Ny makspris for barnehagebetaling 2020

Makspris for barnehagebetaling økes til 3 135 kr per md. og med 34 485 kr per år. Den økte foreldrebetalingen legges inn i barnehagens budsjett med en prisstigning på 4,1 prosent. Økte inntekter i 2020, alle barnehagene samlet: 506 000 kr.

To ukers sommerstenging i barnehagene

Flere av nabokommunene våre har stengt barnehagene i to uker om sommeren. Ved å stenge barnehagene i Randaberg to uker hver sommer, kan en spare vikarutgifter. Ved å holde stengt julaften og nyttårsaften, samt onsdag før skjærtorsdag, i tillegg vil en kunne spare lønnskostnader. Innsparing: 150 000 kr.

Ta bort kommunal kontantstøtte

I tillegg til statlig kontantstøtte, har Randaberg kommune kommunal kontantstøtte. Når økonomien i kommunen er slik at en reduserer på alle områder, er det naturlig at vi også ser på denne støtten. Ut fra data det siste året, er det en opphopning av utbetalinger i mai/juni/juli/. Rådmannen foreslår derfor å ta bort kommunal kontantstøtte. Innsparing 2020: 200 000 kr. Innsparing, helårsvirkning: 400 000 kr.

Redusert bemanning i styrka barnehage

Bemanningen reduseres med inntil 50 prosent stilling. Innsparing: 230 000 kr.

Tilbud for elever med behov for alternativ tilpasset opplæring og ev. samordning mot avlastningssenteret

I KOSTRA framkommer det at ATO-avdelingen i Randaberg er med og øker kostnadene på skoleområdet i forhold til sammenlignbare kommuner. Det etableres en arbeidsgruppe som ser på samordning/integrering med ordinært skoleområde for de fleste elevene som i dag er kategoriserte som ATO-elever.

>> Rådmannen foreslår derfor å ta bort kommunal kontantstøtte.

Vi ser også på SFO tilbudet til elevene her og evt samordning med avlastningssenteret. Innsparingen 2020: 1,0 mill. kr. Innsparing, helårsvirkning 2021: 2,0 mill. kr.

Nye lærerstillinger for å oppfylle lærernormen
Harestad og Grødem skole oppfyller ikke lærernormen på småskoletrinnet og på ungdomsskoletrinnet. For å oppfylle den må det tilsettes lærere. Ved tilføring av friske midler er det anslått kostnader vist i talldelen. Ved å samarbeide med PPT og bruke ressursene på skolene, slik at behov for spesialundervisning avtar, vil vi klare å gjøre endringene innenfor eksisterende ramme. For 2020 vil en ikke klare det helt, og da brukes fondsmidler for å dekke kostnaden. Tiltaket ligger som uprioritert i forhold til økte kostnader, men tenkes løst som beskrevet her. Kostnader for 2020: Tas av fond. Kostnad for 2021: Ingen.

Nye tiltak som ikke er innarbeidet i budsjettet

Ekstra pedagogressurs i barnehagene

Det er behov for å styrke bemanning i de kommunale barnehagene med 2 barnehagelærerstillinger for å ivareta innbyggernes behov for barnehageplass utenom hovedopptaksperioden. Alle barnehagene tildeler maksimalt med barnehageplasser, utfra dagens krav om pedagogisk bemanning. Lovens krav sier at barnehagen skal ha minst én pedagogisk leder (barnehagelærer) per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år.

Ett barn til utløser krav om en ny fulltidsstilling som pedagogisk leder. Kommunen erfarer at det i løpet av året kommer tilflyttere til kommunen og andre barn, som av ulike andre årsaker har akutt behov for barnehage. Slik det er i dag kan kommunen ikke tilby disse plass uten å bryte norm for pedagogisk bemanning og grunnbemanning.

Ved å øke opp med to barnehagelærerstillinger, kan en raskere tilby barnehageplass for de som har behov for det, utenom ordinær opptakspe-

riode. Barnehagene vil da få 23 heltidsstillinger. 10 av stillingene blir ped.leder-stillinger og pedagogandelen øker til 46 prosent. Kostnad: 1,0 mill. kr.

Åpen barnehage- fra prosjekt til drift

Det har vært forsøk med Åpen barnehage 2018-2019. Tiltaket var dekket av midler til barnehage i fht. økning av flyktninger i 2017, tilsvarende ett årsverk. Midlene ble fordelt på personal og drift over to år. Prosjektet avsluttes desember 2019. For videre drift må kostnadene inn i budsjettet fra 2020. En annen utfordring er at lokalene til åpen barnehage skal rives i januar 2020. Dersom tiltaket videreføres, må det finnes nye lokaler. Dt er ikke regnet på hva dette vil medføre av kostnader. Rådmannen anbefaler at tiltaket avsluttes etter gjennomført prosjektperiode. Kostnader for 2020. Minimum 0,5 mill. kr.

Strømutgifter på skolene

Budsjett til strøm er lavere en faktiske kostnader. Dette har vært tilfelle over flere år. Forskjellen mellom budsjett og kostnader synes å øke for hvert år som går. Denne utgiften kan ikke skoleområdet påvirke. Når disse kostnadene kommer, i tillegg til store innsparingskrav på skolene, oppleves dette krevende. Budsjettene til skolene er stort sett lønnsutgifter. Slike økte kostnader vil derfor innebære reduksjon i antall ansatte på skolene, som skulle ha undervisningsoppgaver. Kostnad: 0,5 mill. kr.

Det er foreslått å legge ned Åpen barnehage. Her er barn og voksne fra barnehagen i lek under en aktivitetsdag i mai i år.

9

**Randaberg
kirkeelige
fellesråd**

Altartavlen i Randaberg kirke ble i høst demontert for nødvendig vedlikehold. Her er tavla tatt ned fra vegg, og Anne Ytterdal fra Arkeologisk museum UiS, til høyre, kirketjener Berit Knoph Bø og snekker Michael Heng fra Museum Stavanger, kan puste lettet ut.

Arbeidsområder

Randaberg kirkelig fellesråd er i følge kirkeloven forvalterorgan for menighetenes virksomhet. Det vil si at Fellesrådet ivaretar arbeidsgiveransvaret for kirkens ansatte og har ansvar for drift og vedlikehold av kirkebygg og kirkegårder. Fellesrådet forvalter de midler som Randaberg kommune utreder etter kirkeloven, tilskudd fra staten, inklusive midler via Stavanger bispedømmeråd og - ikke minst - midler som menighetene selv samler inn.

Kirken i Randaberg er livskraftig; flotte kirker, vakre kirkegårder og ikke minst mange gode og engasjerte medarbeidere, lønnende og frivillige.

Arbeidsområdet

Randaberg kirkelige fellesråd har som oppgave å forvalte de menneskelige, økonomiske og materielle ressursene, til beste for den lokale menighet og gravferdsvirksomheten.

Fellesrådet vil bidra til:

- At kirken er en åpen og tjenende folkekirke, der mennesker møter tro, felleskap og kultur.
- At kirken er en aktiv samfunnsaktør, til beste for enkeltpersoner og bygda.
- At mennesker blir møtt på en positiv måte når de søker tjenester fra gravferdsvirksomheten.

Vi tror at en livskraftig kirke gjør Randaberg til et bedre sted å bo i.

Personalet

Fellesrådet har arbeidsgiveransvar for de kirkelige ansatte; diakoner, barne- og ungdomsarbeidere, trosopplæringsmedarbeidere, menighetsmusiker/organist, daglig ledere for menighetene, kirketjenere, kirkegårdspersonell, renholdere og kirkeverge (prost og sokneprestene er ansatt av biskopdømmet).

De kirkelige ansatte har arbeidsoppgaver knyttet til alle aldersgrupper og innenfor et vidt spekter av tjenester.

De har ansvar for kirkelige handlinger, dåps- og trosopplæring, ledertrening av barn og unge, diakoni blant unge og eldre, musikk og kulturtiltak (for eksempel sommerkonsertene), og mange andre tiltak for barn, unge, voksne og eldre.

Nasjonale beregninger har vist at hver ansatt i kirken genererer opp til 4 årsverk i frivillig innsats.

Årsverk

	Stillinger				Finansiering		
	Randaberg	Grødem	Kirkegård	Totalt	Fellesråd	Bispedøm.	Menighet
Kirkeverge				1	1		
Daglige ledere	1,0	0,8		1,8	1,6	0,2	
Frivillighetskoord.	0,2	0,2		0,4	0,4		
Renhold kontor/kirke	0,2	0,2		0,4	0,4		
Kirketjenere/vaktn.	0,4	0,4	0,3	1,1	1,1		
Organist/m. musiker	0,6	0,5		1,1	1,1		
Diakoner*	Felles			1,75	0,75	0,8	0,2
Prest**	0,2	0,2		0,4	0,2	0,2	
Barne- og ungdomsarb.	0,7	0,8		1,5	0,3		1,2
Trosoppl.medarb.	0,9	0,55		1,45		1,25	0,2
Sum				10,9	6,85	2,45	1,6

* Inklusiv 20 % ifm. prosjekt sammen med Randaberg kommune om ensomhet (som Helse og velferd stoppet finansiering av etter 2019).

** Fellesrådet lønner 20 % vikarprest fra 2016-2019, men får alle utgifter dekket av BDR.

*** BDR har gitt 200 000 kr til økt diakonal satsing i 2019, under forutsetning av at vi finner ekstern tilsvarende finansiering. Dette utgjør stilling i 30 % (se pkt. A).

Fellesrådet har per 1. september 2019 arbeidsgiveransvar for 17 ansatte, fordelt på 10,9 årsverk. Av disse er 2,45 årsverk finansiert av statlige midler (via bispeddømmet) og 1,6 årsverk fra menighetenes egne innsamlede midler. De resterende 6,85 årsverk er finansiert av fellesrådet via kommunale bevilgning.

>> *Fellesrådet har (...) arbeidsgiveransvar for 17 ansatte.*

Økonomi

Randaberg kirkelig fellesråd forvalter midlene som Randaberg kommune utreder etter kirke-loven § 15, tilskudd fra staten, inklusive midler via Stavanger bispedømmeråd, samt midler som Randaberg og Grødem menighetsråd samler inn. Dette fremlegget er basert på behandling i fellesrådets møte 2. oktober 2019, samt en forutgående prosess i både Randaberg og Grødem menighetsråd.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen

- Det er et godt samspill mellom Fellesrådet og kommune.
- Fellesrådets regnskap for 2018 viste 13 632 kr i overskudd/mindreforbruk.
- Det reviderte budsjettet for 2018 er et budsjett i balanse.
- Budsjettet for 2020 er planlagt som et budsjett i balanse.
- Det er lagt inn en vekst på 2 prosent på verdien av tjenesteytingen fra Randaberg kommune i forhold til 2017.
- Lønnsvekst er lagt inn med 2,8 prosent.
- De ansatte i kirken har pensjon gjennom KLP/SPK. I budsjettet er det benyttet samme satser som i Randaberg kommune.

Budsjettramme for 2020. Drift

	2019		2020	
	Utgifter	Inntekter	Utgifter	Inntekter
Personalkostnader	7 043 000		7 200 000	
Driftsutgifter	3 628 000		3 618 000	
Rammeoverføring Randaberg kommune		-6 888 000		-7 018 000
Tjenesteyting fra Randaberg kommune		-684 000		-694 000
Ensomhetsprosjekt Randaberg kommune*		-140 000		
Inntekter: utleie, feste, gravstell, renter		-622 000		-534 000
Tilskudd trosopplæring bispedømmet		-881 000		-920 000
Innsamlet til lønn, Randaberg m.		-383 000		-395 000
Innsamlet til lønn, Grødem menighet		-481 000		-476 000
Tilskudd fra Bispedømmerådet		-592 000		-652 000
Bruk av fond og overskudd				-125 000
Underskudd (-) /Overskudd		0		0
Totalt	10 671 000	-10 671 000	10 818 000	-10 818 000

* Prosjekt fra 2013-2019 som ble finansiert via midler fra Helse og velferd.

>> Menighetene har drevet, og driver, et utstrakt musikalsk arbeid.

Økning i driftsbudsjettet 2020-2023

År	Tiltak	Kostnad	Komm.
2020	Ungdomsdiakoni	200 000	A
	Styrke musikalsk arbeid	200 000	B
	Større renholdsstillinger	150 000	C
	100 % anleggsdiakon/prest	800 000	D

Kommentar

A. Ungdomsdiakoni – forsterkingsmidler

I statsbudsjettet for 2019 ble det tildelt 14 millioner til kirken for deres omsorgsarbeid (diakoni) for ulike grupper. Randaberg søkte og fikk tildelt 200 000 kr per år. Det ble stilt krav om at tilsvarende beløp blir gitt fra andre. Vi vil i dette arbeidet fokusere på lavterskeltilbud for ungdom i bygda, og være tilgjengelig og oppsøke unge på deres arenaer. Vi vil sterkt oppfordre kommunen til å bidra, slik at kan få til en bred og solid satsning.

B. Styrke det musikalske arbeidet

Menighetene har drevet, og driver, et utstrakt musikalsk kulturelt arbeid for barn og unge. Vi ser at dette arbeidet har gitt bygda en rik og variert flora av musikalske blomster. I dag er det kor for barn og ungdom i alle aldre, og menighetene driver egen bandskole. Tre barne-

kor, Randaberg Soul children, Randaberg Soul Teen/Credimus og Bandskolen. Bandskolen tilbyr unge individuell opplæring i et instrument og øvelse i samspill i band. Dette musikalske arbeidet er for begge menigheter.

Vi ser også at brukerne på

institusjonene, der menighetene har andakter, har svært gode opplevelser når vi stiller med organist på samlingene. Sang og musikk bidrar til å gi gode opplevelser for alle.

Vi har i dag ikke midler til å ha organist/musiker på alle disse samlingene. Midlene er tenkt å gå til styrking og videreføring av alt dette arbeidet.

C. 30 prosent utvidelse av renholdstillingene i kirkene

Randaberg og Grødem kirker brukes mye gjennom hele uken. I dag er stillingen for renhold så liten, at vi får klage på at det ikke ser rent ut i kirkene i forkant av arrangementer. Utifra standard normer for renholder i bygg bør stillingsrammene økes. Midlene vil gå til styrking av renholdsstillingen i Grødem (20 %) og Randaberg (10 %).

D. 100 prosent anleggsdiakon/prest Rogfast

Det største tunnelprosjektet i Norge vil trolig igangsettes rett foran vår kirkedør. Flere hundre arbeidere skal starte anleggsarbeid fra Randaberg, Kvitsøy og Bokn.

Vi har et ønske om å ansette en diakon/prest i prosjektstilling, som kan følge opp personell, tilby samtaler og sørge for kirkelig betjening.

Det er et hovedmål å bygge bro mellom lokalsamfunnet og anleggsmiljøet. Dette til beste for alle. Den ansatte skal også kunne tilby verdifull spesialkompetanse innenfor beredskap og krisehåndtering. Vi tenker oss en prosjektstilling, gjerne i 100 prosent fra oppstart til prosjektet er ferdig. Innretning og oppgaver må avklares nærmere med prosjektledelse og de som måtte få kontrakt med arbeidet.

Investeringsbudsjett 2020–2023

År	Tiltak	Kostnad	Komm.
2020-2021	Renovering av Randaberg kirke, innvendig	2 500 000 5 000 000	E
2021-2022	Utvidelse av Randaberg kirkegård	3 500 000 3 500 000	F
2021-2022	Navnet minnelund, Grødem kirkegård	150 000 500 000	G
2023	Utvevlig belysning av kirkene	700 000	H

Kommentarer

E. Renovering av Randaberg kirke, innvendig
Kirken har fått 1,1 millioner i 2019 (i tillegg til planleggingsmidler på til sammen 200 000 kr i 2017 og 2018). Arbeidet med renovering av Randaberg kirke har derfor startet opp. Midlene er blant annet brukt til å demontere altertavla, som er sendt til Arkelogisk museum for videre behandling. Museet har også konservatorer til stede som i høst har foretatt fargeundersøkelser av kirkens interiør. Vi regner med endelig godkjenning i løpet av høsten fra biskop og riksantikvar på hva som skal/kan gjøres.

I 2020 er det tenkt å gjennomføre et større arbeid med koret, der det skal skiftes innvendig tak og vegger, male opp disse, samt få på plass ny og bedre belysning. I tillegg vil vi få til moderne lyd- og bildeutstyr i kirka, som også blir plassert på en bedre måte. Arbeidet er tenkt delt inn i flere mindre prosjektet, som gjør kompleksiteten mindre, økonomistyringen bedre og belastningen med stengt kirke over lengre tid mindre. Arkitekt Ole Trodahl er arkitekt for hele prosjektet. Hovedgjennomføringen vil kunne skje i 2020-2021, forutsatt finansiering.

Konservator Anne Ytterdal fra Arkeologisk museum har i høst gjort fargeprøver av interiøret i Randaberg kirke.

F. Utvidelse av Randaberg kirkegård

Randaberg kirkegård er selve sentrumstomten i Randaberg kommune. De aller fleste som gravlegges i kommunen velger Randaberg kirkegård, fremfor Grødem kirkegård. Det begynner å bli få doble graver igjen på Randaberg, så i løpet av få år vil en måtte henvise til Grødem. Reguleringsplanen for sentrum øst, vedtatt august 2015, har regulert inn en liten utvidelse av kirkegården på omkring 8 meter mot Harestad skole. I budsjettet for 2019 ble det gitt midler til utarbeidelse av planer for en utvidelse. Dette er nå utført av Akasia AS.

Utvidelsen av kirkegården vil kunne gi ca. 150 nye graver.

Det vil kunne foretas masseutskifting for å få dobbeltdybde i gravene. Dette vil kunne gi plass til 300 kister. Ved utvidelse vil driftsbygningen/garasjen/leskuret rives, og en ny bygges. Steinmuren vil også måtte rives og re-etableres. Fellesrådet ser for seg å søke godkjenning av prosjektet i 2020. Bispedømmet skal godkjenne endringer av gravplasser, og kommunen skal godkjenne riving/oppføring av driftsbygningen. Prosjektet kan da gjennomføres i 2021 og 2022.

G. Navnet minnelund, Grødem kirkegård

Med navnet minnelund menes det at det på et område av gravplassen etableres et felles gravminne med tilhørende gravfelt. På felles gravminne settes navneplater med navnet til avdøde. Navnet minnelund er tilrettelagt primært for urnegraver, men det kan også være kistegraver og barnegraver her.

En del av Grødem kirkegård kan med fordel tilrettelegges som navnet minnelund. Det er allerede opprettet en slik minnelund på Randaberg kirkegård som er tatt meget godt imot av befolkningen.

>> En del av Grødem kirkegård kan med fordel tilrettelegges som navnet minnelund.

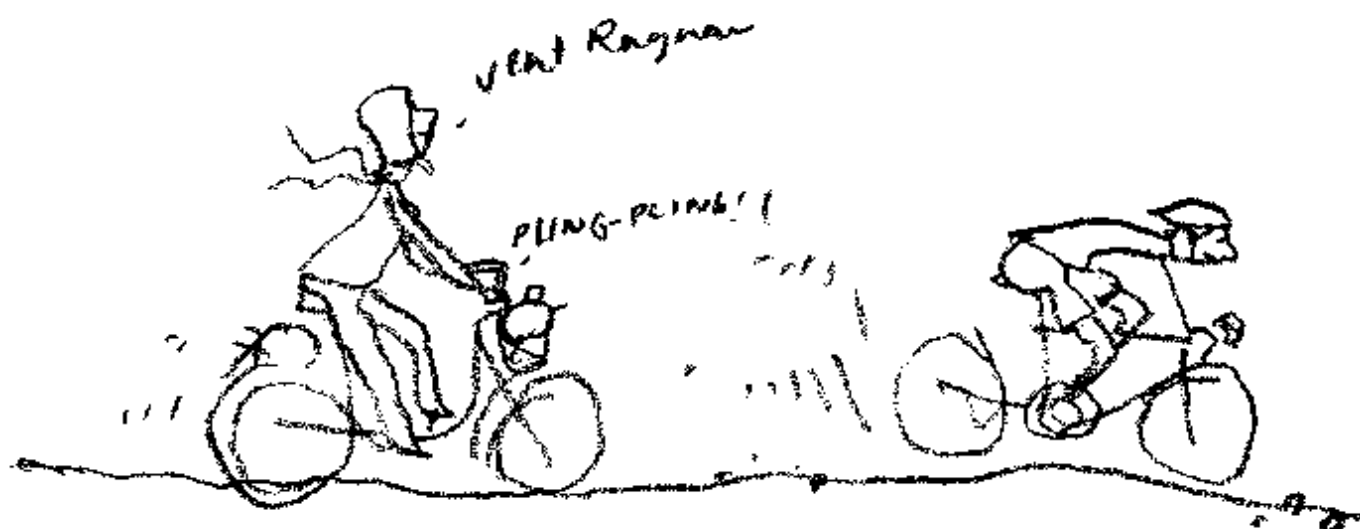
Det må inngås et samarbeid med en landskapsarkitekt eller tilsvarende for planlegging. Påfølgende år kan selve arbeidet utføres.

H. Utvendig belysning av Randaberg og Grødem kirke

Både Randaberg og Grødem kirke er sentralbygg i bygda. De representerer hver sine tidsperioder. Det er et ønske om å få til en spennende og verdig utvendig belysning av byggene, for å kunne vise de store arkitektoniske kvalitetene i byggene også når mørket senker seg. Opplysningen av byggene vil også kunne ha en preventiv virkning overfor hærverk mm. Det er hentet inn priser på prosjektet fra aktuelle fagmiljø i 2018.

Randaberg menighet vil bygge navnet minnelund på kirkegården på Grødem, lignende den som ble bygget på Randaberg kirkegård i mai 2018, blant annet av Gezi-nus Hoiting (t.h. over) og Kjell Ove Sande.

Randaberg
kommune

www.randaberg.kommune.no